

MALAYSIA

**PENYATA RASMI PARLIMEN
DEWAN RAKYAT**

**PARLIMEN KETIGA BELAS
PENGKAL KEEMPAT
MESYUARAT KETIGA**

K A N D U N G A N

JAWAPAN-JAWAPAN MENTERI BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN	(Halaman 1)
JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN	(Halaman 4)
MENGUBAH ISI-ISI SESUATU USUL DAN MENYAMBUNG USUL DALAM MESYUARAT AKAN DATANG DI BAWAH P.M. 28 & 15(5)	(Halaman 31)
USUL-USUL:	
Waktu Mesyuarat dan Urusan	
Dibebaskan Daripada Peraturan Mesyuarat	(Halaman 37)
Penyata Jawatankuasa Dewan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat	(Halaman 41)
USUL-USUL MENTERI KEWANGAN:	
Akta Tatacara Kewangan 1957	(Halaman 49)
Akta Kastam 1967 - Perintah Duti Kastam	(Halaman 52)
Akta Eksais 1976 - Perintah Duti Eksais	(Halaman 58)
Akta Cukai Barang dan Perkhidmatan 2014	(Halaman 59)

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

1. Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, Tan Sri Datuk Seri Panglima Pandikar Amin Haji Mulia, P.S.M., S.P.D.K., S.U.M.W., P.G.D.K., J.S.M., J.P.
2. “ Timbalan Yang di-Pertua, Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee, P.G.D.K., A.S.D.K. [Beluran] - UMNO
3. “ Timbalan Yang di-Pertua, Dato’ Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said, D.I.M.P., S.M.P., K.M.N., S.S.A.P. [Kuala Krau] - UMNO

MENTERI

1. Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Kewangan, Dato’ Sri Mohd. Najib bin Tun Abdul Razak, Orang Kaya Indera Shah Bandar, S.P.D.K., S.S.A.P., S.S.S.J., S.I.M.P., D.P.M.S., D.S.A.P., P.N.B.S. (Pekan) – UMNO
2. “ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Dalam Negeri, Dato’ Seri Dr. Ahmad Zahid bin Hamidi, S.S.A.P., D.P.M.P., D.M.S.M., A.M.P., P.P.T., P.J.K., J.P., S.P.M.P., S.J.M.K. [Bagan Datok] - UMNO
3. Yang Berhormat Menteri Pengangkutan, Dato’ Sri Liow Tiong Lai, D.G.S.M., S.S.A.P., D.I.M.P., S.M.P. [Bentong] – MCA
4. “ Menteri Kesihatan, Datuk Seri Dr. S. Subramaniam, P.J.N., K.M.N., P.J.K. [Segamat] - MIC
5. “ Menteri Perusahaan, Perladangan dan Komoditi, Datuk Seri Mah Siew Keong, A.M.P., D.P.M.P., S.M.W [Telok Intan] – GERAKAN
6. “ Menteri Pelancongan dan Kebudayaan, Dato’ Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz, S.S.A.P., S.P.M.P., D.M.S.M., A.M.P., B.K.T. [Padang Rengas] - UMNO
7. “ Menteri Pertahanan, Dato’ Seri Hishammuddin bin Tun Hussein, S.P.M.P., S.S.A.P., S.I.M.P., D.P.M.J., D.S.A.P., P.N.B.S., D.G.S.M [Sembrong] – UMNO
8. “ Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Dato’ Sri Mustapa Mohamed [Jeli] - UMNO
9. “ Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air, Datuk Seri Panglima Dr. Maximus Johnity Ongkili, P.G.D.K., A.S.D.K., J.P. [Kota Marudu] – PBS
10. “ Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani, Dato’ Sri Ahmad Shabery Cheek [Kemaman] – UMNO
11. “ Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah, Dato’ Sri Ismail Sabri bin Yaakob, S.S.A.P., D.I.M.P., D.M.S.M., A.D.K. [Bera] – UMNO
12. “ Menteri Luar Negeri, Dato’ Sri Anifah bin Haji Aman, S.S.A.P., D.I.M.P., P.G.D.K., A.S.D.K., J.P. [Kimanis] - UMNO
13. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Mejar Jeneral (B) Dato’ Seri Jamil Khir bin Baharom, P.S.A.T., D.I.M.P., D.S.N.S., D.S.D.K., P.A.T., J.S.M., K.A.T., K.M.N., A.M.K., P.J.M. [Jerai] - UMNO
14. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup, P.S.M., S.S.A.P., S.P.D.K., P.G.D.K., J.P. [Pensiangan] - PBRS
15. “ Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi, Datuk Seri Panglima Madius Tangau, J.S.M., P.G.D.K., J.P., A.D.K. [Tuaran] – UPKO
16. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Joseph Entulu anak Belaun, P.P.D., P.B.S. [Selangau] – PRS

17. Yang Berhormat Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Dato' Sri Hajah Rohani binti Abdul Karim, P.G.B.K., P.B.S., P.P.B. [Batang Lepar] - PBB
18. “ Menteri Kerja Raya, Dato' Sri Haji Fadillah bin Yusof, P.G.B.K., A.B.S. [Petrajaya] - PBB
19. “ Menteri Sumber Manusia, Dato' Sri Richard Riot anak Jaem, P.J.N., J.B.S., K.M.N. [Serian] - SUPP
20. “ Menteri Wilayah Persekutuan, Datuk Seri Tengku Adnan Tengku Mansor, S.S.A.P., D.G.S.M., S.I.M.P., S.J.M.K., D.M.S.M., P.J.N., D.S.D.K., D.S.A.P., K.M.N., D.I.M.P. [Putrajaya] - UMNO
21. “ Menteri Pendidikan Tinggi, Dato' Seri Haji Idris Jusoh, S.S.M.Z., D.P.M.T., P.J.K. [Besut] - UMNO
22. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau] - UMNO
23. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Paul Low Seng Kuan – *Senator*
24. “ Menteri Belia dan Sukan, Brig. Jen. Khairy Jamaluddin [Rembau] - UMNO
25. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Abdul Rahman Dahlan, D.I.M.P., A.D.K. [Kota Belud] – UMNO
26. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Sri Hajah Nancy binti Shukri, K.M.N., P.G.B.K., S.S.A.P. [Batang Sadong] - PBB
27. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Seri Ir. Dr. Wee Ka Siong, D.M.S.M. [Ayer Hitam] - MCA
28. “ Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan, Dato' Seri Hamzah bin Zainudin, S.P.M.P., D.P.M.P., D.P.T.J., K.M.N., A.M.P., P.P.T., J.P. [Larut] - UMNO
29. “ Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar, Dato Sri Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar, P.J.N., P.B.S., J.B.S., J.S.M. [Santubong] - PBB
30. “ Menteri Pendidikan, Dato' Seri Mahdzir Khalid [Padang Terap] – UMNO
31. “ Menteri Komunikasi dan Multimedia, Datuk Seri Panglima Dr. Mohd Salleh bin Tun Said Keruak – *Senator*
32. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Sri Azalina Dato' Othman Said, D.P.M.K. [Pengerang] – UMNO
33. “ Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri II, Datuk Seri Ong Ka Chuan, S.P.M.P., D.P.M.P., P.M.P. [Tanjong Malim] – MCA
34. “ Menteri Kewangan II, Datuk Johari bin Abdul Ghani, P.J.N., D.S.I.S. [Titiwangsa] - UMNO
35. “ Menteri Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Tan Sri Haji Noh bin Omar, P.S.M., D.P.M.S., D.M.S.M., K.M.N., A.S.A., P.J.K., J.P., [Tanjong Karang] - UMNO

TIMBALAN MENTERI

1. Yang Berhormat Timbalan Menteri Belia dan Sukan, Datuk Saravanan A/L Murugan [Tapah] – MIC
2. “ Timbalan Menteri Kerja Raya, Datuk Rosnah binti Haji Abdul Rashid Shirlin, A.D.K., A.S.D.K., J.P., P.G.D.K. [Papar] – UMNO
3. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Razali bin Ibrahim, D.I.M.P., P.K.C. [Muar] - UMNO
4. “ Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Datuk Haji Ahmad bin Haji Maslan, D.M.S.M., P.J.K. [Pontian] – UMNO

5. Yang Berhormat Timbalan Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air, Dato' Sri Dr. James Dawos Mamit, P.S.B.S., P.P.B., P.P.S., P.P.D. [Mambong] – PBB
6. “ Timbalan Menteri Kewangan, Dato' Lee Chee Leong – *Senator*
7. “ Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Datuk Chua Tee Yong, D.P.S.M. [Labis] – MCA
8. “ Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Datuk Hajah Azizah binti Datuk Seri Panglima Mohd. Dun [Beaufort] – UMNO
9. “ Timbalan Menteri Kesihatan, Dato' Seri Dr. Hilmi bin Yahaya [Balik Pulau] – UMNO
10. “ Timbalan Menteri Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Datuk Halimah binti Mohd. Sadique, P.J.N., P.I.S. [Tenggara] – UMNO
11. “ Timbalan Menteri Pengangkutan, Datuk Ab. Aziz bin Kaprawi, P.J.N., A.M.N., P.I.S. [Sri Gading] – UMNO
12. “ Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan, Dato' Dr. Loga Bala Mohan A/L Jaganathan – *Senator*
13. “ Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani, Dato' Sri Haji Tajuddin bin Abdul Rahman, D.P.M.P., D.M.S.M., K.M.N., A.M.P., J.P. [Pasir Salak] – UMNO
14. “ Timbalan Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar, Datuk Ir. Dr. Haji Hamim bin Samuri, K.M.N., P.P.N. [Ledang] – UMNO
15. “ Timbalan Menteri Pendidikan, Datuk P. Kamalanathan A/L P. Panchanathan, K.M.N., P.J.K., P.M.W. [Hulu Selangor] – MIC
16. “ Timbalan Menteri Komunikasi dan Multimedia, Dato' Jailani bin Johari, D.S.M.Z., D.I.M.P. [Hulu Terengganu] – UMNO
17. “ Timbalan Menteri Pendidikan Tinggi, Datuk Dr. Yap Kain Ching @ Mary Yap Ken Jin, P.G.D.K., A.S.D.K., A.D.K., J.P. [Tawau] – PBS
18. “ Timbalan Menteri Sumber Manusia, Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Abd. Muttalib, S.A.P., A.A.P., A.M.P., P.K.C., D.I.M.P. [Maran] – UMNO
19. “ Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah, Datuk Alexander Nanta Linggi, D.P.M.P., D.M.S.M., A.M.P., P.P.T., P.J.K., J.P., P.B.S., A.B.S. [Kapit] – PBB
20. “ Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi, Datuk Dr. Abu Bakar bin Mohamad Diah, D.M.S.M. [Tangga Batu] – UMNO
21. “ Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Datin Paduka Chew Mei Fun – *Senator*
22. “ Timbalan Menteri Pertahanan, Dato' Seri Mohd. Johari bin Baharum, S.I.M.P., D.S.D.K., D.M.S.M., J.P., D.I.M.P., D.S.M., A.M.K., B.K.M., P.J.K. [Kubang Pasu] – UMNO
23. “ Timbalan Menteri Pelancongan dan Kebudayaan, Datuk Mas Ermieyati binti Samsudin, D.S.M., B.C.M., A.N.S., P.J.K., P.B.B., D.M.S.M [Masjid Tanah] – UMNO
24. “ Timbalan Menteri Dalam Negeri, Datuk Nur Jazlan bin Mohamed, P.G.D.K. [Pulai] – UMNO
25. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Dr. Asyraf Wajdi bin Dato' Dusuki – *Senator*
26. “ Timbalan Menteri Pendidikan, Tuan Chong Sin Woon – *Senator*
27. “ Timbalan Menteri Luar Negeri, Dato' Seri Reezal Merican, D.I.M.P., S.S.A.P. [Kepala Batas] – UMNO

28. Yang Berhormat Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah, Datuk Ahmad Jazlan bin Yaakub, P.J.N. [Machang] – UMNO
29. “ Timbalan Menteri Dalam Negeri, Tuan Masir Anak Kujat, P.P.B. [Sri Aman] – PRS
30. “ Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani, Dato’ Nogeh anak Gumbek [Mas Gading] – SPDP
31. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato’ Sri Devamany A/L S. Krishnasamy – *Senator*
32. “ Timbalan Menteri Kewangan, Dato’ Othman bin Aziz, D.S.D.K., B.K.M., A.S.K. [Jerlun] – UMNO
33. “ Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan, Dato’ Henry Sum Agong, P.B.S., P.S.B.S. [Lawas] – PBB
34. “ Timbalan Menteri Perusahaan, Perladangan dan Komoditi, Datuk Datu Nasrun bin Datu Mansur, P.G.D.K. [Silam] – UMNO

AHLI-AHLI (BN)

1. Yang Berhormat Datuk Aaron Ago anak Dagang, P.J.N. [Kanowit] - PRS
2. “ Dato’ Abd. Aziz Sheikh Fadzir, D.S.M.S. [Kulim-Bandar Baharu] - UMNO
3. “ Datuk Dr. Abd. Latiff Ahmad, D.M.S.M, S.S.A.P, P.J.N., D.P.M.K. [Mersing] - UMNO
4. “ Datuk Seri Panglima Abdul Azeez bin Abdul Rahim, P.J.N., D.I.M.P., J.P., S.P.D.K. [Baling] - UMNO
5. “ Datuk Seri Panglima Haji Abdul Ghapur bin Salleh, P.G.D.K., J.P. [Kalabakan] – UMNO
6. “ Dato’ Sri Abdul Manan Ismail, S.S.A.P., D.I.M.P., P.K.C. [Paya Besar] - UMNO
7. “ Dato’ Haji Abdul Rahman bin Mohamad, D.I.M.P., S.M.P., A.M.P. [Lipis] – UMNO
8. “ Datuk Abdul Rahim bin Bakri, D.M.S.M., A.S.D.K. [Kudat] - UMNO
9. “ Datuk Haji Abdul Wahab bin Haji Dolah, J.B.K., P.G.B.K [Igan] - PBB
10. “ Dato’ Ahmad Fauzi Zahari, D.P.T.J. [Setiawangsa] - UMNO
11. “ Datuk Seri Haji Ahmad bin Haji Hamzah, D.C.S.M., D.M.S.M., K.M.N., P.J.K., D.G.S.M., S.S.A.P. [Jasin] – UMNO
12. “ Dato’ Seri Haji Ahmad Husni bin Mohamad Hanadzlah, S.P.M.P., D.P.M.P., A.M.P., P.P.T., J.P. [Tambun] – UMNO
13. “ Tuan Haji Ahmad Lai bin Bujang, J.B.K., P.B.S., A.B.S. [Sibuti] - PBB
14. “ Dato’ Haji Ahmad Nazlan bin Idris [Jerantut] – UMNO
15. “ Datuk Amar Douglas Uggah Embas, P.G.B.K., P.B.S., A.M.N., A.B.S. [Betong] – PBB
16. “ Tan Sri Datuk Seri Panglima Haji Annuar bin Haji Musa, P.S.M., S.P.D.K., D.G.S.M., S.I.M.P. [Ketereh] - UMNO
17. “ Tuan Anuar bin Abd. Manap [Sekijang] - UMNO
18. “ Tuan Anyi Ngau [Baram] – SPDP
19. “ Tuan Budiman bin Mohd Zohdi [Sungai Besar] - UMNO
20. “ Dato’ Sri Bung Moktar bin Radin, P.G.D.K., A.S.D.K., A.D.K., S.S.A.P. [Kinabatangan] – UMNO

21. Yang Berhormat Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh, A.M.N., P.S.K. [Setiu] - UMNO
22. “ Datuk Dr. Ewon Ebin, P.G.D.K [Ranau] - UPKO
23. “ Tuan Haji Hasbi bin Haji Habibollah [Limbang] - PBB
24. “ Dato' Hasbullah bin Osman, D.P.M.P., A.M.P., J.P. [Gerik] – UMNO
25. “ Dato' Sri Hasan bin Arifin, D.S.A.P., S.S.A.P. [Rompin] – UMNO
26. “ Dato' Sri Hasan bin Malek, D.S.N.S., D.M.S.M., D.S.M., J.P., K.M.N., A.M.N., P.M.C., P.J.K., B.K.C., D.S.A.P [Kuala Pilah] - UMNO
27. “ Dato' Sri Ikmal Hisham bin Abdul Aziz, D.I.M.P, S.S.A.P. [Tanah Merah] - UMNO
28. “ Dato' Sri Dr. Haji Irmohizam bin Haji Ibrahim, S.S.A.P., D.I.M.P., J.M.N., K.M.N., B.C.M., P.B.B., P.J.P., J.P. [Kuala Selangor] - UMNO
29. “ Prof. Dr. Ismail bin Daut [Merbok] - UMNO
30. “ Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Pairin Kitingan, P.M.N., J.P., S.P.D.K., S.S.A.P., P.N.B.S., P.G.D.K. [Keningau] - PBS
31. “ Datuk Joseph Salang anak Gandum, D.S.P.N., A.M.N. [Julau] - PRS
32. “ Datuk Jumat bin Haji Idris [Sepanggar] - UMNO
33. “ Datuk Juslie bin Haji Ajirol, P.G.D.K., A.S.D.K. [Libaran] - UMNO
34. “ Datuk Koh Nai Kwong, D.M.S.M., D.S.M., B.C.M., P.J.K. [Alor Gajah] - MCA
35. “ Tuan Khoo Soo Seang [Tebrau] - MCA
36. “ Datuk Liang Teck Meng [Simpang Renggam] - GERAKAN
37. “ Datuk Linda Tsen Thau Lin, J.M.N. [Batu Sapi] - PBS
38. “ Dr. Mansor bin Haji Abd. Rahman [Sik] -UMNO
39. “ Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh, P.G.D.K., J.S.M., A.D.K., B.S.K. [Putatan] – UPKO
40. “ Datin Mastura binti Tan Sri Dato' Mohd Yazid [Kuala Kangsar] - UMNO
41. “ Dato' Haji Mohd Fasih bin Mohd. Fakeh, P.J.K., K.M.N. [Sabak Bernam] - UMNO
42. “ Tan Sri Mohd. Isa bin Abdul Samad, S.U.M.W., S.P.N.S., P.S.M., D.S.N.S., P.M.C. [Jempol] – UMNO
43. “ Dato' Haji Mohd. Zaim bin Abu Hasan, D.P.M.P., A.M.P., P.P.T. [Parit] - UMNO
44. “ Dato' Sri Dr. Muhammad Leo Michael Toyad Abdullah, P.N.B.S., P.G.B.K., J.B.S. [Mukah] – PBB
45. “ Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad, D.S.D.K., A.M.K., B.K.M. [Langkawi] - UMNO
46. “ Dato' Dr. Haji Noor Azmi bin Ghazali [Bagan Serai] - UMNO
47. “ Datuk Noor Ehsanuddin bin Mohd. Harun Narrashid, D.P.S.M. [Kota Tinggi] - UMNO
48. “ Datuk Hajah Norah Abd. Rahman [Tanjong Manis] - PBB
49. “ Dato' Dr. Noraini binti Ahmad, D.S.A.P., D.M.S.M. [Parit Sulong] - UMNO
50. “ Puan Hajah Normala binti Abdul Samad, A.M.N. [Pasir Gudang] - UMNO
51. “ Dato' Wira Othman bin Abdul, D.G.M.K., D.S.S.A., S.D.K., A.M.K. [Pendang] - UMNO

52. Yang Berhormat Datuk Seri Palanivel A/L K. Govindasamy, D.S.S.A., S.S.A., P.J.K. [Cameron Highlands] – MIC
53. “ Datuk Raime Unggi, P.G.D.K. [Tenom] - UMNO
54. “ Datuk Rozman bin Isli, K.M.W, P.P.N [Labuan] - UMNO
55. “ Puan Rubiah binti Haji Wang [Kota Samarahan] - PBB
56. “ Datuk Sapawi bin Haji Ahmad, P.G.D.K., A.S.D.K., J.P. [Sipitang] - UMNO
57. “ Datuk Shabudin bin Yahaya, P.J.K. [Tasek Gelugor] - UMNO
58. “ Ir. Shahrudin bin Ismail, P.M.P., P.J.K. [Kangar] - UMNO
59. “ Tan Sri Shahrir bin Abdul Samad, P.S.M., S.U.M.W. [Johor Bahru] - UMNO
60. ” Dato’ Dr. Shamsul Anuar bin Haji Nasarah, D.P.M.P., S.M.S., P.P.N., P.P.T. [Lenggong] - UMNO
61. “ Datuk Seri Shaziman bin Abu Mansor, D.G.S.M., D.S.A.P., D.S.N.S. [Tampin] - UMNO
62. “ Tengku Razaleigh Hamzah, D.K., S.P.M.K., P.S.M., S.S.A.P., S.P.M.S. [Gua Musang] - UMNO
63. “ Dato’ Seri Tiong King Sing, S.S.S.A., D.S.S.A., J.P. [Bintulu] - SPDP
64. “ Datuk Wilson Ugak anak Kumbong, P.J.N. [Hulu Rajang] - PRS
65. “ Dato’ Sri Wee Jeck Seng, S.S.A.P., D.M.S.M. [Tanjong Piai] - MCA
66. “ Datuk William @ Nyallau anak Badak, P.B.B., P.P.S. [Lubok Antu] - PRS
67. “ Tan Sri William Mawan Ikom, P.S.M., P.N.B.S., P.G.B.K., A.M.N., P.B.S [Saratok] - SPDP
68. “ Datuk Zahidi bin Zainul Abidin, D.M.S.M., S.M.P. [Padang Besar] - UMNO
69. “ Dato’ Haji Zainudin bin Haji Ismail, A.N.S., P.M.C., P.J.K. [Jejebu] – UMNO

AHLI-AHLI (PKR)

1. Yang Berhormat Dato’ Abdullah Sani bin Abdul Hamid [Kuala Langat]
2. “ Dr. Azman bin Ismail [Kuala Kedah]
3. “ Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]
4. “ Dato’ Fauzi bin Abdul Rahman, D.I.M.P., A.M.P., P.P.N. [Indera Mahkota]
5. “ Puan Hajah Fuziah binti Salleh [Kuantan]
6. “ Tuan Manivannan A/L Gowindasamy [Kapar]
7. “ Tuan Gooi Hsiao-Leung [Alor Star]
8. “ Tuan Hee Loy Sian [Petaling Jaya Selatan]
9. “ Dato’ Johari bin Abdul, D.S.D.K. [Sungai Petani]
10. “ Dato’ Kamarudin bin Jaffar, D.S.N.S., B.C.M. [Tumpat]
11. “ Dato’ Kamarul Baharin bin Abbas, D.S.S.A. [Telok Kemang]
12. “ Dr. Lee Boon Chye [Gopeng]
13. “ Dato’ Mansor bin Othman [Nibong Tebal]
14. “ Dr. Michael Teo Yu Keng [Miri]
15. “ Tuan Laksamana Pertama (B) Haji Mohamad Imran bin Abd Hamid, P.A.T., P.C.M., S.M.S., A.C.M., A.M.S., K.M.N., K.A.T., P.P.A., P.P.P. [Lumut]
16. “ Dato’ Seri Mohamed Azmin bin Ali [Gombak]

17. Yang Berhormat Datuk Mohd Idris bin Jusi, A.M.N., A.M.S., D.S.M., D.M.S.M. [Batu Pahat]
18. “ Tuan Mohd. Rafizi bin Ramli [Pandan]
19. “ Tuan N. Surendran A/L K. Nagarajan [Padang Serai]
20. “ Puan Nurul Izzah binti Anwar [Lembah Pantai]
21. “ Tuan R. Sivarasa [Subang]
22. “ Tuan Shamsul Iskandar @ Yusre bin Mohd. Akin [Bukit Katil]
23. “ Tuan Sim Tze Tzin [Bayan Baru]
24. “ Dato' Dr. Tan Kee Kwong, D.M.P.M. [Wangsa Maju]
25. “ Datuk Seri Dr. Wan Azizah binti Wan Ismail, D.P.P.N. [Permatang Pauh]
26. “ Tuan William Leong Jee Keen [Selayang]
27. “ Tuan Wong Chen [Kelana Jaya]
28. “ Puan Hajah Zuraida binti Kamaruddin [Ampang]

AHLI-AHLI (DAP)

1. Yang Berhormat Puan Alice Lau Kiong Yieng [Lanang]
2. “ Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]
3. “ Tuan Chong Chieng Jen [Bandar Kuching]
4. “ Tuan Er Teck Hwa [Bakri]
5. “ Tuan Fong Kui Lun [Bukit Bintang]
6. “ Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]
7. “ Tuan Julian Tan Kok Ping [Stampin]
8. “ Tuan Ko Chung Sen [Kampar]
9. “ Tuan Liew Chin Tong [Kluang]
10. “ Tuan Lim Guan Eng [Bagan]
11. “ Tuan Lim Kit Siang [Gelang Patah]
12. “ Tuan Lim Lip Eng [Segambut]
13. “ Tuan Loke Siew Fook [Seremban]
14. “ Tuan M. Kulasegaran [Ipoh Barat]
15. “ Dato' Mohd. Ariff Sabri bin Abdul Aziz [Raub]
16. “ Tuan Ng Wei Aik [Tanjong]
17. “ Tuan Nga Kor Ming [Taiping]
18. “ Dato' Ngeh Koo Ham, D.P.M.P. [Beruas]
19. “ Yang Berhormat Dr. Ong Kian Ming [Serdang]
20. “ Tuan Ooi Chuan Aun [Jelutong]
21. “ Tuan Oscar Ling Chai Yew [Sibu]
22. “ Puan P. Kasthuriraani A/P Patto [Batu Kawan]
23. “ Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]
24. “ Tuan Ramkarpal Singh A/L Karpal Singh [Bukit Gelugor]
25. “ Tuan Sim Chee Keong [Bukit Mertajam]

26. Yang Berhormat Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]
27. “ Tuan Sivakumar Varatharaju Naidu [Batu Gajah]
28. “ Tuan Su Keong Siong [Ipoh Timur]
29. “ Tuan Tan Kok Wai [Cheras]
30. “ Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]
31. “ Tuan Teo Kok Seong [Rasah]
32. “ Puan Teo Nie Ching [Kulai]
33. “ Puan Teresa Kok Suh Sim [Seputeh]
34. “ Tuan Wong Ling Biu [Sarikei]
35. “ Tuan Wong Sze Phin @ Jimmy [Kota Kinabalu]
36. “ Tuan Wong Tien Fatt @ Wong Nyuk Foh [Sandakan]
37. “ Tuan Zairil Khir Johari [Bukit Bendera]

AHLI-AHLI (PAS)

1. Yang Berhormat Dato' Seri Haji Abdul Hadi bin Awang [Marang]
2. “ Tuan Ahmad Baihaki bin Atiqullah [Kubang Kerian]
3. “ Tuan Ahmad Marzuk bin Shaary [Bachok]
4. “ Dr. Che Rosli bin Che Mat [Hulu Langat]
5. “ Tuan Idris bin Haji Ahmad [Bukit Gantang]
6. “ Dr. Izani bin Husin [Pengkalan Chepa]
7. “ Dato' Haji Mahfuz bin Haji Omar, D.S.D.K. [Pokok Sena]
8. “ Dato' Dr. Mohd. Khairuddin bin Aman Razali, D.M.P. [Kuala Nerus]
9. “ Tuan Nasrudin bin Hassan [Temerloh]
10. “ Dato' Dr. Nik Mazlan Nik Mohamad, D.J.M.K [Pasir Puteh]
11. “ Tuan Nik Mohamad Abduh bin Nik Abdul Aziz [Pasir Mas]
12. “ Puan Hajah Siti Zailah binti Mohd. Yusoff [Rantau Panjang]
13. “ Dato' Takiyuddin bin Hassan, D.J.M.K., J.P. [Kota Bharu]
14. “ Tuan Haji Wan Hassan bin Mohd. Ramli [Dungun]

AHLI-AHLI (AMANAH)

1. Yang Berhormat Tuan Khalid bin Abd. Samad [Shah Alam]
2. “ Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang]
3. “ Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli [Kuala Krai]
4. “ Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]
5. “ Dato' Raja Kamarul Bahrin Shah, D.P.M.T [Kuala Terengganu]
6. “ Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]

PSM

1. Yang Berhormat Dr. Michael Jeyakumar Devaraj [Sungai Siput]

AHLI-AHLI (BEBAS)

1. Yang Berhormat Tan Sri Dato' Seri Abdul Khalid bin Ibrahim, P.S.M., D.P.M.S., D.S.A.P. [Bandar Tun Razak]

PARTI PRIBUMI BERSATU MALAYSIA (PPBM)

1. Yang Berhormat Tan Sri Dato' Haji Muhyiddin bin Mohd. Yassin, P.S.M., S.P.M.P., S.P.M.J., S.M.J., P.I.S., B.S.I. [Pagoh]

WARISAN

1. Yang Berhormat Dato' Seri Haji Mohd. Shafie bin Haji Apdal, P.G.D.K., D.S.A.P., D.M.S.M., J.P. [Semporna]
2. “ Tuan Ignatius Dorell Leiking [Penampang]

DEWAN RAKYAT

Ketua Pentadbir Parlimen
Datuk Awang Alik bin Jeman

Setiausaha Dewan Rakyat
Datuk Roosme binti Hamzah

Setiausaha Bahagian (Pengurusan Dewan)
Puan Lavinia A/P Vyveganathan

PETUGAS-PETUGAS
CAWANGAN PENYATA RASMI (HANSARD)

Azhari bin Hamzah
Monarita binti Mohd Hassan
Rosna binti Bujairomi
Alzian binti Baharudin

Nor Hamizah binti Haji Hassan
Siti Norlina binti Ahmad
Noraidah binti Manaf

Suriyani binti Mohd. Noh
Nor Liyana binti Ahmad
Zatul Hijanah binti Yahya
Sharifah Nor Asilah binti Syed Basir
Nik Nor Ashikin binti Nik Hassan
Hafilah binti Hamid
Siti Norhazarina binti Ali
Nor Faraliza binti Murad @ Nordin Alli
Sherliza Maya binti Talkah
Nurul Atikah binti Basrudin
Nor Effazimmah binti Maliki
Mohd Salleh bin Ak Atoh

Azmir bin Mohd Salleh
Mohd. Izwan bin Mohd. Esa
Nor Kamsiah binti Asmad
Siti Zubaidah binti Karim
Aifarina binti Azaman
Noorfazilah binti Talib
Farah Asyraf binti Khairul Anuar
Julia binti Mohd. Johari
Syahila binti Ab Mohd Khalid
Ismalinda binti Ismail
Hazliana binti Yahaya
Amir Arshad bin Ab Samad
Sharifah Raabiatul Adawiyah binti Syed Mohamed
Nik Nor Nazrin binti Nik Ab Rahman
Nurul Fadhilah binti Ibharim
Hizamihatim Maggiha bin Juara

**MALAYSIA
DEWAN RAKYAT
PARLIMEN KETIGA BELAS
PENGGAJ KEEMPAT
MESYUARAT KETIGA**

Khamis, 24 November 2016

Mesyuarat dimulakan pada pukul 10.00 pagi

DOA

*[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee)
mempengerusikan Mesyuarat]*

JAWAPAN-JAWAPAN MENTERI BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

1. Datuk Seri Panglima Abdul Azeez bin Abdul Rahim [Baling] minta Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah menyatakan, berapakah bilangan Projek Bekalan Air Luar Bandar yang telah dilaksanakan di negeri Kedah sepanjang tempoh RMKe-10 dan berapakah bilangan kampung di Parlimen Baling yang terlibat.

Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah [Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Baling.

Untuk makluman Yang Berhormat, di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh, sebanyak 28 Projek Bekalan Air Luar Bandar telah pun dilaksanakan di seluruh negeri Kedah yang melibatkan peruntukan keseluruhan sebanyak RM241 juta.

Bagi Parlimen Baling, di sepanjang tempoh RMKe-10, Projek Bekalan Air Luar Bandar yang telah pun dilaksanakan di Baling adalah 87 buah kampung yang melibatkan kos keseluruhannya sebanyak RM38.551 juta. Untuk tambahannya Yang Berhormat, bagi tahun 2016 dan tahun 2017 untuk RP1, kita ada lima lagi projek yang kita cadangkan untuk pelaksanaan. Terima kasih.

Datuk Seri Panglima Abdul Azeez bin Abdul Rahim [Baling]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri atas keprihatinan Kementerian Yang Berhormat Menteri. Cuma, saya hendak mohon jasa baik Kementerian Yang Berhormat Menteri untuk melihatkan balik bagaimana untuk membantu kami khususnya di loji yang patut dibina baru, di Sungai Limau di kawasan DUN Kupang memandangkan di kawasan kami— saya ada tiga DUN iaitu Bayu, Kupang dan Kuala Ketil. Di Bayu, sehinggakan klinik-klinik kesihatan pun terjejas, kawasan Kampung Lalang dan sebagainya.

Walau bagaimanapun, kalau Yang Berhormat dapat melaksanakan Sungai Limau, lojinya dapat dibina, *insya-Allah*, ia akan dapat membantu kami di kawasan Parlimen Baling ini. Di hari-hari terakhir, inilah pohon harapan kami rakyat Baling untuk ke tahun hadapan. Terima kasih.

Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob: Tahniah Yang Berhormat Baling yang kuat jaga kepentingan rakyat di Baling. Tahniah. Sebelum saya menjawab Yang Berhormat Baling, untuk seluruh negeri Kedah bagi RMKe-11, kita telah pun meluluskan sebanyak RM30 juta bagi pelaksanaan projek pada tahun 2017.

Untuk Sungai Limau ini, saya tahu ia merupakan sumber utama bagi bekalan air terawat di Baling ini. Setakat hari ini daripada segi kapasitinya adalah sebanyak 18 *million liter per day* kepada 36 *million liter per day*. Walaupun sebenarnya pada peringkat awal loji ini direka bentuk dan dilaksanakan, ia memang mencukupi untuk seluruh penduduk di Baling tetapi keadaan semakin berubah, Baling semakin maju hasil daripada perjuangan Ahli Parlimen Baling kita, menyebabkan loji ini sudah tidak mampu lagi untuk menanggung keperluan semasa oleh penduduk di sekitar Baling.

Jadi, pihak kementerian akan menyiapkan projek ini, akan kita naik taraf dan dijangka dengan siapnya penaiktarafan ini, ia akan memberi manfaat tambahan kepada 5,000 penduduk di Daerah Baling.

Saya hendak maklumkan juga bahawa pihak SADA ataupun Syarikat Air Darul Aman sekarang ini sedang memohon secara *direct*, secara langsung kepada MOF, Kementerian Kewangan untuk tambahan supaya dapat di-*upgrade*, ditambahbaikkan lagi loji itu bagi menampung keseluruhan penduduk di Daerah Baling. *Insyaa-Allah*, saya percaya Baling tidak akan kita lupakan. Kita akan cuba pastikan bahawa segala masalah air di Baling itu dapat kita selesaikan.

Dr. Mansor bin Haji Abd. Rahman [Sik]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Menteri, pada hujung tahun 2014 dan awal tahun 2015, telah diumumkan oleh KKLW bahawa Projek Bekalan Air Luar Bandar ke Parlimen Sik akan bermula secepat mungkin terutama untuk DUN Jeneri di Jeneri dan DUN Belantek di Gulau. Saya mohon Menteri memberitahu, setakat manakah perkembangan perjalanan projek ini. Terima kasih.

Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob: Yang Berhormat, soalan itu spesifik. Walau bagaimanapun, saya boleh menjelaskan beberapa projek yang telah pun dilaksanakan di Sik daripada tahun 2011 hingga tahun 2015 di bawah RMKe-10.

■1010

Pertamanya, Projek Bekalan Air Luar Bandar bagi negeri Kedah Zon 2C termasuk di Sik telah berjumlah RM4.474 juta telah pun dilaksanakan. Projek Membina dan Membaik Pulih Loji Air Batu 5, Sik dan Loji Air Jeniang iaitu di Sik telah pun dilaksanakan, Projek Bekalan Air Luar Bandar Negeri Kedah Zon 2A yang melibatkan Padang Terap, Jerai, Merbok, Sungai Petani dan Sik berjumlah RM8.699 juta juga sudah dilaksanakan. Bekalan air satu lagi untuk Jerai, Pokok Sena, Padang Terap, Kubang Pasu, Sik, Pendang, Baling, Kulim-Bandar Baharu berjumlah RM8.99 juta juga sedang dilaksanakan manakala Bekalan Air Luar Bandar bagi negeri Kedah tahun 2015 bagi Kubang Pasu, Langkawi, Jerai, Sik, Padang Serai dan Baling, tendernya akan ditutup akhir tahun 2016 dan kita jangka akan bermula pada tahun 2017. Ini Yang Berhormat Sik, Yang Berhormat Jerai pun ada ini.

Jadi untuk Sik memang ada lima, enam projek itu tetapi yang disebut oleh Yang Berhormat itu secara spesifik itu saya akan dapatkan secara *detail* dan maklumkan kepada Yang Berhormat secara bertulis. Terima kasih.

2. Tuan Ahmad Marzuk bin Shaary [Bachok] minta Perdana Menteri menyatakan, kedudukan status restoran "*pork free*", dan apakah tindakan yang boleh diambil ke atas restoran-restoran yang menggunakan status tersebut.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Mejar Jeneral (B) Dato' Seri Jamil Khir bin Baharom]: *Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, salam sejahtera, salam 1Malaysia.

Tuan Yang di-Pertua, istilah "*pork free*" bukanlah bermaksud premis berkenaan memiliki Sijil Halal. Istilah ini kebiasaannya berkaitan dengan premis makanan bukan Islam yang pelanggannya juga bukan Islam yang tidak mengambil *pork* ataupun istilah khinzir (babi) ya.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) dan Jabatan Agama Islam Negeri (JAIN) dan Majlis Agama Islam Negeri (MAIN) hanya berbidang kuasa sekiranya pemilik restoran ataupun premis makanan yang memperkenalkan konsep makanan *pork free* itu memohon Sijil Halal atau menggunakan Sijil Halal JAKIM tanpa kebenaran. Perlu dijelaskan di sini hal-hal berkaitan *pork free* ini adalah di bawah Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Kepenggunaan dan Koperasi (KPDNKK).

Walaupun bagaimanapun, bagi mengelak umat Islam daripada berkunjung kepada premis berkenaan adalah diseru agar memilih premis dan restoran yang memiliki sijil pengesahan halal Malaysia yang sah. Maklumat lanjut dan senarai premis yang memegang sijil halal boleh dirujuk melalui laman web www.halal.gov.my. Terima kasih.

Tuan Ahmad Marzuk bin Shaary [Bachok]: Soalan tambahan saya kepada Yang Berhormat Menteri, dalam memastikan kepatuhan pengusaha produk khususnya dalam bab makanan mematuhi segala kriteria dan syarat pensijilan halal, setakat ini sejauh manakah pemantauan dan penguatkuasaan Bahagian Halal JAKIM terhadap tanggungjawab pengurusan syarikat untuk menyediakan *internal halal control system* dan Sistem Jaminan Halal (SJHM) 2011 yang efisien. Mohon dinamakan syarikat pengeluar produk contoh yang berjaya menepati kriteria ini untuk dijadikan *benchmark*. Sekian.

Mejar Jeneral (B) Dato' Seri Jamil Khir bin Baharom: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih kepada soalan Yang Berhormat Bachok sebentar tadi. Bagaimana bila kita sebutkan soal JAKIM dan juga agensi sebab ada dua badan yang diperakui di Malaysia, JAKIM dan termasuk MAIN serta JAIN yang dibenarkan mengeluarkan sijil-sijil halal yang berkaitan dengan makanan dan juga hal-hal yang bersangkutan paut dengan pensijilan halal. Di dalam konteks mematuhi pensijilan halal ini sebagaimana biasa, permohonan mereka pohonkan kepada melalui agensi yang telah saya sebutkan dan kemudian diadakan pengauditan pada tempoh sijil laku tersebut.

Tempoh sijil laku biasanya dua tahun, di situ ada pengauditan berlaku dan contoh-contoh yang syarikat ini saya akan beri secara bertulis kepada Yang Berhormat, berkaitan dengan contoh-contoh yang boleh dijadikan *benchmark*, syarikat-syarikat yang telah pun mendapat kebenaran pensijilan ini. Terima kasih.

Datuk Liang Teck Meng [Simpang Renggam]: Terima kasih. Yang Berhormat Menteri saya ingin tahu sama ada JAKIM berhasrat ada SOP-SOP yang berlainan, yang ringkas diadakan terhadap restoran khususnya *vegetarian* yang tidak mengandungi sebarang alkohol dan juga khinzir. Terima kasih.

Mejar Jeneral (B) Dato' Seri Jamil Khir bin Baharom: Terima kasih. Tuan Yang di-Pertua dan juga Yang Berhormat Simpang Renggam. Sebagaimana jawapan saya tadi yang pertama sekali saya hendak asaskan begini. Bila soal sijil halal, ia adalah bersifat kesukarelaan. Maksudnya bagi syarikat yang tidak memohon, terutamanya syarikat yang premis yang menjual makanan-makanan yang berasaskan kepada secara *vegetarian* dalam erti kata berasaskan sayur-sayuran dan sebagainya. Kalau dia tidak pohon, ia bukan dalam lingkungan tanggungjawab daripada pihak JAKIM dan Majlis Agama Islam Negeri.

Tentunya bila bercakap soal *standard operation procedure* (SOP), dengan izin, Tuan Yang di-Pertua kita telah ada SOP dalam konteks mereka yang memiliki sijil dan SOP untuk yang memohon sijil. Akan tetapi kalau sekiranya syarikat-syarikat yang *vegetarian* ini ingin mendapatkan sijil, kita tidak menjadi masalah dan tidak menjadi halangan walaupun ia dioperasikan ataupun pihak pemiliknya daripada kalangan bukan Islam. Sebab banyak makanan, produk yang dikeluarkan oleh mereka pengusaha bukan Islam tetapi mereka memohon sijil dan mematuhi sijil, ia dikeluarkan sama ada Jabatan Agama Islam, Majlis Agama Islam dan juga termasuk daripada pihak JAKIM. Terima kasih.

3. Dato' Abdullah Sani bin Abdul Hamid [Kuala Langat] minta Menteri Sumber Manusia menyatakan bahawa, YAB Perdana Menteri pada 21 Oktober 2016 semasa pembentangan Bajet 2017 di Parlimen telah berjanji untuk melaksanakan skim perlindungan PERKESO kepada pemandu teksi yang berpendapatan sehingga RM3,000 sebulan. Saya ingin tahu bilakah skim Perlindungan PERKESO kepada pemandu teksi akan dilaksanakan dan faedah skim ini berbanding dengan skim insurans yang lain.

Menteri Sumber Manusia [Dato' Sri Richard Riot anak Jaem]: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Dewan yang mulia ini, Kementerian Sumber Manusia menerusi PERKESO sedang menggubal 'Rang Undang-undang Bekerja Sendiri' atau *self-employed* untuk memberi perlindungan keselamatan sosial kepada pemandu teksi yang bekerja sendiri. Memorandum Jemaah Menteri berkaitan perkara ini dijangka akan dibentangkan di Mesyuarat Jemaah Menteri pada pertengahan bulan Disember ini.

Dalam masa yang sama, beberapa sesi libat urus akan diadakan bersama *stakeholders* bagi mendapatkan pandangan dan maklum balas berkaitan skim perlindungan tersebut. Draf 'Undang-undang Bekerja Sendiri' juga sedang digubal dan akan dikemukakan ke Jabatan Peguam Negara untuk semakan dan kelulusan. Setelah diluluskan, rang undang-undang tersebut akan dibentangkan ke Parlimen pada tahun 2017.

Keseluruhan proses yang dinyatakan dijangka mengambil masa kira-kira enam hingga sembilan bulan untuk diselesaikan.

Dato' Abdullah Sani bin Abdul Hamid [Kuala Langat]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya berbunyi begini. Adakah pemandu *Uber* dan *GrabCar* juga layak dilindungi di bawah Skim Perlindungan Keselamatan Sosial ini termasuk dalam kumpulan dan juga Akta Teksi yang telah pun sedia ada. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Sri Richard Riot anak Jaem: Jawapan untuk itu, pada permulaannya kita akan hanya melindungi para pemandu teksi sendiri. Berkaitan dengan sama ada *Uber* ini akan dimasukkan dalam skim ini, sebenarnya kita sedang membuat kajian. Dalam pada itu kesemua pemandu *Uber* ini haruslah sebelum dapat memanfaatkan di bawah skim ini haruslah mendaftar dengan SPAD. Terima kasih.

■1020

Puan Hajah Normala binti Abdul Samad [Pasir Gudang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan saya. Saya mengucapkan ribuan terima kasih kepada pihak kerajaan atas usaha untuk penambahbaikan skim *coverage* SOCSO ini, dengan izin, kepada pemandu-pemandu teksi kita.

Sehubungan dengan itu kita ada lagi kumpulan-kumpulan pekerja seperti mereka yang menjalankan pekerjaan-pekerjaan sendirian. Apakah kerajaan bercadang untuk membuat lindungan kepada mereka juga, terima kasih.

Dato' Sri Richard Riot anak Jaem: Tuan Yang di-Pertua, setelah rang undang-undang yang kita sedang menggubal sekarang dan akan dibentangkan di Parlimen untuk diluluskan. Apabila ia diluluskan nanti ia akan merangkumi semua pekerja sendiri, *all self-employed will be included*. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Ya, selesai sesi Waktu Pertanyaan-pertanyaan Menteri untuk pagi ini.

[Waktu Pertanyaan-pertanyaan Menteri tamat]

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

1. Datuk Liang Teck Meng [Simpang Renggam] minta Menteri Pendidikan menyatakan:

- (a) Jumlah guru sekolah yang sedang mengajar subjek (mata pelajaran) yang bukan bidang kepakaran, bermaksud tidak memiliki ijazah (*bachelor degree or diploma*) bagi subjek tersebut; dan
- (b) Jelaskan pendirian kementerian dalam menangani isu guru yang kurang layak dalam mengajar subjek yang bukan bidangnya.

Timbalan Menteri Pendidikan [Tuan Chong Sin Woon]: Terima kasih, kepada Yang Berhormat Simpang Renggam.

Tuan Yang di-Pertua, Kementerian Pendidikan Malaysia amat prihatin memandang berat terhadap isu guru yang mengajar subjek bukan pengkhususan atau opsyen di sekolah. Pada masa ini peratusan guru yang mengajar mata pelajaran yang bukan bidang pengkhususan ialah sebanyak 1.5 peratus di sekolah menengah dan 1.9 peratus di sekolah rendah.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat Kementerian Pendidikan Malaysia telah mengambil inisiatif untuk mengatasi masalah guru bukan opsyen seperti berikut:

Pertama, pelbagai program latihan dalam perkhidmatan khususnya kepada guru opsyen dan bukan opsyen melalui aktiviti Pembangunan Profesionalisme Berterusan (PPB)

Kedua, Program Intervensi Tambah Opsyen (PITO) diberi khusus kepada guru yang mengajar bukan opsyen asalnya terutamanya bagi mata pelajaran kritikal seperti Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris di sekolah jenis kebangsaan Cina, prasekolah, Pendidikan Khas, Kemahiran Hidup, Sejarah dan Geografi

Ketiga, Kementerian Pendidikan Malaysia melaksanakan pelabelan guru melalui Strategi Lautan Biru Kebangsaan (NBOS) melalui program pemantapan profesion guru. Dalam pelaksanaan program ini guru-guru akan dilabelkan mengikut opsyen ikhtisas *major* dan *minor* berdasarkan pengalaman mengajar dan jawatan yang disandang.

Pelaksanaan pelabelan guru ini akan diharapkan agar guru-guru akan mengajar subjek opsyen masing-masing dan bebanan mengajar subjek yang bukan opsyen dapat dikurangkan, terima kasih.

Datuk Liang Teck Meng [Simpang Renggam]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri atas jawapan tadi. Walaupun guru-guru tersebut dalam peratusan agak rendah tapi adakah pemantauan dijalankan oleh kementerian? Bagaimana *assessment* dijalankan? Adakah ia di tahap yang memuaskan dan yang penting lagi saya hendak tanya apakah bentuk latihan ataupun pengajian berterusan dijalankan terhadap untuk guru-guru tersebut bagi meningkatkan prestasi mereka, terima kasih.

Tuan Chong Sin Woon: Terima kasih, Yang Berhormat Simpang Renggam. Memang kementerian meneliti tentang guru-guru yang mengajar bukan opsyen dan memang dalam perancangan kementerian. Banyak *coaching* ataupun *mentoring*, dengan izin, kepada guru-guru yang bukan opsyen ini dilakukan di peringkat negeri dan PPD.

Sebagai contoh, kita ada peranan SISC Plus dalam *coaching* dan *mentoring* guru-guru di daerah masing-masing. Kita juga ada *professional learning community* (PLC) untuk kita membantu sekolah dan guru-guru dalam kita meningkatkan kemahiran PDP mereka melalui *tools* PLC terutamanya *Lesson Study* yang telah diperkembangkan sejak tahun 2011.

Pada tahun 2015 juga, kita telah mengaturkan satu ujian *proficiency* bahasa Melayu kepada semua guru-guru yang bukan opsyen BM untuk mereka melakukan latihan sekiranya mereka tidak memenuhi tahap yang diperuntukkan oleh profesion guru.

Terakhir, apa yang kita lakukan ialah kita juga meneliti pencapaian seseorang guru sekiranya mereka tidak mencapai tahap minimum selama tiga tahun berturut-turut maka kita akan memberikan sokongan dan selepas sokongan masih lagi tidak boleh *perform*, dengan izin, maka kita akan mengubah tugas dan tanggungjawab mereka. Sekian, terima kasih.

Puan Hajah Siti Zailah binti Mohd. Yusoff [Rantau Panjang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terlebih dahulu saya mengalu-alukan kedatangan rombongan daripada ADUN dan Ahli Exco Kerajaan Negeri Kelantan ke Dewan yang mulia ini. Saya ingin soal ialah kita melihat antara punca yang mengakibatkan *mismatch* antara guru-guru ini dari segi pelajaran antaranya berpunca daripada guru sakit ataupun cuti ataupun kekurangan guru terutama di luar bandar.

Jadi saya ingin tahu sejauh manakah kerajaan menganalisis isu ini kesannya terhadap pelajar apabila *mismatch* antara guru dengan subjek. Begitu juga tekanan kepada guru apabila dia tidak mengajar mengikut opsyen, bidang yang dia pelajari. Minta penjelasan.

Tuan Chong Sin Woon: Terima kasih soalan tambahan Yang Berhormat Rantau Panjang. Kita melakukan sedia upaya khususnya kepada mereka yang mengajar bukan mengikut opsyen iaitu apabila sebenarnya bila-bila guru-guru itu dihantar ke sekolah kadang-kadang kerana keperluan sekolah itu terlalu ramai opsyen contohnya ramai opsyen matematik maka guru itu boleh ditugaskan untuk mengajar yang minor. Seorang guru dia ada *major* dan *minor*.

Kita akan memberikan keutamaan untuk mengajar yang *major* kalau tidak untuk yang minor supaya dia tidak tersasar jauh. Akan tetapi sebelum ini bila kita ada kekurangan guru pada 20 tahun, 10 tahun sebelum ini mereka telah mengajar subjek-subjek yang bukan opsyen mereka selama 10 tahun, 20 tahun dan mereka sudah menjadi *expert*, dengan izin, dalam pengajaran subjek tersebut.

Jadi apa yang kita lakukan adalah menggunakan PITO itu untuk membantu mereka supaya tidak berlaku lagi dalam sistem data kita, ada *mismatch*. Untuk mereka yang kata ada tekanan kita akan mengadakan penempatan semula guru mengikut opsyen. Itu yang menyebabkan bila ada permohonan pertukaran ke sekolah lain ada yang dapat ada yang tidak dapat. Itu kerana kekurangannya opsyen yang diajar.

Kalau dia hendak balik Kelantan contohnya tetapi tidak ada kekurangan opsyen BM di Kelantan maka mereka yang mengajar opsyen BM tidak dapat di tempatkan semula di Kelantan. Sekian terima kasih.

2. Dato' Dr. Nik Mazian bin Nik Mohamad [Pasir Puteh] minta Menteri Kewangan menyatakan, bilangan pengguna kad kredit yang telah jatuh muflis dan mohon kementerian memberi garis panduan kebenaran mengguna kemudahan ini bagi mengelak para pengguna kad ini jatuh muflis.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Othman bin Aziz]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Pasir Puteh. Bilangan dan individu yang diisytiharkan muflis disebabkan oleh hutang kad kredit daripada Januari hingga Jun 2016 adalah 1,022 orang ataupun 0.03 peratus daripada jumlah RM3.6 juta pemegang kad utama.

Bank Negara telah pun memperkenalkan beberapa syarat pengeluaran kad kredit untuk memastikan hanya mereka yang layak dan berkemampuan diberikan kemudahan kad kredit. Antaranya kelayakan minimum daripada 18,000 telah pun dinaikkan kepada 24,000 iaitu sejak daripada Mac 2011. Pemegang kad kredit yang berpendapatan RM36,000 setahun atau kurang mereka hanya boleh memegang dua kad kredit daripada dua pengeluar kad. Kemudian had maksimum kredit tidak melebihi daripada dua kali ganda pendapatan bulanan mereka.

Seterusnya, garis panduan amalan pembayaran yang bertanggungjawab yang dikeluarkan oleh bank juga menghendaki institusi kewangan memastikan pinjaman yang diberikan adalah berdasarkan kepada kemampuan seseorang individu untuk membayar pinjaman tanpa dibelenggu oleh bebanan hutang yang melampau sepanjang tempoh pinjaman, bank juga tidak lagi membenarkan pembiayaan berdasarkan pra kelulusan atau pun *pre-approved* termasuk untuk pembiayaan kad kredit. Terima kasih, Tuan Pengerusi.

Dato' Dr. Nik Mazian Nik Mohamad [Pasir Puteh]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Menteri atas jawapan yang diberikan tadi... [*Membaca sepotong ayat Al-Quran*] Bermaksud, ya Tuhan kami, kami minta perlindungan Engkau daripada beban hutang dan juga kekerasan orang-orang yang ganas.

■1030

Kita tahu bahawa kad kredit ini suatu yang memudahkan kita dalam urusan seharian kita khususnya di zaman inilah dan memberikan banyak manfaat kepada kita. Tetapi, kita tahu juga bahawa *interest rate*-nya itu dia sampai ke 18 peratus. Ini suatu yang lebih daripada *Ah long*. Hingga 18 peratus setahun *interest rate* kebanyakan kad kredit ini. Sepatutnya apabila kita menggunakan kad kredit, kita kena bayar *immediately* barulah tidak kena *interest*. Kalau kena *interest*, berdosa. Bagi seorang Muslim, sesuatu yang menggunakan sistem *interest* ini atau *riba'* ini, ia adalah satu dosa.

Jadi, adakah penerangan-penerangan diberikan khususnya pada orang muda yang selalunya menjadi muflis disebabkan oleh kad kredit ini? Pada mereka bahawa berhati-hati, jangan terjebak dengan *riba'* dan seterusnya membuat dosa. Akhirnya, terjebak dengan hutang yang begitu banyak. Adakah ini sebahagian daripada apa yang diterangkan kepada khususnya yang Islamlah? Banyak muflis yang Islam, orang muda yang tidak reti, tidak belajar, yang tidak memahami kaedah kad kredit ini dan juga kaedah berjaga-jaga dan mengawal nafsu daripada berbelanja. Adakah ini diterangkan kepada mereka sebelum mereka mengambil mana-mana kad kredit? Terima kasih.

Dato' Othman bin Aziz: Terima kasih Yang Berhormat Pasir Puteh. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Ada beberapa perkara yang dibawa oleh Yang Berhormat Pasir Puteh.

Pertama, berkaitan dengan kadar faedah. Kadar faedah ini dibawa oleh bank mengikut beberapa konsep iaitu mengikut *tier*. *Tier* satu, kadar faedah maksimum yang ditetapkan oleh Bank Negara Malaysia adalah 15 peratus. Tahap satu ini bagi mereka yang membayar semua pinjaman ataupun hutang mengikut jadual. Bagi *tier* dua iaitu 17 peratus bagi pemegang kad yang menyelesaikan sekurang-kurangnya jumlah minimum yang perlu dibayar setiap bulan untuk 10 bulan daripada kitaran 12 bulan. Ketiga ialah 18 peratus iaitu bagi orang yang tidak berapa *regular* bayarlah.

Kemudian dari segi perbankan Islam, kita memang ada bank-bank yang perbankan Islam yang menawarkan pemberian kad kredit, penggunaan kad kredit kepada pelanggan dan mereka telah pun diberikan taklimat berkaitan dengan proses pinjaman, pembayaran dan sebagainya dan diberikan akad pula. Jadi, dari segi konsep perbankan Islam. Jadi, diberikan penerangan kepada mereka yang hendak meminjam.

Seterusnya, berkaitan dengan peminjam. Peminjam ini kita tahu bahawa kalau tidak kena gaya mengurus pinjaman ini, maka ia akan menjadi satu bebanan. Malahan, ia boleh membawa kemudaratan. Akan tetapi kita lihat daripada statistik yang kita ada, mereka yang meminjam ini dari segi umurnya ialah antara 21 hingga 25 tahun ini hanya dua orang yang rosak atau menjadi bankrap. Kemudian, 25 hingga 30 tahun ada lapan orang dan yang banyak sekali ialah lebih daripada 45 tahun iaitu, semua yang saya sebut awal tadi, seramai 1,022 orang.

Jadi, sebenarnya ia berkait rapat dengan bagaimana mereka mengurus hutang mereka, bagaimana mereka mampu, berdasarkan kepada pendapatan, bagaimana mereka disiplin diri untuk memastikan mereka tidak terjebak dengan masalah pembayaran hutang berlarutan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Noor Ehsanuddin bin Mohd. Harun Narrashid [Kota Tinggi]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya.

Di samping kita membincangkan tentang kawalan kredit atau pengurusan kredit, saya ingin mencadangkan kerajaan untuk melihat pengurusan kewangan peribadi. Kita melihat kepada mengurus pendapatan, bukan mengurus hutang. Itu lebih holistik. Sebab, hari ini banyak hutang diguna bukan untuk pelaburan. Macam kerajaan buat ialah untuk pelaburan tapi peribadi ini banyak kepada *consumption*. So, kita kena ada satu *framework* atau rangka kerja untuk mendidik generasi baru khususnya orang muda supaya mereka memahami berbelanja atas kemampuan atau pendapatan, bukan berbelanja atas kredit.

Jadi, saya mengucapkan tahniah kepada Bank Negara kerana mengadakan program-program untuk mendidik pengurusan kewangan peribadi yang baik.

Jadi soalan saya, adakah kerajaan bercadang untuk memperkasakan program pengurusan kewangan peribadi, bukan hutang ya? Bukan kad kredit, yang lebih menyeluruh dan mungkin diawalkan di peringkat sekolah menengah bersama NBOS bersama Kementerian Pendidikan atau Kementerian Pengajian Tinggi? Itu soalan saya. Terima kasih.

Dato' Othman bin Aziz: Terima kasih Yang Berhormat Kota Tinggi. Tuan Yang di-Pertua, kita memang mempunyai satu program pendidikan kewangan iaitu untuk mewujudkan masyarakat yang mampu menguruskan kewangan dengan bijak. Inisiatif ini kita buat melalui Agensi Kaunseling dan Pengurusan Kredit (AKPK).

Kemudian, kita juga ada dalam Pengurusan Wang Ringgit Anda (POWER) yang dilaksanakan melalui AKPK ini merangkumi pengurusan aliran tunai atau *cash flow*, simpanan, asas-asas pinjaman, pengurusan hutang, pengurusan kad kredit dan asas pembelian kereta dan juga rumah. Kita juga mempunyai pelbagai program di peringkat sekolah dan universiti.

Jadi, agensi AKPK ini memang memainkan peranan yang saya kira banyak dan bolehlah, seperti yang dicadangkan oleh Yang Berhormat Kota Tinggi, untuk kita perluaskan lagi ke arah bagaimana kita nak mewujudkan kesedaran awal di kalangan anak-anak sekolah iaitu dengan kerjasama Kementerian Pendidikan dan juga mungkin kerjasama dengan Kementerian Belia dalam program NBOS untuk kita perkasakan lagi masyarakat untuk mengurus kewangan dengan baik.

Ini bukan hanya sekadar mengurus kredit atau hutang tetapi yang penting bagaimana nak menguruskan pendapatan mereka sampailah mereka menjadi orang yang bijak menggunakan wang yang ada. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

3. Dato' Dr. Shamsul Anuar bin Haji Nasarah [Lenggong] minta Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi menyatakan:

- (a) kajian serta penyelidikan yang telah dilakukan oleh Kementerian dalam pembangunan teknologi nano di dalam negara; dan
- (b) bilakah negara mampu untuk menggunakan teknologi ini secara mampan dalam sektor kesihatan dan pertahanan negara.

Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi [Datuk Dr. Abu Bakar bin Mohamad Diah]: *Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Saya tengok Yang Berhormat Lenggong tadi berlari dan dia duduk saja, nama dia pun disebut.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Soalan dia naik ya.

Datuk Dr. Abu Bakar bin Mohamad Diah: Soalan dia naik, jadi dia berlari di situ tadi. Tuan Yang di-Pertua, soalan ini adalah berkaitan dengan satu bidang baru iaitu nanoteknologi. Oleh sebab itu, saya nak ambil kesempatan sedikit untuk menerangkan sedikit apa *related* nanoteknologi dengan soalan yang dikemukakan.

Jadi, teknologi nano ini adalah satu cabang teknologi dalam aplikasi bidang sains asas seperti biologi, fizik atau kimia dan bidang-bidang kejuruteraan yang lain di mana satu nanometer dikenali sebagai satu per bilion meter. Satu nanometer ini maknanya sama dengan satu per bilion meter. Boleh digambarkan ibarat sehelai rambut yang di sebelah banyak ini dibahagikan rambut itu kepada 100,000 potong. Itu maknanya satu nanoteknologi ya.

Yang mana ia boleh ditakrifkan sebagai teknik memanipulasikan bahan-bahan pada tahap zarah-zarah bagi mendapatkan ciri-ciri baru dan unik memberi prestasi lebih baik untuk aplikasi baru yang boleh menambahbaikkkan teknologi sedia ada, proses dan produk keluaran industri, meningkatkan produktiviti, memudahkan kehidupan harian para pengguna, meningkatkan gaya hidup masyarakat dan mengurangkan kos perbelanjaan para pengguna. Itu maksudnya soalan itu berkenaan nanoteknologi.

Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi menerajui pembangunan nanoteknologi negara meliputi aspek penyelidikan, pembangunan teknologi dan pengkomersialan hasil penyelidikan. Kementerian telah melaksanakan penyelidikan nanoteknologi bermula daripada Rancangan Malaysia Kesembilan lagi ya.

Dalam Rancangan Malaysia Kesebelas ini, kementerian akan terus memberi keutamaan kepada penyelidikan nanoteknologi dan memperkasakan bidang penyelidikan dan pembangunan nanoteknologi supaya hasrat menjadikan nanoteknologi sebagai enjin perubahan baru dapat dicapai.

Di bawah Rancangan Malaysia Kesebelas, bidang penyelidikan nanoteknologi lebih berfokus kepada pembangunan aplikasi dalam sektor teknologi dan alam sekitar, perubahan dan penjagaan kesihatan, elektronik dan sistem, makanan dan pertanian.

■1040

Penyelidikan strategik bahan nano bagi menyokong pembangunan aplikasi strategik yang dinyatakan akan difokuskan kepada tiga bahan utama iaitu graffin, nano, glukosa dan *gallium nitride*. Jadi, secara keseluruhannya pihak kementerian telah membelanjakan sejumlah RM173.6 juta di bawah Rancangan Malaysia Ke-9 dan Ke-10 untuk membiayai projek-projek penyelidikan nano teknologi ini.

Soalan yang kedua pula, kementerian sedar bahawa sektor kesihatan dan sektor pertahanan merupakan antara sektor yang akan mendapat manfaat yang besar daripada hasil penyelidikan dan pembangunan nano teknologi.

Antara contoh projek penyelidikan yang dilaksanakan di bawah kementerian ini adalah Program Pembangunan Teknologi Nano untuk perubatan dan kesihatan yang memberi fokus kepada pembangunan dua nanoteknologi strategik untuk menangani cabaran kesihatan negara seperti kanser, kencing manis dan masalah kardiovaskular ataupun jantung, melalui sistem penghantaran ubat teknologi dan lapisan anti-mikrob sebagai sistem mencegah *super bug* yang menyebabkan *hospital acquired infection* (HAI).

Contoh lain ialah pembangunan *kit* sensor untuk tujuan diagnostik dan berasaskan kepada teknologi. Tuan Yang di-Pertua, pertanyaan yang kedua juga meliputi tentang bidang pertahanan. Bagi aspek nanoteknologi dalam bidang pertahanan pula pada masa ini tidak banyak projek penyelidikan nano yang dipohon di bawah kementerian, khususnya untuk tujuan penyelidikan pembangunan untuk aplikasi pertahanan. Walau bagaimanapun, aplikasi nano teknologi boleh digunakan untuk tujuan pertahanan seperti pembangunan nano sensor bagi aplikasi pertahanan seperti penitisan gas, bahan kimia dan sensor. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Dr. Shamsul Anuar bin Haji Nasarah [Lenggong]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Menteri atas jawapan yang cukup baik tadi. Program Persijilan Nano merupakan program yang ditawarkan di seluruh dunia. Bagi merangsang pertumbuhan produk barang-barang asli dalam pasaran. Saya cuma nak mendapat jawapan Yang Berhormat Menteri untuk memaklumkan bagaimana sambutan daripada pihak industri terhadap teknologi nano dalam negara kita dan juga bolehkah dimaklumkan berapakah jumlah peruntukan yang dikhaskan untuk tujuan pembangunan teknologi nano sehingga kini dan berapa jumlah yang telah pun kita gunakan? Jika tidak ada spesifik, boleh bagi bertulis. Terima kasih.

Datuk Dr. Abu Bakar bin Mohamad Diah: Tuan Yang di-Pertua, tadi saya cerita tentang sebenarnya peruntukan yang telah pun dibelanjakan tadi saya cerita. Secara keseluruhannya, pihak kementerian telah membelanjakan sejumlah RM173.6 juta sebenarnya di bawah Rancangan Malaysia ke-10 dan kita masih lagi berbelanja kalau ada aplikasi permohonan berkenaan teknologi ini. Bila bercerita tentang pengkomersialan bagi syarikat yang berminat, sejak dilancarkan pada tahun 2014, program ini telah berjaya menarik minat tiga puluh buah syarikat dalam mengadaptasi *graphene* ini. Kita ada satu yang panggil *graphene* di dalam produk keluaran mereka.

Antara projek yang akan bakal dikomersialkan menjelang tahun 2017 adalah, dakwat berkondusif dan pelincir automotif berasaskan *graphene* keluaran syarikat tempatan yang mempunyai jaringan perniagaan yang global. Tuan Yang di-Pertua, berkenaan dengan hasil kepada peluang dalam bidang ini, pembangunan dan pengkomersialan aplikasi *graphene* di bawah pelan tindakan yang akan dilancarkan merupakan inisiatif kerajaan yang melibatkan usaha sama di antara sektor swasta dan sektor awam, di mana industri dan institusi penyelidikan bekerjasama untuk menjalankan permohonan produk dan prototaip.

Jadi, mempelopori teknologi dan mengkomersialkan produk yang akan memberi perluasan pasaran sedia ada dalam melepasi pasaran global oleh syarikat tempatan. Jadi, sasaran pelan tindakan ini ialah penjana RM10 bilion dalam GDP dengan impak RM20 bilion kepada GNI pada tahun 2020 dan sebanyak sembilan ribu pekerjaan yang akan diwujudkan dalam jangka masa dua ribu ke tiga ribu yang dikategorikan sebagai yang berkemahiran tinggi. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Apakah cara pemantauan yang berkesan untuk mendapat prestasi daripada penggunaan RM136 juta ini?

Datuk Dr. Abu Bakar bin Mohamad Diah: Tuan Yang di-Pertua, berkenaan dengan pemantauan, ini bukan hanya untuk nano sahaja, untuk keseluruhan. Geran yang di bawah MOSTI sudah tentu mempunyai pemantauan yang begitu rapat. Sebenarnya, setiap duit yang kita peruntukkan dalam geran, kita tidaklah terus *disperse* duit itu. Misal kata, kalau kita bagi RM4 juta, kita bukanlah terus bagi RM4 juta, kerana perbelanjaannya berdasarkan kepada *progress* yang berlaku. Jadi, setiap geran yang dibagi kepada penerima yang pemohon itu, kita ada satu jawatankuasa seolah-olah macam PMC yang akan memantau perkembangan projek ini. Kita hanya akan mengeluarkan pembayaran dengan cara bentuk pemantauan apabila mereka telah mencapai sesuatu peringkat yang kira telah dipersetujui lebih awal.

Jadi, kita merasakan ini adalah sebahagian pemantauan ketat kepada mereka kerana kalau mereka tidak ada *progress* daripada apa yang mereka lakukan, sudah tentu mereka tidak akan mendapat *payment* yang seterusnya. Kedua Tuan Yang di-Pertua, Kementerian Sains ini mudah sahaja. Di hujung sekali selepas kita bagi duit dalam bentuk apa-apa geran, sama ada dalam bentuk *science funds*, *techno funds*, *inno funds* tetapi akhirnya produk ini perlu dikomersialkan. Itu yang selalu Yang Berhormat tanya dalam Dewan, yang itulah akhirnya hasil yang perlu ditunjukkan kepada negara untuk membolehkan kita memanfaatkan teknologi yang kita ada. Dalam teknologi nano ini pula, sasaran KPI dipantau khas oleh jawatankuasa pelaksanaan secara berpenggal seperti yang saya katakan tadi. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

4. Dr. Azman bin Ismail [Kuala Kedah] minta Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat menyatakan, rancangan kerajaan dalam menangani fenomena "*The Ageing Society*" yang dijangkakan akan berlaku kepada Malaysia akibat kadar kesuburan yang menurun serta wang simpanan rakyat yang sedikit.

Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat [Datuk Hajah Azizah binti Datuk Seri Panglima Mohd. Dun]: *Bismillaahi Rahmaani Rahiim. Assalamualaikum warahmatullaahi wabarakaatuh.* Tuan Yang di-Pertua, warga emas di Malaysia merujuk kepada individu yang berumur 60 tahun dan ke atas seperti yang diterima pakai oleh *United Nations World Assembly on Ageing* di Vienna, Austria pada 1982.

Berdasarkan unjuran Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu, sesebuah negara ditakrifkan sebagai negara tua apabila penduduk warga emasnya mencapai 15 peratus daripada jumlah keseluruhan penduduk. Berasaskan unjuran yang dibuat oleh Jabatan Perangkaan Malaysia, negara kita dijangka mencapai status negara tua pada tahun 2035 dengan jumlah warga emas seramai 5.60 juta orang.

Kerajaan telah mengambil langkah persediaan awal dengan menggubal Dasar Warga Tua Negara pada tahun 1995. Selaras dengan perubahan demografi, keperluan semasa dan cabaran masa hadapan, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat telah mengambil inisiatif untuk mengkaji semula Dasar Warga Tua Negara dan pelan tindakannya. Susulan daripada kajian semula ini, Dasar Warga Emas Negara dan pelan tindakannya telah diluluskan oleh kerajaan pada 5 Januari 2011.

Pelan tindakan ini akan dilaksanakan bagi tempoh 10 tahun bermula daripada tahun 2011 hingga 2020. Dasar dan pelan tindakan warga emas negara merupakan komitmen kerajaan untuk mewujudkan warga emas yang berdikari, bermartabat diri dan dihormati dengan mengoptimumkan potensi diri melalui penuaan-penuaan sihat yang positif, aktif, produktif dan menyokong untuk meningkatkan kesejahteraan hidup warga emas dalam pembangunan negara.

Sebanyak enam strategi dibentuk untuk mencapai objektif tersebut merangkumi tujuh sektor, iaitu kesihatan, sosial dan rekreasi, pendidikan dan kerohanian, perumahan dan persekitaran, ekonomi, pekerjaan serta penyelidikan dan pembangunan. Salah satu daripada strategi ini iaitu keselamatan dan perlindungan merupakan strategi untuk menjamin hak dan akses warga emas kepada keperluan asas, keselamatan sosial dan perlindungan daripada pengabaian, penganiayaan serta penderaan yang dijamin di bawah peruntukan undang-undang.

Antara pendekatan yang diberi penekanan dalam strategi ini ialah mengurangkan kebergantungan ekonomi dalam kalangan warga emas, memperkukuhkan skim perlindungan sosial untuk kumpulan warga emas yang memerlukan- *vulnerable*, dengan izin, memastikan warga emas hidup dalam persekitaran selamat dan mesra warga emas dan meningkatkan kesedaran mengenai isu penganiayaan dalam kalangan warga emas.

■1050

Berdasarkan Pelan Tindakan Warga Emas Negara, kementerian melalui Jabatan Kebajikan Masyarakat dan secara berkolaborasi bersama kementerian dan agensi yang lain telah melaksanakan pelbagai program berkaitan isu dan cabaran penuaan, kepada lapisan masyarakat sebagai satu bentuk persediaan menghadapi negara tua.

Tuan Yang di-Pertua, kementerian juga melalui Jabatan Kebajikan Masyarakat turut menawarkan perkhidmatan sosial yang berbentuk bantuan kebajikan dan kewangan seperti bantuan orang tua, penubuhan pusat aktiviti warga emas, penjagaan warga emas di institusi seperti rumah Seri Kenangan dan Rumah Ehsan serta Program Pemerksaan Ekonomi Warga Emas.

Selaras dengan prinsip penuaan aktif dan produktif pada tahun 2012, kerajaan telah meningkatkan umur persaraan daripada 55 tahun kepada 60 tahun. Pertambahan lima tahun ini akan membantu menjamin kestabilan ekonomi golongan warga emas apabila mencapai usia persaraan kelak melalui simpanan, Kumpulan Wang Simpanan Pekerja yang lebih besar. Sumbangan dan peranan warga emas yang masih produktif telah dipertingkatkan melalui peluang pekerjaan terutama kepada warga emas yang berada dalam kategori miskin. Terima kasih.

Dr. Azman bin Ismail [Kuala Kedah]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Ada banyak isu tetapi kebimbangan terbesar saya ialah negara kita mempunyai kadar penyakit kronik yang antara tertinggi di Asia Pasifik- diabetes, obesiti, sakit jantung, strok, kerosakan buah pinggang. Itu tentu akan memberikan kesan yang besar kepada *ageing population*- warga tua kita apabila kita mencapai status negara tua.

Soalan saya, adakah pihak kerajaan berfikir untuk mengadakan dana khusus untuk isu itu sahaja iaitu sakit pada hari tua. Ini kerana sakit pada waktu muda susah, tapi sakit pada hari tua tanpa wang itu lagi parah. Terima kasih.

Datuk Hajah Azizah binti Datuk Seri Panglima Mohd. Dun: Terima kasih Yang Berhormat. Sebenarnya apa yang lebih penting daripada kita menyediakan kewangan untuk sakit pada hari tua itu, adalah lebih baik kita *prevent* daripada kita kena penyakit. Saya rasa *preventive is better than cure*, dengan izin.

Oleh sebab itu, dalam dasar ini kita ada bekerjasama dengan pelbagai agensi kerajaan untuk memastikan orang tua kita, termasuklah kita ini nanti akan berada dalam keadaan yang sihat, dalam penuaan yang sihat, yang aktif dan proaktif. Manakala itu program-program kita akan menjurus kepada memastikan mereka ada tempat untuk mengadakan riadah, ada tempat mereka untuk melalui program-program kesihatan. Sebab itu kita menyediakan Pusat Aktiviti Warga Emas seperti PAWE.

Kita juga menyediakan Unit Penyayang Warga Emas (UPWE) di mana kita ada program-program bersama NGO membawa warga emas kita ke hospital dengan kemudahan-kemudahan yang kita sediakan.

Melalui PAWE ini pula, kita ada aktiviti yang mana ini kita sediakan peruntukan- kerajaan ya, untuk operasinya, untuk permulaannya kita sediakan peruntukan, untuk operasinya setiap tahun juga kita sediakan peruntukan. Di mana warga emas ini akan berkumpul di situ mengadakan pelbagai aktiviti riadah, kesihatan mereka, aktiviti memastikan mereka akan terus aktif minda mereka dan macam-macam lagi aktiviti yang kita adakan di Pusat Aktiviti Warga Emas ini Yang Berhormat, ini kita sediakan peruntukan. Terima kasih.

Dato' Dr. Haji Noor Azmi bin Ghazali [Bagan Serai]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya melihat jangka hayat masyarakat hari ini telah meningkat, disebabkan oleh kesedaran kepada penjagaan kesihatan dan juga perkhidmatan kesihatan yang baik di negara ini.

Akan tetapi kesedaran tentang portfolio kewangan ini tidak kuat, terutamanya untuk menampung pada hari tua. Jadi kalau masyarakat hari ini, bila nak tampung hari tua kalau nak harapkan duit pencen, dan juga KWSP yang tidak banyak mana boleh bertahan pun, dan mungkin juga tidak boleh harap pada anak-anak, sebab anak-anak pun ada keluarga sendiri yang ramai dan pendapatannya mungkin tidak tinggi, apakah pelan kerajaan? Bagaimana kerajaan nak fokus betul-betul, bagaimana nak kukuhkan portfolio kewangan masyarakat tua hari ini? Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Hajah Azizah binti Datuk Seri Panglima Mohd. Dun: Terima kasih Yang Berhormat Bagan Serai dan Tuan Yang di-Pertua.

Memang betul disebabkan oleh negara kita yang makmur ini maka keadaan hidup masyarakat kita bertambah baik. Maka itu sebab kadar jangka hayat untuk rakyat di negara ini bagi lelaki 72.7 tahun, bagi wanita pula 77.3 tahun. *Alhamdulillah*.

Dan seterusnya, kita menyedari bahawa bila sampai tahun 2035 nanti, negara menjadi negara yang menua ramai yang tua, tentunya ada keperluan untuk kita memastikan keadaan ekonomi mereka adalah baik. Pada masa dan ketika ini pun kerajaan telah mengambil kira perkara ini walaupun kita belum sampai lagi kepada negara yang menua.

Oleh sebab itulah Akta Pekerja 1995 juga telah dipinda, yang mana di dalam itu ada dibenarkan warga emas boleh bekerja secara sambilan. Pekerjaan ini pun sedang dikenal pasti yang mana dalam perbincangan kementerian dengan pelbagai agensi pekerjaan mana yang sesuai. Kita pun melihat negara-negara yang lain seperti Singapura dan sebagainya. Pekerjaan yang mudah bagi mereka untuk melaksanakan kerja-kerja, memastikan mereka terus mempunyai pendapatan dan tidak mengharap sahaja kepada anak-anak mereka. Walaupun harapan kita supaya anak-anak juga bertanggungjawab.

Dalam masa yang sama juga, kita telah mengadakan beberapa perbincangan dengan pelbagai kumpulan antara lainnya ialah kita telah mengadakan perbincangan dengan PLUS, yang mana PLUS telah bersetuju untuk mengambil warga emas kita bekerja. Bekerja yang ringan, bekerja yang mudah dilakukan.

Akan tetapi untuk makluman Yang Berhormat dan Dewan yang mulia ini setakat ini kita belum ada *takers*-lah, dengan izin. Walaupun diberikan peluang, tapi pelawaan kita mereka tidak ambil-ertinya keadaan ekonomi mereka masih baik lagi. Akan tetapi mungkin di masa yang akan datang keperluan ini ada. Oleh sebab itu, kerajaan juga telah menubuhkan Jawatankuasa Perancang dan Pembangunan Negara, yang mana telah diluluskan oleh Jemaah Menteri pada bulan Oktober yang baru lalu ini, di mana Jawatankuasa ini akan melihat kepada tiga sektor utama iaitu *social safety net* iaitu pertamanya dalam bidang insurans. Bagaimana memastikan *funding*, mereka tidak akan ada kejutan hilang kerja, dan mereka perlu mungkin intervensi daripada segi pencen, dan sebagainya.

Segi bantuan sosial pula, bantuan kewangan, perubatan, pendidikan dan subsidi makanan juga akan dilihat. Dan yang ketiganya daripada segi pasaran buruh, peluang pekerjaan, guna tenaga dan gaji minimum. Semua ini sedang dalam perancangan kerajaan.

Jadi untuk maklumat Dewan yang mulia ini semua sedang dilihat oleh kerajaan. *Insyaa-Allah*. Terima kasih.

5. Tuan Anyi Ngau [Baram] minta Menteri Pendidikan menyatakan, jumlah peruntukan kewangan yang telah diperuntukkan untuk menaik taraf sekolah-sekolah di negeri Sarawak/Sabah sejak tahun 2013. Nyatakan bilangan sekolah rendah dan menengah yang terlibat.

Timbalan Menteri Pendidikan [Tuan Chong Sin Woon]: Terima kasih Yang Berhormat Baram.

Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, semenjak tahun 2013 sehingga 2016 pelbagai projek sedang aktif dilaksanakan untuk menaik taraf sekolah di negeri Sabah dan Sarawak. Ini merangkumi pembinaan sekolah baru, bilik-bilik darjah di sekolah menengah dan rendah, pra sekolah, bangunan ganti yang penuh, bangunan tambahan, asrama, rumah guru, dewan makan, makmal komputer, gelanggang serba guna, padang sekolah dan tandas.

Bagi negeri Sabah, sebanyak 139 projek sedang aktif dilaksanakan dengan kos keseluruhan berjumlah RM2.3 bilion.

Manakala bagi di negeri Sarawak, sebanyak 131 projek sedang aktif dilaksanakan dengan melibatkan kos projek berjumlah RM2.18 bilion. Terima kasih.

Tuan Anyi Ngau [Baram]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Timbalan Menteri atas jawapan yang telah diberi.

Kita nampak bahawa jumlah peruntukan yang telah diluluskan untuk baik pulih atau pun memperbaiki sekolah-sekolah menengah dan sekolah rendah ini memang satu jumlah yang besar, kita ucapkan banyak terima kasih. Hanya yang saya nak tanya dengan Timbalan Menteri ialah, kita nampak bahawa walaupun jumlah peruntukan ini besar tetapi, kita belum nampak kesan yang betul-betul ini. Mungkin ini oleh sebab kawasan-kawasan di mana sekolah menengah atau sekolah rendah ini di kawasan pedalaman. Dan lebih lagi kalau kita baik pulihkan kawasan pedalaman ini kita mungkin baik pulih dia punya bangunan dan mungkin yang bukan begitu teknikal sekali.

■1100

Jadi saya hendak tanya sama ada pihak kementerian bersetuju tidak ataupun mempunyai rancangan tidak untuk melaksanakan kerja baik pulih ini yang bukan begitu teknikal secara gotong-royong agar pihak rumah panjang ataupun kawasan-kawasan luar bandar ini termasuk PIBGnya sendiri dapat melibatkan diri untuk bersama-sama kita usahakan pembaikan sekolah-sekolah ini terutama yang di kawasan luar bandar. Sekian. Terima kasih.

Tuan Chong Sin Woon: Terima kasih Yang Berhormat Baram yang memberikan satu pandangan dan cadangan yang bernas sekali. Kementerian Pendidikan Malaysia mempunyai dasar yang terbuka dan kita mengalu-alukan komuniti untuk menyokong sekolah terutamanya dengan cara gotong-royong untuk membantu pembangunan dan pembaikan sekolah. Dari itu walaupun kita telah memperuntukkan wang Ringgit yang besar kita faham bahawa kos pembinaan dan pembaikan di negeri-negeri Sabah dan Sarawak khususnya di kawasan pedalaman itu sangat tinggi.

Jadi kita akan terus memberikan peruntukan yang mencukupi untuk membantu pembaikan sekolah-sekolah di Sabah dan Sarawak. Selain daripada peruntukan itu kita masih memberikan peruntukan setiap tahun untuk penyelenggaraan kecil kepada setiap sekolah di Sabah dan Sarawak. Dengan cadangan itu sekali lagi saya mengucapkan terima kasih kepada Yang Berhormat Baram. Marilah bersama-sama komuniti setempat ya untuk menyokong sekolah kita. Sekian terima kasih.

Tuan Ignatius Dorell Leiking [Penampang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Menteri, saya ingin bertanya peruntukan penaikan taraf ini adakah rumah cikgu-cikgu juga dinaik taraf? Ini kerana beberapa sekolah di daerah saya di Penampang, keadaan rumah yang diberi kepada cikgu yang berdekatan dengan sekolah ataupun milik sekolah tidak dalam keadaan yang puas hati dan dalam masalah yang tidak dinaiktarafkan. Satu lagi Menteri, adakah peruntukan ini juga diberi kepada sekolah-sekolah *mission school* di Sabah? Terima kasih.

Tuan Chong Sin Woon: Terima kasih Yang Berhormat Penampang. Seperti mana jawapan saya tadi peruntukan yang diberikan itu termasuk untuk pembinaan rumah-rumah guru ataupun asrama untuk guru-guru kita. Kedua, peruntukan ini juga diberikan kepada sekolah-sekolah *mission school* ataupun SJK(C), SJK(T). Kita tidak kira semua sekolah yang memerlukan peruntukan itu diberikan untuk sekolah-sekolah di Sabah dan Sarawak. Sekian, terima kasih.

6. Tuan Wong Sze Phin @ Jimmy [Kota Kinabalu] minta Menteri Pelancongan dan Kebudayaan menyatakan, apakah perancangan dan berapakah peruntukan kementerian bagi menarik lebih ramai pelancong luar negara ke Kota Kinabalu dan Semporna. Apakah usaha sama kementerian dengan agensi Kerajaan lain untuk memperbaiki mutu perkhidmatan, infrastruktur dan isu kebersihan di Kota Kinabalu dan Semporna.

Timbalan Menteri Pelancongan dan Kebudayaan [Datuk Mas Ermieyati binti Samsudin]: *Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalammualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, saya akan menjawab soalan nombor 6 daripada Yang Berhormat.

Untuk makluman Yang Berhormat, Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan telah pun memperuntukkan sebanyak RM24.5 juta di bawah *Rolling Plan* Pertama iaitu tahun 2016 dan tahun 2017 Rancangan Malaysia Kesebelas, RP1 RMKe-11 bagi melaksanakan lima projek pembangunan pelancongan di negeri Sabah.

Manakala di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh (RMKe-10) tahun 2011 hingga tahun 2015, kementerian telah pun memperuntukkan sebanyak RM46.7 juta bagi melaksanakan projek-projek pembangunan pelancongan di negeri Sabah.

Daripada jumlah tersebut sebanyak RM800,000 telah diperuntukkan di kawasan Parlimen Semporna bagi melaksanakan projek naik taraf kemudahan pelancong di Taman Marin Tun Sakaran Semporna sebanyak RM300,000. Projek peningkatan kemudahan infrastruktur pelancongan jeti pelancongan di daerah Semporna RM500,000. Kementerian juga telah pun memperuntukkan sebanyak RM810,000 bagi penganjuran program-program dan juga acara pelancongan negeri Sabah pada tahun 2016. Daripada jumlah tersebut sebanyak RM350,000 telah diperuntukkan bagi penganjuran acara pelancongan di Kota Kinabalu dan juga Semporna khususnya seperti berikut:

- (i) di *Sabah Fest Kota Kinabalu* yang dianjurkan pada 29 April hingga 1 Mei 2016 berjumlah RM150,000;
- (ii) *Mount Kinabalu Climbathon* 15 hingga 16 Oktober 2016 sejumlah RM100,000; dan
- (iii) *Regatta Lepa Sabah Semporna* 22 hingga 24 April 2016 sejumlah RM100,000.

Pada 1 Disember 2016 yang akan datang kementerian bercadang akan melancarkan Kempen *Voluntourism* bertajuk *End in Sipadan* di bawah Inisiatif Strategi Lautan Biru Kebangsaan (NBOS) dengan peruntukan sebanyak RM60,000. Ini yang mana ianya merupakan kempen terancang bagi memperkenalkan *diving trail* yang terdiri daripada kawasan-kawasan selaman yang terdapat di seluruh Sabah dan juga berakhir di Sipadan. Dari aspek kebersihan kementerian sentiasa bekerjasama dengan pihak berkuasa tempatan serta NGO-NGO di dalam membantu meningkatkan kebersihan dan juga keindahan kawasan-kawasan pelancongan melalui program *1Malaysia 1Dream Malaysia Clean*. Antara penganjuran *Installation Art by the Bay* di *Sabah Waterfront* pada 15 September 2016 secara kerjasama dengan Dewan Bandaraya Kota Kinabalu dan Persatuan Pelancongan Sabah.

Pastinya program ini bertujuan untuk memberi kesedaran kepada masyarakat tentang peri pentingnya kebersihan melalui penghasilan arca-arca simbolik daripada bahan-bahan terbuang. Sebagai salah satu langkah untuk meningkatkan imej pelancongan di daerah Semporna kementerian ini juga melalui Pejabat Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan Malaysia Sabah sedang bekerjasama dengan pengusaha-pengusaha bot tempatan yang terlibat di dalam industri pelancongan untuk menyeragamkan warna bot masing-masing yang dinamakan sebagai bot persiaran. Imej bot yang seragam ini juga dilihat dapat meningkatkan keyakinan pelancong daripada aspek keselamatan dan juga dapat membantu pihak berkuasa untuk mengenal pasti bot-bot yang dikhususkan untuk aktiviti-aktiviti pelancongan sekali gus dapat mengurangkan aktiviti-aktiviti penjualan pakej pelancongan secara haram.

Pengusaha bot tempatan juga dalam proses untuk menubuhkan persatuan yang bakal mengukuhkan lagi kedudukan mereka sebagai rakan strategik kementerian. Dengan adanya persatuan ini pelbagai aktiviti lagi dapat dijalankan bagi meningkatkan lagi mutu perkhidmatan melalui latihan-latihan yang telah dijalankan di bawah program *We Are the Host* anjuran kementerian.

Tuan Yang di-Pertua, dalam usaha mempromosikan Sabah umumnya Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan melalui Tourism Malaysia sedang giat menjalankan aktiviti promosi seperti berikut:

- (i) bekerjasama dengan penggiat industri pelancongan China yang telah berjaya membawa sebanyak 26 penerbangan sewa khas ke negeri Sabah dari Chengdu, Kunming dan Fuzhou ke Kota Kinabalu. Jumlah ketibaan pelancong China adalah sebanyak 4,315 orang bagi tempoh April hingga Ogos 2016;
- (ii) menganjurkan lawatan suai kenal bersama *Sabah Tourism* bagi pihak media dan juga penggiat industri pelancongan iaitu Mega Fam dari seluruh dunia bagi menerbitkan artikel-artikel berkenaan destinasi pelancongan di negeri Sabah; dan

- (iii) menggalakkan penyertaan Lembaga Pelancongan Sabah dan penggiat industri pelancongan negeri Sabah serta pameran-pameran galakan pelancongan dan misi galakan yang dianjurkan oleh Tourism Malaysia.

Untuk makluman Yang Berhormat juga Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan sentiasa bekerjasama dengan agensi negeri terutama sekali Kementerian Pelancongan, Kebudayaan dan Alam Sekitar Negeri Sabah dalam usaha untuk menarik lebih ramai lagi pelancong ke Kota Kinabalu dan Semporna sekali gus menjadikan kedua-dua daerah ini sebagai destinasi pelancongan terkenal di Sabah. Terima kasih.

Tuan Wong Sze Phin @ Jimmy [Kota Kinabalu]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Kita sama-sama orang Sabah jadi tahu apa Sabah yang adalah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Akan tetapi tidak semua orang Sabah cakap *anam* Yang Berhormat.

Tuan Wong Sze Phin @ Jimmy [Kota Kinabalu]: [Ketawa] Ini soalan *anam* ini tahulah ini bahasa Sabah. Banyak terima kasih kepada Timbalan Menteri atas jawapan yang komprehensif. Jadi bila saya melancong di Semenanjung saya pergi Pulau Pangkor, pergi Pulau Langkawi. Saya nampaknya infrastruktur ini *tourism* hebat di Pulau Pangkor, cantik dia punya pelancong jeti, ada *standard*-lah kualiti yang tinggi dan juga di Pulau Langkawi.

■1110

Akan tetapi kalau kita pergi Sabah di Kota Kinabalu atau di Semporna, jetinya macam terundur, macam *very backward*... [Disampuk] Macam hululah. Seperti di Semporna, itu jeti di tempat perumahan setingan. Kena apa pun, takut ada Abu Sayyaf di sana. Akan tetapi kena tahu juga, Semporna ada pulau-pulau yang paling hebat, paling cantik di dalam Malaysia. Betul, ini tidak cakap bohong punya.

Jadi saya mahu tahu, bolehkah ambil kajian supaya kementerian boleh tolong Sabah buat dua jeti, satu di Semporna khasnya untuk pelancong dan juga itu tandas awam. Tiada tandas awam di Semporna. Kotor, masih banyak sampah. Jadi saya juga minta kementerian beritahu, tolong berikan jumlah peruntukan tahunan...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, sudah panjang sangat soalan.

Tuan Wong Sze Phin @ Jimmy [Kota Kinabalu]: [Ketawa] Tidak apa, ini untuk Sabah. Kementerian kepada Sabah sejak tahun 2012 yang hanya dua tahun, berapa bajet? Jadi kita tahu. Kita haraplah kementerian tolonglah Sabah naikan infrastruktur *tourism* di Sabah. Sekian. Terima kasih.

Dato' Fauzi bin Abdul Rahman [Indera Mahkota]: Tuan Yang di-Pertua, *point of order*. Saya tidak tahu *point of order* berapa tetapi *emergency*, Tuan Yang di-Pertua. Di luar Dewan, seorang Ahli Parlimen dipukul oleh gengster-gengster daripada luar, *just outside our Dewan*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Tidak apa, Yang Berhormat. Saya yakin pihak keselamatan akan *handle* masalah ini. Ya, sila Yang Berhormat Menteri.

Datuk Mas Ermieyati binti Samsudin: Terima kasih Yang Berhormat. Tuan Yang di-Pertua, bagi Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan, sebagaimana telah saya maklumkan awal, terdapat *Rolling Plan* Pertama iaitu telah pun memperuntukkan sebanyak RM24.5 juta bagi melaksanakan lima projek pembangunan pelancongan di negeri Sabah yang mana seperti berikut:

- (i) projek membina Esplaned Bengkoka, Pitas sebanyak RM1 juta;
- (ii) projek peningkatan kemudahan pelancongan di Belintan Taman Kinabalu, Ranau sebanyak RM10 juta;
- (iii) projek infrastruktur *edutourism* di Pusat Pemeliharaan Gajah Pygmy, Kinabatangan sebanyak RM5.4 juta;

- (iv) pembinaan sistem saliran air dan pembinaan loji atau kumbahan najis Gunung Kinabalu, Taman Kinabalu sebanyak RM3.7 juta;
- (v) projek peningkatan kemudahan pelancongan di Rizab Hidupan Liar Tabin, Lahad Datu sebanyak RM900,000; dan
- (vi) pembinaan Perpustakaan Negeri Sabah Cawangan Kinabatangan sebanyak 4.5 juta.

Pastinya sebagaimana permohonan daripada Yang Berhormat berkenaan dengan jeti-jeti yang dalam keadaan uzur- bukan mundur, Yang Berhormat ya- dan juga tandas-tandas awam untuk memperbanyakkan tandas awam, pastinya bolehlah Yang Berhormat tuliskan permohonan kepada pihak Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan Malaysia dan pastinya Yang Berhormat Menteri akan melihat permohonan Yang Berhormat. Terima kasih.

Dato' Seri Haji Mohd Shafie bin Haji Apdal [Semporna]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Timbalan Menteri yang menjelaskan sedikit sebanyak tentang persoalan pelancongan di peringkat daerah Semporna khususnya dan di Sabah amnya.

Cuma saya hendak tahu dari segi langkah-langkah komprehensif untuk membolehkan, pertama, sektor pelancongan ini menyedari hakikat merupakan satu sektor yang memberi keuntungan besar kepada negara Malaysia. Ia antara sektor yang kita bagi penumpuan. Kesannya kepada manfaat masyarakat setempat. Langkah-langkah yang dianjurkan oleh pihak Kementerian Pelancongan, saya harap ianya akan ada rangka pelan, bukan hanya bantuan diberikan untuk menyediakan prasarana seperti Yang Berhormat Kota Kinabalu sebutkan yang tidak begitu lengkap. Saya tahu sudah ada jeti. Ada jeti yang mereka sediakan tetapi agak jauh daripada tempat itu. Ada tandas di situ, bukan tidak ada tandas. Cuma masalahnya, agak terlalu jauh dan pihak pelancong sudah pun menyuarakan masalah yang mereka hadapi.

Akan tetapi, masalah ini juga timbul oleh kerana perancangan pihak kerajaan negeri. Saya suarakan sewaktu di Parlimen, lokasi itu tidak bersesuaian tetapi malangnya suara saya tidak didengar selaku Ahli Parlimen di kawasan itu. Dan jeti itulah diletak di kampung dikatakan Kampung Bangau Bangau dan saya berharap supaya ada pelan bagaimana manfaat dapat diperoleh dari sektor pelancongan ini peluang pekerjaan, peluang perniagaan.

Peluang pekerjaan, contohnya. *Dive master* pun, anak-anak tempatan, *dive master* pun dia tidak dapat. Saya ada suarakan kepada Majlis Keselamatan Negara yang mengendali sektor pelancongan di kepulauan, di Sipadan dan juga beberapa kawasan yang terkawal itu yang diurus tadbir oleh Majlis Keselamatan. Saya nyatakan kepada mereka, pastikan supaya anak-anak tempatan ada manfaatnya. So, saya hendak tahu pelan tindakan untuk membolehkan manfaat sektor pelancongan ini dapat dilakukan.

Keduanya mengenai dengan Regatta Lepa. Saya tahu- terima kasih banyak, RM100,000 yang diperuntukkan. Saban tahun sekali kita anjurkan dan kita belanja lebih iaitu hampir RM2 juta. Saya hendak tahu duit ini dihantar terus ke agensi mana itu? Pasal, yang saya tahu kita belanja RM2 juta setiap tahun. Saya sudah suarakan dengan Menteri Pelancongan dahulu, bantulah sedikit. Mungkin dia ada bagi mula dengan RM70,000 sampai RM100,000, sudah meningkat RM30,000.

Saya harap peruntukan ini dapat disalurkan kepada pihak-pihak yang betul-betul dapat memanfaatkan supaya kita bukan hanya membangunkan budaya bangsa kita, diperkenalkan di pentas dunia, bahkan juga ini memberi ruang dan peluang pekerjaan kepada anak bangsa kita di kawasan itu. Terima kasih banyak.

Datuk Mas Ermieyati binti Samsudin: Terima kasih Yang Berhormat. Tuan Yang di-Pertua, pastinya untuk menjawab soalan Yang Berhormat Semporna, kita melihat dari segi sektor pelancongan, pastinya memberi impak dan juga membawa kepada pulangan khususnya warga tempatan dan juga anak tempatan sekiranya mereka dapat mengambil peluang itu dengan sebaiknya.

Sebab itu saya ingin memberi maklumat juga di sini, bagi kedatangan pelancong antarabangsa yang datang ke Sabah telah meningkat pada tahun ini iaitu sebanyak 758,263 orang berbanding pada tahun 2015, Januari hingga Ogos, yang meningkat sebanyak 12.6 peratus.

Sebagaimana cadangan atau saranan perlunya ada langkah ataupun strategi yang diberikan di bawah Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan, telah pun kita jalankan pelbagai *lab* dan juga rancangan dan juga perbincangan bagi memastikan agar industri pelancongan ini dapat memberi impak khususnya untuk warga tempatan.

Begitu juga dengan industri *diving* sebagaimana yang disebut oleh Yang Berhormat Semporna sebentar tadi, *dive master* bukan hanya di Semporna tetapi banyak juga di tempat lain- sebab saya baru sahaja dapat lesen *diving*, saya pun berhajat kalau dapat *diving* di Sabah pada akan datang. Saya juga melihat bahawa *diving* ini juga adalah satu industri yang perlu diterokai, perlu diambil peluang bukan hanya untuk anak Sabah tetapi juga di tempat-tempat menarik lain di Semenanjung.

Tuan Ignatius Dorell Leiking [Penampang]: *[Bangun]*

Datuk Mas Ermieyati binti Samsudin: Saya kira pastinya banyak lagi perkara-perkara lain yang boleh dilakukan. Dan untuk Regatta Lepa, saya tidak ada jawapan untuk hari ini tetapi saya akan tulis jawapannya kepada Yang Berhormat nanti. Terima kasih.

Tuan Ignatius Dorell Leiking [Penampang]: Tuan Yang di-Pertua, satu soalan lagi Yang Berhormat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Cukup, Yang Berhormat.

7. Datuk Sapawi bin Ahmad Wasali [Sipitang] minta Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi menyatakan, jumlah geran inovasi yang sudah dipohon oleh kalangan penyelidik tempatan, selaras usaha untuk memperluas penggunaan teknologi hasil penyelidikan mereka bagi membantu meningkatkan pendapatan masyarakat. Adakah cadangan menambah jumlah maksima geran daripada RM500,000 bagi setiap projek pada masa ini ke satu amaun yang difikirkan bersesuaian.

Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi [Datuk Dr. Abu Bakar bin Mohamad Diah]: *Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Saya akan menjawab soalan nombor 7.

Agaknya Tuan Yang di-Pertua, bila urus setia mentafsir soalan daripada Yang Berhormat Sipitang ini bersekitar kepada geran inovasi, jadi oleh sebab itu jawapan yang disediakan bersekitar kepada geran inovasi.

■1120

Walau bagaimanapun, saya hendak menerangkan, Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya ada tiga bentuk geran di Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi yang besar. Satu, dipanggil *ScienceFund*. Ini maksimumnya RM500,000. Kedua, yang dikatakan geran inovasi ataupun *InnoFund*, yang ini RM500,000 dan ada satu geran besar lagi dipanggil *TechnoFund* daripada geran pengkomersialan. Ini maksimumnya RM3 juta. Jadi tiga.

Jadi Tuan Yang di-Pertua, sepanjang geran yang dikendalikan ini telah pun untuk tahun yang— data yang saya ada, kita telah membelanjakan *InnoFund* ini pada Rancangan Malaysia Kesepuluh sebanyak RM22.53 juta di mana melibatkan 83 projek dan pada Rancangan Malaysia Sebelas, kita telah membelanjakan RM1.28 juta yang mana melibatkan enam projek. Semuanya 89 projek.

Tuan Yang di-Pertua, mengenai cadangan untuk menambahkan geran nilai kepada RM500,000 itu, ditanya adakah ditambah, buat masa ini belum bercadang untuk meningkatkan jumlah maksimum geran tersebut memandangkan tempoh pelaksanaan projek yang melibatkan geran ini, geran *InnoFund* ini dia lebih kepada *proof of concept* ataupun membuat *prototype*. Jadi dia tidak mengambil masa yang lama. Oleh sebab itu tempohnya hanya 12 hingga 18 bulan. Sudah tentu jumlah RM500,000 ini amat menepati apa yang kita kehendaki dan belum ada lagi cadangan untuk menaikkan lagi. Terima kasih.

Datuk Sapawi bin Haji Ahmad [Sipitang]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri dan terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Kementerian ini amat penting sebenarnya untuk memastikan negara maju dan sudah semestinya sains, teknologi dan inovasi berperanan untuk membangunkan negara maju. Jadi, daripada apa yang dibincangkan tadi oleh Yang Berhormat Menteri, saya ingin bertanya, bagaimanakah pihak kementerian dapat memastikan bahawa permohonan skim atau geran ini mempunyai kredibiliti dan berkeupayaan dalam pembangunan teknologi tempatan? Berapakah sasaran produk penyelidikan R&D untuk dikomersialkan menjelang tahun 2020 sehingga berapa ramaikah anggaran untuk memastikan pekerjaan boleh dicapai dalam pembangunan negara melalui penyelidikan ini menjelang tahun 2020? Terima kasih.

Datuk Dr. Abu Bakar bin Mohamad Diah: Terima kasih atas soalan tambahan. Sebenarnya sudah tentu Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi ini kalau kita tengok daripada matlamat penubuhannya, memang dia hendak menyediakan dana untuk bidang penyelidikan. Memang ini adalah kerja utama. Sudah tentu kita hendak memastikan buat masa sekarang ini semua geran yang kita luluskan sahaja pada tahun 2013, sebanyak 419 geran, untuk tahun 2014 sebanyak 172 geran, tahun 2015 kita sudah bagi 317 untuk tiga tahun ini. Sebenarnya, penilaiannya sangat *detail*. Apabila kita menerima permohonan dalam bentuk *ScienceFund*, *TechnoFund* atau *InnoFund* ini, yang boleh dipohon melalui *online*, kita akan membentuk jawatankuasa pakar. Ini adalah *term of reference* yang kita telah janji kepada Kementerian Kewangan. Sudah tentu ini adalah pakar yang melibatkan bidang yang dia pohon.

Kalau bidang bioteknologi, kita akan ambil pakar lebih kurang empat atau enam orang pakar yang meliputi kepakaran dalaman dan juga kepakaran luaran untuk membuat penilaian terhadap projek ini. Bila projek ini sudah diluluskan, sudah tentu segala teknologi yang perlu ada dalam ini mestilah milik tempatan dan kita tidak membenarkan teknologi orang luar menggunakan peruntukan ini kecuali mereka ada kerjasama secara tidak langsung untuk mendapatkan sebahagian kecil teknologi. Geran ini *100 percent* mesti untuk rakyat tempatan dan ini akhirnya, kita akan luluskan dengan jumlah tertentu dan sudah tentu hujung sekali dana ini adalah untuk dikomersialkan.

Kita telah menasarkannya, itu pasalnya tahun 2016 kita panggil *Malaysia Commercialisation Year (MCY)* di mana kita telah menasarkannya setiap tahun lebih kurang 60 produk mesti dikomersialkan dan pada tahun 2020, kita mengharapkan 360 produk mesti dikomersialkan *high impact* kepada negara seperti yang telah digariskan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri melalui Bajet 2016. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datin Mastura binti Tan Sri Dato' Mohd Yazid [Kuala Kangsar]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Menteri, soalan tambahan saya ialah mengenai daya inovasi dalam kalangan orang muda di kawasan pedalaman seperti kumpulan-kumpulan belia, NGO dan orang perseorangan di kampung. Mereka tidak mempunyai akses dan tahap kewangan yang luas seperti rakan-rakan mereka di bandar.

Yang Berhormat Menteri, apakah rancangan dan insentif yang disediakan secara khusus untuk anak-anak muda ini supaya mereka tidak tertinggal menyertai arus perdana inovasi negara? Terima kasih.

Datuk Dr. Abu Bakar bin Mohamad Diah: Tuan Yang di-Pertua, berkenaan dengan budaya inovasi ini, sebenarnya daripada pihak kementerian tidak risau sangat tentang budaya inovasi untuk mereka berada jauh daripada bandar. Ini kerana kita mempunyai budaya inovasi yang sangat bagus. Kalau kita tengok di Malaysia ini, budaya inovasi berkembang subur sama ada di desa atau di sekolah mahupun di institusi pengajian tinggi. Ini kerana kita boleh lihat perkembangan ini dengan baik kerana kalau kita tengok di sekolah-sekolah di Malaysia ada yang telah memenangi *award* inovasi di peringkat antarabangsa. Ini adalah sesuatu yang tidak menyukarkan.

Di Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi, kita melalui Yayasan Inovasi Malaysia (YIM), kita ada satu program dipanggil Jejak Inovasi. Jejak Inovasi ini maksudnya sekumpulan daripada pakar kita akan bergerak ke luar bandar untuk mengesan atau kita dapat tahu, atau diberitahu atau *whatever means* media kita akan pergi tengok dan kita akan memberi nasihat apa yang perlu kita lakukan.

Kita ada banyak geran. Kita boleh beri mereka geran yang saya cakap tadi, iaitu *InnoFund* atau *TechnoFund* ataupun ada satu geran yang bernilai lebih kurang maksimum RM50,000 untuk *enterprise*, dipanggil InnoFund Enterprise yang mereka boleh mohon untuk mengembangkan produk mereka. Jadi bagi saya dan permohonan geran kita ini amat mudah. Ia semua *online*. Semua geran penyelidikan Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi (MOSTI) melalui *online*.

Jadi bagi saya tidak ada *barrier* sama ada dalam bandar atau dalam bandar. Yang menjadi masalah kementerian yang saya selalu cakap dalam tiap kali, adakah kita setuju untuk menggunakan produk inovasi kita? Berjaya mengkomersialkan, hendak mengkomersialkan, itu adalah masalah kita. Akan tetapi budaya inovasi berkembang subur tidak ada di Malaysia, di negara kita sama ada dalam bandar ataupun di luar bandar. Sekian, Tuan Yang di-Pertua.

8. Dato' Raja Kamarul Bahrin Shah [Kuala Terengganu] minta Menteri Pendidikan menyatakan, bilakah kerajaan bercadang untuk menaikkan semula peruntukan bantuan murid kepada tahap dahulu sekurang-kurangnya sebanyak RM200 juta setahun memandangkan masalah murid-murid masa kini.

Timbalan Menteri Pendidikan [Tuan Chong Sin Woon]: Terima kasih Yang Berhormat Kuala Terengganu. Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, pengagihan bantuan persekolahan Kementerian Pendidikan Malaysia kepada semua sekolah dan murid melalui 25 jenis bantuan persekolahan adalah sebanyak RM3 bilion setiap tahun. Statistik Kementerian Pendidikan Malaysia berkaitan pengagihan bantuan persekolahan adalah seperti berikut.

Tahun	Peruntukan (RM bilion)
2012	3.44
2013	3.56
2014	3.49
2015	3.73
2016	2.97

Sekian. Terima kasih.

Dato' Raja Kamarul Bahrin Shah [Kuala Terengganu]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Menteri.

■1130

Memandangkan peruntukan asal RM200 juta telah diturunkan kepada RM10 juta pada sesi Bajet 2016 yang lepas iaitu tempoh setelah 12 bulan, keadaan ekonomi keseluruhannya lebih tenat untuk murid-murid dan pelajar-pelajar. Ditambah pula dengan pemotongan Bajet Pendidikan 2017 iaitu sebanyak 20 peratus dan dengan kenaikan harga minyak masak, petrol, elektrik dan keseluruhan kos sara hidup, murid-murid ini tidak lagi dapat mengharapkan bantuan daripada mana-mana sumber daripada pihak lain. Menteri, saya ingin menanyakan di sini, apakah langkah segera kerajaan khususnya untuk murid-murid desa dan di kawasan-kawasan negeri termiskin supaya bantuan segera kepada *target group* ini dapat diutarakan. Terima kasih.

Tuan Chong Sin Woon: Terima kasih soalan tambahan Yang Berhormat Kuala Terengganu. Sebenarnya apa yang dirujuk oleh Yang Berhormat Kuala Terengganu adalah berkenaan dengan Kumpulan Wang Amanah Pelajar Miskin (KWAPM) yang mana peruntukan untuk bajet diturunkan daripada RM200 juta kepada RM10 juta. Apa yang ingin saya maklumkan kepada Dewan yang mulia ini, peruntukan yang diturunkan itu sebenarnya tidak menjejaskan kepada bantuan kita untuk penerima-penerima KWAPM ini iaitu pelajar-pelajar miskin. Saya boleh beri data.

Sebenarnya setiap tahun, lebih kurang RM800,000 sehingga RM900,000 diberikan kepada penerima yang memenuhi kriteria penerimaan. Dengan itu, jumlah kewangan di dalam KWAPM itu masih lagi kukuh untuk kita memberikan semua bantuan ini.

Bantuan kepada pelajar miskin, dia tidak mengira sama ada di negeri yang miskin atau negeri yang maju. Kita memberikan kepada semua pelajar yang memenuhi kriteria kita iaitu yang memenuhi kriteria paras Pendapatan Garis Kemiskinan Nasional iaitu miskin dan miskin tegar. Bantuan tetap diberikan. Sekian. Terima kasih.

Dato' Hasbullah bin Osman [Gerik]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Menteri, sekali lagi saya hendak bertanya. Bantuan RM100 yang diberi kepada kumpulan sasar RM3,000 ke bawah, bolehkah dibayar sebelum bulan satu. Ini kerana orang-orang miskin ini dia hendak beli baju sekolah dan lain-lain peralatan pada hujung tahun ini. Terima kasih. Minta ulasan Yang Berhormat Menteri.

Tuan Chong Sin Woon: Terima kasih soalan tambahan Yang Berhormat Gerik. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, kita tidak dapat memberikan bantuan itu pada hujung tahun sebab bajet kita belum diluluskan lagi. Selepas kelulusan Dewan Rakyat, perlu diluluskan pula oleh Dewan Negara. Oleh itu kewangan itu hanya boleh disalurkan melalui Kementerian Kewangan pada awal Januari 2017 dan selepas itu barulah kementerian boleh menyalurkan semua bantuan kepada ibu bapa. Terima kasih.

9. Datuk Abdul Rahim bin Bakri [Kudat] minta Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah menyatakan, bilakah kementerian menaik taraf jalan luar bandar dari Pitas, Bongkol ke Telaga memandangkan ia merupakan jalan utama dan menjadi bahan rungutan utama penduduk di kawasan tersebut.

Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah [Datuk Alexander Nanta Linggi]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Yang Berhormat Kudat, Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah akan meminta JKR Sabah menyelenggarakan jalan tersebut memandangkan jalan tersebut telah didaftarkan di bawah *Malaysian Road Record Information System* (MARRIS). Sekiranya terdapat keperluan bagi menaik taraf jalan tersebut, di mohon Yang Berhormat untuk mengemukakan keperluan tersebut kepada Kerajaan Negeri Sabah sebagai senarai keutamaan.

Pihak kementerian akan meminta Jabatan Kerja Raya membuat semakan kos sebelum diangkat kepada pihak Unit Perancang Ekonomi Jabatan Perdana Menteri untuk dilaksanakan di bawah Rancangan Malaysia Kesebelas, *Rolling Plan* akan datang. Walau bagaimanapun, pelaksanaan projek ini adalah tertakluk kepada kelulusan oleh pihak UPE JPM dan kedudukan semasa kewangan kerajaan. Sekian, terima kasih.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri [Kudat]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Menteri.

Untuk makluman Yang Berhormat, jalan ini adalah merupakan satu jalan yang telah pun kita kemukakan permohonan untuk dinaikkan taraf semenjak saya jadi Wakil Rakyat lagi tahun 2004 sehinggalah hari ini sudah lebih daripada 10 tahun dan tidak ada apa-apa tindakan untuk menaikkan taraf jalan ini sedangkan jalan ini adalah merupakan jalan yang begitu penting yang menghubungkan banyak kampung, sekolah menengah dan ini telah menjadi satu rungutan yang begitu besar di kawasan saya. Ini akan sekurang-kurangnya akan menjejaskan sokongan rakyat terhadap kerajaan.

Jadi, saya berharap perkara ini haruslah dilihat secara holistik walaupun seperti mana yang telah dijelaskan oleh Yang Berhormat tadi bahawa ini adalah bidang kuasa negeri, tetapi untuk menyelesaikan permasalahan ini saya percaya Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah boleh mengambil inisiatif yang proaktif untuk melihat perkara ini kerana ianya adalah merupakan kepentingan rakyat.

Jadi saya minta Yang Berhormat Menteri supaya dapat melihat perkara ini. Rungutan ini telah pun dibuat bukan sahaja di Dewan yang mulia ini tetapi juga di Dewan Undangan Negeri dan rakyat juga membuat macam-macam *viral* di media-media sosial dan juga media-media. Jadi saya menganggap perkara ini adalah merupakan sesuatu yang amat penting. Jadi saya minta kepada Yang Berhormat untuk melihat perkara ini dan berhubung terus dengan pihak JKR Sabah ataupun pihak yang berwajib di negeri Sabah. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Ya. Saya melihat hari akhir sidang ini soalan makin panjang dan jawapan makin panjang ya.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Yang Berhormat, soalan ini pendek sahaja sebab sebenarnya tidak ada soalan cuma Yang Berhormat Kudat minta kementerian ini ambil perhatian. Ya, saya buat jaminanlah agar kementerian bukan sahaja mengambil perhatian tetapi akan memulakan usaha-usaha supaya projek ini boleh diangkat kepada Unit Perancang Ekonomi. Akan tetapi seperti mana dalam yang saya sudah sebut pada peringkat awal tadi, usahakanlah daripada peringkat negeri juga Yang Berhormat ya. Sekian, terima kasih.

10. Dato' Dr. Mohd. Khairuddin bin Aman Razali [Kuala Nerus] minta Perdana Menteri menyatakan, pendirian dan sikap kerajaan terhadap jumlah anak tidak sah taraf yang sangat tinggi memandangkan negara ini meletakkan 'Kepercayaan kepada Tuhan' di senarai pertama dalam Rukun Negara dan 'Islam sebagai agama Persekutuan' di dalam Perlembagaan Persekutuan.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Dr. Asyraf Wajdi bin Dato' Dusuki]: *Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.*

Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, muzakarah Jawatankuasa Fatwa Majlis Kebangsaan Hal Ehwal Agama Islam Kali Ke-57 yang bersidang pada 10 Jun 2003 telah membincangkan secara tuntas mengenai anak tidak sah taraf. Muzakarah telah memutuskan anak tidak sah taraf ialah seperti berikut;

- (i) anak yang dilahirkan di luar nikah sama ada akibat zina atau rogol dan ia bukan daripada persetubuhan syubhah atau bukan daripada anak perhambaan,
- (ii) anak dilahirkan kurang daripada enam bulan dan dua *lahzah* atau saat mengikut Takwim Qamariah daripada tarikh *tamkin* yakni persetubuhan,
- (iii) anak tidak sah taraf tidak boleh dinasabkan kepada lelaki yang menyebabkan kelahirannya atau kepada sesiapa yang mengaku menjadi bapa kepada anak tersebut. Oleh itu, mereka tidak boleh pusaka dan memusakai, tidak menjadi mahram dan tidak boleh menjadi wali.

Kerajaan amat memandang serius isu anak tidak sah taraf ini dan pelbagai usaha telah diambil melalui kaedah pencegahan iaitu program pendidikan dan kesedaran kepada masyarakat berkaitan akidah, ibadah, akhlak dan muamalah serta ilmu-ilmu kekeluargaan. Selain daripada itu juga, penguatkuasaan Undang-undang Kesalahan Jenayah Syariah juga diperkasakan dengan tangkapan dan juga dakwaan kes seperti khalwat, bersekedudukan, hamil luar nikah, dan lain-lain. Peranan semua pihak juga amat diperlukan agar usaha membendung peningkatan anak tidak sah taraf ini dapat dicapai sekali gus dapat mengurangkan masalah sosial. Sekian, terima kasih.

Dato' Dr. Mohd. Khairuddin bin Aman Razali [Kuala Nerus]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Kenyataan terakhir yang dikeluarkan oleh Menteri tentang bilangan anak luar nikah ini ialah lebih kurang 500,000 orang.

■1140

Ertinya yang berzina adalah satu juta sedangkan rakyat Malaysia hanyalah berjumlah 30 juta. Itu angka yang sangat besar sedangkan kita meletakkan dalam Perlembagaan, Islam agama Persekutuan, Islam pula yang menjadi ketua agama di negeri-negeri adalah Raja-Raja. Kita ada Majlis Agama Islam, kita ada sembilan Mufti, kita ada Mahkamah Syariah dan pelbagai lagi. Maka persoalan saya hendak timbulkan ialah adakah, apakah sikap kerajaan dalam mengadakan satu usaha mencegah agar perkara ini tidak merebak lebih parah lagi. Satu.

Yang kedua hak anak-anak luar nikah ini yang tidak setaraf. Mereka bukan melakukan kesalahan, mereka adalah mangsa pada kesalahan.

Adakah mungkin fatwa seperti yang dikeluarkan oleh Jabatan Mufti ataupun fatwa di peringkat negeri Perlis sebagai contoh yang memegang pendapat Mazhab Hambali untuk menjadikan bapa kepada atau tuan punya benih anak luar nikah ini juga dinasabkan kepada bapanya. Itu saya minta pandangan.

Dato' Dr. Asyraf Wajdi bin Dato' Dusuki: Ya terima kasih Yang Berhormat. Pertama sekali kita kena faham bahawa anak tidak sah taraf ini tidak semestinya anak hasil daripada penzinaan. Kalau dari segi anak tidak sah taraf yang mengikut definisi Jabatan Pendaftaran Negara, dia boleh dikategorikan kepada dua iaitu pendaftaran anak tanpa maklumat bapa. Yang ini mungkin kerana anak yang lahir kerana zina ataupun rogol. Yang kedua ialah pendaftaran anak di bawah seksyen 13, Akta Pendaftaran Kelahiran dan Kematian 1957 iaitu Akta 299. Pendaftaran anak di bawah seksyen ini adalah termasuk pernikahan yang meragukan, yang tidak ada surat perakuan nikah.

Ini bermakna, ada juga kejadian ataupun senario di mana di kalangan suami isteri yang menikah di luar negara di Selatan Thai umpamanya mengambil jalan tidak mahu berdaftar atas pelbagai sebab dan itu juga akan termasuk di bawah seksyen 13 ini maknanya kerana pendaftaran yang meragukan tadi. Jadi untuk mengatakan satu juta penzinaan itu mungkin tidaklah berapa tepat.

Cuma dari segi program-program pencegahan seperti mana yang saya katakan tadi, memang usaha untuk menanganinya harus dilakukan secara bersama. Cuma dalam konteks fatwa, seperti mana Yang Berhormat pun tahu bahawa kuasa fatwa ini adalah kuasa mutlak negeri-negeri seperti mana di bawah Jadual Kesembilan, Butiran 1, Senarai 2, Senarai Negeri dan dalam konteks ini Jawatankuasa Fatwa di bawah Majlis Kebangsaan Hal Ehwal Agama Islam hanya boleh membincangkan persoalan ini dan seperti mana yang telah difatwakan di peringkat negeri Perlis dan mungkin telah diwartakan itu, mungkin dijadikan satu bentuk perbincangan di peringkat Jawatankuasa Fatwa di bawah Majlis Kebangsaan Hal Ehwal Agama Islam.

Akan tetapi akhirnya ia tertakluk kepada negeri masing-masing sama ada mahu menjadikan fatwa itu sebagai suatu ketetapan negeri dan diwartakan di bawah negeri, itu terserah kepada negeri-negeri di mana kuasa agama ini terletak di bawah Sultan-sultan dan di bawah negeri masing-masing. Sekian. Terima kasih.

Dato' Haji Ahmad Nazlan bin Idris [Jerantut]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*. Salam Sehati Sejiwa. Terima kasih Yang Berhormat Menteri atas jawapan panjang lebar yang diberi. Cuma persoalan saya sedikit ialah, kalau kita melihat pada catatan 2014, seramai 54,614 orang anak yang tidak sah taraf ini. Adakah pihak kementerian mempunyai statistik berapa bilangan yang dikatakan tadi tidak mendaftarkan perkahwinan mereka dan berapa yang benar-benar, anak yang benar-benar di luar nikah.

Yang kedua, apakah ada kolaborasi antara kementerian ataupun NBOS antara kementerian ini dengan kementerian-kementerian yang lain dalam usaha untuk mengekang bilangan ini agar tidak terus bertambah dari tahun ke tahun. Terima kasih.

Dato' Dr. Asyraf Wajdi bin Dato' Dusuki: Terima kasih Yang Berhormat. Berkenaan dengan statistik yang secara tepat di peringkat JAKIM kita tidak mempunyai statistik kerana ini di bawah Jabatan Pendaftaran Negara dan juga di bawah Majlis Agama Islam Negeri-negeri dan Jabatan Agama Islam Negeri-negeri.

Yang kedua berkenaan dengan program yang bersifat NBOS ataupun secara kerjasama dan muafakat melintasi sempadan, kementerian dan agensi. Sebenarnya ini telah dan sedang dilakukan oleh pihak JAKIM dan juga seluruh Majlis Agama Islam Negeri-negeri, Jabatan Agama Islam Negeri-negeri dan juga kementerian-kementerian yang berkaitan termasuk Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat dan sebagainya.

Tapi sekali lagi yang saya ingin tekankan, dalam hal hendak menghadapi isu ini saya kira usaha secara bersepadu dan bermuafakat dan kerjasama semua pihak termasuk ibu bapa, keluarga, masyarakat. Hari ini kita tidak boleh hanya meletakkan di atas bahu kerajaan. Prinsip... *[Berucap dalam bahasa Arab]*

Kerjasama di atas perkara yang baik dan takwa itu harus melintasi dan harus melingkari semua pihak termasuk pihak keluarga, ibu bapa khususnya dan masyarakat secara amnya yang saya kira inilah yang harus kita sama-sama dukungi dan sama-sama kita melakukannya secara bekerjasama. Sekian. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Saya jemput Yang Berhormat Anuar bin Abd. Manap.

Puan Hajah Fuziah binti Salleh [Kuantan]: Soalan tambahan Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Sudah, sudah cukup.

Dato' Sri Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Ya, saya pun mahu. Saya ingat yang laki-laki kahwin lari ini atau tidak mendaftar ini mereka bukan orang budiman, bukan lelaki budiman. Dia berani buat tidak berani tanggung.

Puan Hajah Fuziah binti Salleh [Kuantan]: Anak luar nikah ini penting.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee]: Ya Yang Berhormat.

11. Tuan Anuar bin Abd. Manap [Sekijang] minta Menteri Kewangan menyatakan, prestasi kewangan semasa Malaysia Airlines Berhad (MAB) semenjak penstrukturan dan penjenamaan semula syarikat tersebut pada tahun lalu dan apakah jangkaan prestasi syarikat tersebut untuk tempoh lima tahun akan datang.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Othman bin Aziz]: *Assalammualaikum warahmatullahi wabarakatuh* Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Sekijang.

Merujuk kepada soalan Yang Berhormat, untuk makluman Ahli Yang Berhormat Pelan Pemulihan MAS (PPM) yang sedang dilaksanakan oleh Khazanah Nasional mulai 29 Ogos 2014 memberi tumpuan kepada 12 bidang utama meliputi proses tadbir dan rangka kerja kewangan, model operasi perniagaan, kepimpinan dan modal insan dan juga pengawalseliaan. Sejak beroperasi 1 September 2015, MAB telah mencatatkan kemajuan positif selaras dengan hasrat Pelan PPM tersebut di mana MAB akan terus memberikan tumpuan kepada pelaksanaan inisiatif-inisiatif untuk memulihkan prestasi perkhidmatan dan kewangan syarikat.

Berdasarkan kepada laporan suku tahunan kedua 2016, prestasi kewangan MAB menunjukkan sedikit penurunan berbanding suku pertama berikutan penurunan permintaan kerana suku tersebut terlibat dengan bulan puasa. Walau bagaimanapun, MAB yakin akan dapat mengurangkan kos operasi seterusnya meningkatkan prestasi syarikat. Langkah-langkah lain yang diambil adalah seperti rasionalisasi laluan, meningkatkan ketepatan masa ataupun *on time performance*, dengan izin, mencapai 82 peratus.

Kemudian penambahbaikan keselesaan penumpang, kemudian pengenalan menu baru dan juga berdasarkan kepada kerja-kerja yang dilaksanakan, maka jangkaan prestasinya *insya-Allah* akan lebih baik dan inisiatif-inisiatif ini telah pun dijangka akan memberikan kecekapan dan meningkatkan lagi perkhidmatan kepada masyarakat, kepada pengguna dan MAB dijangka akan mendapatkan keuntungan menjelang 2018 dan dapat disenaraikan semula di Bursa Saham pada 2019, *insya-Allah*. Terima kasih.

*[Tuan Yang di-Pertua **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Tuan Anuar bin Abd. Manap [Sekijang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri atas jawapan yang telah diberikan. Antara langkah pelan pemulihan MAB yang dirancang pada tahun 2014 adalah dengan menyahsenaraikan MAS dari Bursa Malaysia ketika itu dan digantikan dengan MAB. MAB menyasarkan untuk menyenaraikan semula syarikat baru ini dalam tempoh tiga tahun atau selewat-lewatnya pada tahun 2019. Selain daripada itu langkah memperkenalkan entiti baru dari MAS kepada MAB adalah keperluan memandangkan terdapatnya isu-isu legasi yang sukar diselesaikan di dalam MAS sebelum ini.

Soalan saya Tuan Yang di-Pertua, berdasarkan prestasi semasa, adakah sasaran awal untuk menyahsenaraikan semula MAB dapat dibuat pada tahun hadapan dan apakah langkah persediaan yang diambil MAB bagi memastikan perkara ini dapat menjadi kenyataan. Terima kasih.

Dato' Othman bin Aziz: Terima kasih Yang Berhormat. Seperti yang saya sebutkan tadi Pelan Penstrukturan Semula ini perlu dibuat kerana mengikut laporan kewangan pada 31 Disember 2013, MAS telah pun kerugian sebanyak RM1.17 bilion.

■1150

Kemudian, sekiranya pelan pemulihan ini tidak dapat dilaksanakan, tidak dibuat, maka sudah tentulah *potential* ataupun kekurangan atau *cash depletion*, dengan izin, sehingga takat 2015 sahaja, dijangka ketika itu sehingga RM3 bilion ataupun RM4 bilion.

Jadi, atas sebab itulah maka program pemulihan ini dilaksanakan seperti *detail* yang telah saya sebutkan tadi. Berdasarkan kepada prestasi semasa, *insya-Allah*, perancangan MAS untuk menyenaraikan semula MAB itu pada tahun 2019 akan tercapai. Terima kasih.

Dato' Haji Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Okeylah Yang Berhormat Pokok Sena.

Dato' Haji Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat sahabat saya, Timbalan Menteri Kewangan daripada Jerlun.

Saya hendak mendapatkan penjelasan daripada jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi bahawa dijangka pada 2018 akan disenaraikan semula. Akan tetapi persoalan saya, bagaimana kita hendak memulihkan keyakinan MAS kalau pihak kerajaan sendiri, Khazanah, yang bertanggungjawab terhadap MAS ini melantik orang-orang yang tidak mempunyai kelayakan untuk mengendalikan beberapa bidang di dalam MAS?

Umpamanya contoh yang pernah saya bangkit di dalam Dewan ini, Tuan Yang di-Pertua, iaitu melantik ketua bahagian *engineering*- ini sangat penting. Bahagian *engineering* untuk memastikan kelancaran pesawat dan sebagainya. Paul Kear iaitu seorang warga asing yang akhirnya tiga minggu yang lalu di-*reject* oleh Jabatan Penerbangan Awam kerana dia tidak mempunyai kelayakan. Saya ingin mendapatkan penjelasan daripada Yang Berhormat, macam mana pihak kerajaan, Khazanah boleh melantik orang yang tidak ada kelayakan? Kenapa tidak dirujuk terlebih dahulu kepada Jabatan Penerbangan Awam yang bertanggungjawab terhadap mengenal pasti mereka-mereka yang mempunyai kebolehan?

Sekarang saya difahamkan Paul Kear ini telah pun membuat beberapa langkah-langkah untuk membawa kumpulan-kumpulan teknikal daripada Lufthansa untuk memasuki unit *engineering* MAS ini. Jadi saya bimbang bahawa akhirnya menyebabkan penerbangan-penerbangan lain, masyarakat antarabangsa juga tidak yakin dengan MAS kerana orang yang jaga bahagian *engineering* ini, orang yang tidak ada kelayakan. Jadi bila nak tukar dia, bila nak buang dia, bila nak pecat dia? Kerana, gajinya saya difahamkan EUR90,000 sebulan dibayar kepada Paul Kear. Sedangkan, dah beberapa bulan, hampir setahun dia dibayar gaji, Tuan Yang di-Pertua, tetapi DCA dapati dia bukan seorang *engineering* yang layak untuk mengetuai jabatan *engineering* MAS. Terima kasih.

Dato' Othman bin Aziz: Terima kasih Yang Berhormat Pokok Sena atas soalan tambahan berkaitan dengan ketua bahagian *engineering* secara khusus.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, CEO MAS ketika ini Peter Bellew adalah orang luar juga. Kemudian, CCO, orang luar juga, Averd Muehlen. Kemudian ketua ataupun Pengarah Bahagian Sumber Manusia adalah asalnya orang luar tetapi katanya kini adalah *permanent resident*.

Akan tetapi dalam masa yang sama, MAS juga ataupun MAB juga telah pun menggunakan kepakaran tempatan bagi membantu usaha-usaha pemulihan ini seperti pelantikan Encik Omar Sidek sebagai CFO atau *Chief Financial Officer* dan juga COO, *Chief Operating Officer* iaitu Kapten Izham Ismail.

Jadi apa yang dibawa oleh Yang Berhormat Pokok Sena itu saya kira ini adalah keputusan yang dibuat oleh pihak MAB sendiri dan sudah tentulah mereka mempunyai kriteria-kriteria tertentu sebelum memilih ataupun melantik Paul Kear ini.

Saya yakin bahawa pelantikan ini dengan gajinya pula katanya EUR90,000 sebulan merupakan satu gaji yang cukup besar dan itu pada saya bukanlah satu keputusan yang mudah iaitu keputusan yang saja-saja dibuat. Sudah tentulah pelantikan ini mengambil kira keperluan ataupun kebolehan yang ada pada Paul Kear ini dan juga orang-orang yang dibawa bersama seperti yang disebut, *team engineering* daripada *Lufthansa* dan sebagainya.

Jadi saya yakin apa yang dibuat ini kerana pasukan ini mempunyai tanggungjawab. Tanggungjawab untuk memastikan MAS ataupun MAB ini pulih balik dan pada tahun 2018 dan 2019 ini akan mula ada *profitability* ataupun balik kepada keuntungan. *Insyah-Allah*, saya ingat langkah-langkah yang diambil ini dipantau oleh Khazanah yang memang pun mempunyai komitmen iaitu sehingga RM6 bilion tetapi akan dibayar mengikut fasa-fasa tertentu bagi memastikan pemulihan ini dapat dilaksanakan. Terima kasih.

Dato' Haji Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Tidak, Jabatan Penerbangan Awam dah *reject* dia. Adakah hendak kekalkan dia seorang yang *direct* oleh badan yang berautoriti? Adakah kita hendak kekalkan dia sebagai ketua bahagian *engineering*? Ini sangat berbahaya, takut nanti kapal terbang MAS terjun laut pula.

Tuan Ahmad Marzuk bin Shaary [Bachok]: Tuan Yang di-Pertua, Bachok satu soalan tambahan.

Dato' Othman bin Aziz: Terima kasih Yang Berhormat Pokok Sena. Saya ingat benda ini *very specific* dan kita akan tengok balikkah adakah betul apa yang disebut oleh Yang Berhormat Pokok Sena dan juga saya ingat MAB tentu sedia maklum dan sekiranya mereka melantik orang yang tidak diterima oleh DCA, maka sudah tentu ianya menjadi satu masalah.

Dato' Haji Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Telah diakui oleh Menteri Pengangkutan baru ini.

Tuan Ahmad Marzuk bin Shaary [Bachok]: Tuan Yang di-Pertua?

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Bachok.

Tuan Ahmad Marzuk bin Shaary [Bachok]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Sesi akan datang, Yang Berhormat Pokok Sena tidak lagi boleh berhujah begitu. Dia sudah ambil masa banyak. Sila Yang Berhormat Bachok.

Tuan Ahmad Marzuk bin Shaary [Bachok]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Menteri, saya pernah membangkitkan isu yang berkaitan dengan hidang arak dalam kapal terbang MAS yang dihidangkan oleh pramugari dan pramugara yang beragama Islam. Ini satu tegahan yang jelas dari segi hukum tidak boleh bermula daripada perah sampailah kepada menghidangkan. Ini tegahan dalam agama. Saya pernah bangkitkan dengan Kementerian Pengangkutan. Menteri berkenaan menjawab bahawa ini adalah di bawah bidang kuasa Khazanah dan Kementerian Kewangan yang bertanggungjawab untuk menjawab.

Begitu juga Yang Berhormat Arau, saya pernah bangkitkan ini dan dia menjanjikan akan membawa kepada Kabinet. Jadi sekarang aduan daripada *cabin crew* ini perlu kita ambil perhatian kerana ini soal yang melibatkan hukum yang jelas, tidak boleh bagi orang Islam menghidangkan arak kepada orang lain dalam mana-mana situasi sekali pun. Mohon jawapan Menteri.

Dato' Othman bin Aziz: Terima kasih Yang Berhormat Bachok. Seperti yang saya sebutkan tadi, MAS memperkenalkan menu baru iaitu *dine anytime* untuk kelas pertama dan kelas perniagaan. Apa yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Bachok itu kita ambil maklum dan kita akan tengok macam mana hendak memberi kesesuaian dengan perniagaan dan sebagainya. Kita ambil maklum bahawa memang dari segi hukum dan sebagainya kita ambil maklum dan kita akan panjangkan kepada pihak pengurusan MAB. Terima kasih.

12. Tuan Zairil Khir Johari [Bukit Bendera] minta Menteri Kewangan menyatakan, jumlah perbezaan, sama ada lebihan atau defisit, antara harga pam petrol dan diesel dengan harga sebenarnya sejak sistem apungan terkawal diperkenalkan.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Othman bin Aziz]: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Bukit Bendera. Berkaitan dengan soalan, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, harga runcit petrol dan diesel akan mengalami perubahan selari dengan trend semasa harga minyak di pasaran dunia dan juga kadar pertukaran Ringgit dengan *US Dollar* berdasarkan pelaksanaan penetapan harga runcit petrol RON97 dan RON95 dan juga diesel mengikut harga pasaran selaras dengan pelaksanaan apungan terkawal ataupun, dengan izin, *manage float* yang telah dilaksanakan mulai Disember 2014.

Di bawah kaedah ini, purata bulanan perubahan kos produk petroleum dan kadar pertukaran mata wang dalam bulan sebelumnya diguna pakai bagi menetapkan harga bagi bulan berikutnya. Pada setiap 1 hari bulan, harga yang ditetapkan adalah pada paras yang menggambarkan kedudukan harga pasaran semasa di mana komponen subsidi ataupun lebihan adalah di tahap yang minimum. Walau bagaimanapun, memandangkan *volatility* harga minyak dan kadar pertukaran mata wang dalam kedudukan pasaran semasa, maka akan berlaku keadaan di mana terdapat subsidi atau lebihan. Subsidi berlaku apabila harga runcit yang ditetapkan adalah lebih rendah daripada harga sebenar dalam bulan semasa. Manakala lebihan pula berlaku apabila harga yang ditetapkan adalah lebih tinggi daripada harga sebenar dalam bulan semasa tersebut.

Bagi tempoh Januari sehingga Jun 2016, jumlah subsidi petrol dan diesel yang telah dibayar adalah sebanyak RM810 juta tidak termasuk subsidi LPG yang berjumlah RM633 juta. Manakala jumlah lebihan yang diterima adalah sebanyak RM710 juta. Terima kasih.

■1200

Tuan Zairil Khir Johari [Bukit Bendera]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Bolehkah saya hendak minta Yang Berhormat Menteri, sejak daripada bermulanya sistem apungan terkawal ini dan bukan hanya bagi tahun ini sebab kita hendak membezakan subsidi dengan lebihan sejak daripada awal. Supaya saya rasa rakyat pun hendak tahu adakah sistem apungan terkawal ini sebenarnya memanfaatkan rakyat ataupun tidak. Terima kasih. Kalau boleh bagi jawapan bertulis pun tidak apa. Terima kasih.

Dato' Othman bin Aziz: Terima kasih Yang Berhormat Bukit Bendera. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, jumlah pembayaran subsidi sejak pelaksanaan *manage float* iaitu kita kena *compare*, kita kena bandingkan antara 2015. Di mana *manage float* yang kita buat *at the end of 2014*, dengan izin. Kita boleh melihat dengan begitu ketara di mana bandingkan pada 2010, petrol, diesel dan LPG *in total*, kita tidak boleh *breakdown* buat masa ini dengan hanya diesel dan petrol. Jumlah subsidi yang diberikan pada 2010 adalah RM9.1 bilion; 2011 - RM20.2 bilion; 2012 - RM24 bilion; 2013 - RM22.26 bilion; dan 2014 - RM17.7 bilion. Manakala setelah kita laksanakan *mechanism manage float* ini, kita hanya terpaksa membayar subsidi sebanyak RM2.8 bilion dan sehingga Jun 2016, sekitar RM1.4 bilion.

Jadi, kita melihat bahawa daripada program mekanisme *manage float* ini, maka kita telah menyelamatkan banyak dari segi subsidi dan kita masukkan ianya dalam sebagai *savings* kepada perbelanjaan yang dimasukkan sebagai pendapatan negara yang boleh dibelanjakan kepada kerja-kerja yang lain untuk rakyat juga. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, sesi pertanyaan-pertanyaan bagi jawapan lisan berakhir.

[Masa untuk Pertanyaan-pertanyaan bagi Jawab Lisan tamat]

Tuan Yang di-Pertua: Peraturan Mesyuarat 28. Ahli-ahli Yang Berhormat, saya telah menerima satu pemberitahuan daripada Yang Berhormat Marang yang memohon untuk mengubah isi-isi di dalam Usul Rang Undang-Undang Ahli Persendirian bernama "Rang Undang-undang Mahkamah Syariah (Bidang Kuasa Jenayah) (Pindaan) 2016" berdasarkan atas Peraturan Mesyuarat 28.

Saya telah meneliti dan menimbang perkara ini dan saya mendapati pindaan yang dicadangkan tidak mengubah asas atau tujuan yang terkandung dalam Usul tersebut. Ia adalah merupakan satu perincian kepada perkara asas dalam Usul tersebut. Oleh yang demikian, saya menjemput Yang Berhormat Marang bagi membaca cadangan pindaan Usul untuk makluman Dewan. Sila Yang Berhormat.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Sebelum itu, peraturan mesyuarat.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, saya sudah sebut Peraturan Mesyuarat 28.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Saya ada satu yang tidak ada kena-mengena dengan ini tetapi peraturan lain. Saya mohon laluan dulu sebab ia tidak ada kena-mengena dengan ini.

Tuan Yang di-Pertua: Okey, sila.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Saya ingin membawa pengetahuan Dewan kepada Peraturan Mesyuarat 26(p), "*Usul berkenaan dengan hak dan kebebasan semasa kejadian itu berlaku*".

Hari ini Parlimen kita telah menyaksikan satu peristiwa yang sekali lagi berulang iaitu seorang Ahli Parlimen telah disekat dan cuba untuk disakiti. Jadi, bagi saya ini satu perkara yang- ia berlaku kepada rakan saya, Yang Berhormat Shah Alam. Mereka telah melingkung, cuba untuk *physically try to stop him...* [Disampuk] Menyerang, ya mereka cuba menyerang tetapi pihak sekuriti telah membuat kawalan. Akan tetapi saya ingin satu ketegasan daripada Tuan Yang di-Pertua, jikalau ini berlaku, saya rasa bagi semua Ahli Parlimen, bukan sahaja Ahli Parlimen Pembangkang, saya rasa Dewan ini perlu mendapat satu ketegasan. Ini adalah satu yang amat memalukan Dewan kita apatah lagi ia berkepentingan orang ramai iaitu Dewan dilihat sebagai suatu yang mulia. Kalau kita boleh jadikan budaya gengsterisme masuk ke dalam Dewan sebegini rupa, saya rasa ini amat memalukan.

Saya mohon kepada Tuan Yang di-Pertua untuk membuat satu *ruling* dan juga mengambil tindakan kepada pihak- seperti mana yang telah berlaku pada tahun 2009 kalau Tuan Yang di-Pertua masih ingat, terhadap Yang Berhormat Bukit Gelugor ketika itu. Apa insiden yang telah berlaku, telah memalukan negara kita dan sekarang benda yang sama berlaku. Cuma saya ingin merakamkan, Yang Berhormat Shah Alam beritahu saya tadi pihak sekuriti telah dapat mengawal keadaan.

Saya mengucapkan terima kasih kepada pihak sekuriti... [Tepuk] Akan tetapi saya hairan mengapa gengster boleh masuk dalam Dewan kita, dalam perkarangan Dewan kita. Yang saya minta rujuk mungkin ada kena-mengena dengan Yang Berhormat Pasir Salak yang ada masalah dengan Yang Berhormat Shah Alam, sebab di situ mereka tahu siapa yang- saya hanya menyatakan, saya tidak menuduh. Jadi, saya harap Tuan Yang di-Pertua dapat membuat satu *ruling* kepada insiden yang telah berlaku pagi tadi.

Tuan Manivannan A/L Gowindasamy [Kapar]: Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: *Point of order?*

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Ya, *point of order*.

Tuan Yang di-Pertua: *On the same point?*

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: *On the same point, but on the Houses of Parliament Act.*

Tuan Yang di-Pertua: Okey, silakan.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya sokong apa yang disebut oleh sahabat saya Yang Berhormat daripada Parit Buntar. Akan tetapi hanya untuk bawa ke rekod Tuan Yang di-Pertua, bahawa kami juga ada peruntukan dari segi statut yang dikenali sebagai *The House of Parliament (Privileges and Powers) Act*. Di situ Tuan Yang di-Pertua, kita ada seksyen 9 dan seksyen 9 memang cukup jelas membuat peruntukan bahawa Dewan ini boleh menghukum sesiapa yang cuba untuk memukul ataupun menyakiti seseorang Ahli Parlimen. Di situ juga ada peruntukan supaya orang yang membuat percubaan itu atau pukul itu ditahan. So, disebut di situ, "*shall be committed to custody of the keeper of the House*".

Jadi, persoalan yang saya bangkit Tuan Yang di-Pertua, apabila perkara ini berlaku, adakah ataupun tidak pegawai-pegawai kita mempunyai kuasa untuk tahan mereka yang melakukan perkara-perkara sebegini? Kemudian sekiranya tidak ditahan di Parlimen, dibawa ke pihak polis dan diberikan kepada pihak polis. Oleh kerana apa yang kita lihat Tuan Yang di-Pertua, adalah keadaan di mana orang ramai masuk ke dalam Parlimen, mereka datang mengugut, memukul Ahli Parlimen, pegawai-pegawai keselamatan kita hanya meleraikan insiden tetapi tidak ada tindakan diambil. Itu adalah satu perkara yang saya rasa patut kita halusi sebagai Ahli-ahli Parlimen dan mungkin juga dalam *standing orders*, Tuan Yang di-Pertua *is of course, concern about reform*.

I think there is a necessity untuk satu peruntukan dibuat supaya *standing order* itu ada peruntukan memberikan kuasa kepada pegawai keselamatan supaya mereka tidak dipukul. Saya difahamkan hari ini, mereka yang melindungi Ahli Parlimen Shah Alam dan mereka yang menerima tumbukan dan sebagainya. *I think that is very unfair. They try to save or protect a Member of Parliament, but they themselves are assaulted and no action can be taken.*

Jadi, saya minta supaya sekiranya boleh, seperti mana dalam tahun 2009, *I remember Tuan Yang di-Pertua was personally involved where there was a direction that there was a hearing that was held and all those persons who assaulted or try to assault Yang Berhormat Bukit Gelugor, they were actually fined if I'm not mistaken, for contempt*. So, saya minta supaya tindakan diambil. Kalau tidak perkara ini akan berulang dan saya tak nak satu keadaan di mana seseorang Ahli Parlimen itu diceredakan dengan teruk atau mana-mana pegawai keselamatan kita dalam Parlimen atau *Parliamentary grounds* are exposed to such situation. Saya minta supaya perkara itu dihalusi oleh Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Manivannan A/L Gowindasamy [Kapar]: Tuan Yang di-Pertua, sikit saja.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Fauzi bin Abdul Rahman [Indera Mahkota]: Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang]: Tuan Yang di-Pertua, sikit saja.

Tuan Yang di-Pertua: Nanti dulu, nanti dulu. Yang sedang berdiri sekarang, satu, dua, tiga, empat, adakah ini terhadap perkara yang sama?

Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang]: Saya melibatkan perkara sama tetapi *different order*.

Dato' Fauzi bin Abdul Rahman [Indera Mahkota]: Saya hanya hendak terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya hanya hendak menyokong Yang Berhormat Parit Buntar. Seperti mana Tuan Yang di-Pertua telah secara bijaksana menyelesaikan isu Yang Berhormat Segambut, saya pohon agar kebijaksanaan itu digunakan untuk melindungi Dewan yang mulia ini. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Manivannan A/L Gowindasamy [Kapar]: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin merekodkan tiga orang pegawai kita yang tercedera tadi yang bernama Shahril, Farid dan Shafizan untuk pengetahuan Dewan yang mulia ini... *[Tepuk]*

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Ya, Tuan Yang di-Pertua, saya hanya bangun untuk menambah sedikit pada apa yang telah disebut oleh rakan daripada Puchong tadi untuk mengingatkan bahawa apa yang berlaku adalah sangat serius dan merupakan satu jenayah yang berat juga yang melanggar seksyen 124, Kanun Keseksaan. Di mana ada peruntukan, dengan izin, boleh saya baca, "*assaulting a Member of Parliament with intent to compel or restrain the exercise of any lawful power*".

Sebab saya baca peruntukan itu sekarang, "*Whoever with the intention of inducing or compelling or attempting to induce or compel a Member of Parliament or of any Legislative Assembly or of any State Executive Council to exercise or refrain from exercising in any manner the lawful powers of such member, assaults or wrongfully restrains or attempts to assault...*" and so on. Apa yang disebut di sini ialah hukumannya ialah *up to* tujuh tahun penjara. Ini menunjukkan begitu seriusnya Tuan Yang di-Pertua.

■1210

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Yang Berhormat Sepang. Sila.

Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang]: Terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, saya menyokong semua yang dikatakan itu cuma saya hendak tambah sikit Tuan Yang di-Pertua di bawah Peraturan 48, tengah mencari Tuan Yang di-Pertua, sudah dapat sudah.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat-Ahli Yang Berhormat.

Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang]: *You all* tak tahu, diamlah!

Tuan Yang di-Pertua: Tolong Ahli Yang Berhormat senyap.

Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang]: Okey Tuan Yang di-Pertua, mengatakan bahawa Parlimen ini boleh ambil tindakan kepada *non member* melalui *resolution* Tuan Yang di-Pertua. Saya minta supaya satu Parlimen ini buat *resolution* ke atas isu Yang Berhormat Shah Alam ini kerana ini satu *precedent* yang begitu berbahaya Tuan Yang di-Pertua. Nampaknya isu sial ini masih betul-betul sial Tuan Yang di-Pertua, tak habis lagi. Ingat sudah habis sudah rupanya masih ada lagi Tuan Yang di-Pertua. Jadi saya harap supaya Dewan ini di bawah peraturan mesyuarat ini membuat satu *resolution* ke atas *non member* untuk nak *protect the order of the* Parlimen Tuan Yang di-Pertua. Itu sahaja Tuan Yang di-Pertua, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, sila, sila.

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua kalau boleh ringkas sahaja sebelum Yang Berhormat Shah Alam iaitulah mengingatkan Tuan Yang di-Pertua dan seluruh Dewan ini bahawa di setiap permulaan sidang Dewan Parlimen, kita akan meluluskan secara sebulat suara usul mengarahkan Ketua Polis Negara supaya menjamin bahawa Ahli-ahli Dewan dapat datang ke Parlimen dengan selamat dan tanpa apa-apa halangan... [Tepuk] Ini bukan sekadar halangan, ini adalah satu usaha untuk mencederakan dan seterusnya menjadikan ia semua mangsa kepada pukulan.

Tuan Yang di-Pertua: Ini fasal perkara yang sama Yang Berhormat Kuala Terengganu.

Dato' Raja Kamarul Bahrin Shah [Kuala Terengganu]: Saya hanya ingin menambah Tuan Yang di-Pertua kerana semalam adalah genap 1 tahun peristiwa Jo Cox, seorang MP... [Disampuk] *Please, mind your language!* Jo Cox, *this* Ahli Parlimen yang telah terkorban. Ini bukan perkara untuk dipermainkan. Tuan Yang di-Pertua, minta mereka memberikan sedikit hormat kepada mereka yang telah terkorban dalam menjalankan tugas mereka. Ini di demokrasi yang matang di UK. Semalam ada satu dokumentari yang menunjukkan *tragic case* seorang MP UK dan kita tidak mahu perkara ini berulang sebelumnya sampai ke tahap yang parah. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Sila.

Tuan Khalid bin Abd. Samad [Shah Alam]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, yang pertama saya hendak ucapkan *jazaakallahu khairan khatiro*, terima kasih banyak kepada pihak sekuriti. Mereka telah menggunakan... [Tepuk] Mereka telah menggunakan badan-badan mereka sebagai perisai melindungi saya. Itu telah memungkinkannya saya tiba ke Dewan ini dengan selamat, tak tersentuh walau sedikit sekalipun ya. Ini komitmen mereka amat dialu-alukan. Kedua, saya hendak beritahulah kerana saya yakin apa yang saya hendak katakan sekarang, mereka akan dengar juga. Kamu hendak pukul saya kah, kamu hendak terajang saya kah, kamu hendak belaskah saya kah, saya tetap akan bersuara dalam Dewan ini, memperjuangkan hak rakyat... [Tepuk]

Ketiga, saya hendak beritahu yang terakhir, semua insiden tadi itu telah divideo *tape*, rakaman yang dibuat oleh pihak wartawan. Saya akan buat laporan secara rasmi kepada Tuan Yang di-Pertua dan saya akan buat juga laporan kepada pihak polis. Saya rasa tidak ada alasan, mengapa mereka yang terlibat itu tidak dapat dikenali kerana nama-nama mereka pun ada di sekuriti *guard* di pintu, nombor IC mereka pun ada, ada salah seorang daripada mereka mendakwa- saya tak tahu betul kah tak betul kah, bahawa dia adalah anak Yang Berhormat Pasir Salak... [*Dewan riuh*]

Saya tak tahu, saya tak tahu, betul tak betul tapi sekuriti boleh check atas nama, IC yang ada. Saya mengharapkan Tuan Yang di-Pertua mengambil tindakan yang tegas terhadap persoalan ini. Baik, terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Sri Ikmal Hisham bin Abdul Aziz [Tanah Merah]: Izinkan Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat kalau perkara ini mengenai dengan perkara yang sama cukup, sudah cukup.

Tuan Ramkarpal Singh A/L Karpal Singh [Bukit Gelugor]: *Standing order*, *standing order* hanya untuk tambah satu sahaja. *Just a minute* apa yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Sepang tadi, *just* saya ingin nyatakan bahawa itu di bawah *Standing Order 80A* di mana Tuan Yang di-Pertua, di mana *strangers* ataupun tindakan di bawah untuk *punishable as contempts under the House of Parliament (Privileges and Powers) Ordinance 1952*, itu merangkumi ataupun *extend not only to members* tetapi juga *to non-members* seperti yang berlaku pagi ini. Saya berharap itu diambil kira, itu sahaja. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Okey, satu wakil daripada *backbencher* sila menghabiskan ini.

Dato' Seri Tiong King Sing [Bintulu]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, ini isu boleh berlaku. Dulu saya pun ada berbincang sama Tuan Yang di-Pertua. Kalau kita dalam Parlimen ini, kalau kita tak ambil alih, kita tidak tegas, kita tidak kata kononnya, "*Oh! We must be strict!*" Masalahnya kita tidak ambil tegas memang sehari akan jadi ini macam. Inilah berlaku daripada pembangkang dulu.

Saya masih ingat lagi zaman dulu, bukan cakap kongkalikung ini serius. *When we lost two-third majority that time* huru-hara macam *supermarket* sini, macam *hypermarket* sini. Huru-hara bawa macam-macam orang masuk. Inilah saya kata, *sooner or later* kita mesti gaduh punya. Tak kiralah daripada pihak sebelah kah, sebelah, sama dua-dua pihak *everybody must follow strictly on Parliament* punya *standing order*, Speaker punya *order*, janganlah minta lagi Speaker *shut up*, ini salah. *We are Parliamentarians, we should not* hina sama Speaker.

Please, everybody must do the part. Sekarang kita sudah mula *Parliamentarian Service Act* Tuan Yang di-Pertua, *you are the man who call the shots in Parliament*. Siapa-siapa tidak ada kena mengena, tak kiralah daripada mana-mana pihak tak usah kasi masuk Parlimen. *This is my view* Tuan Yang di-Pertua... [*Tepuk*].

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Bintulu, *I always call the shots but sometimes* saya punya tembakan tidak mengena dan Ahli-ahli Parlimen ini kebal-kebal belaka.

Dato' Seri Tiong King Sing [Bintulu]: Ini masalah Tuan Yang di-Pertua. Pembangkang kalau dia mahu punya masak semua pun mahu, kalau sudah kena punya hal huru-hara, inilah jadi masalah.

Tuan Yang di-Pertua: Okey terima kasih, terima kasih. Terima kasih sudah, sudah okeylah *enough, enough!*

Dato' Sri Ikmal Hisham bin Abdul Aziz [Tanah Merah]: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua perkataan...

Tuan Yang di-Pertua: Cukuplah, cukuplah!

Dato' Sri Ikmal Hisham bin Abdul Aziz [Tanah Merah]: Tuan Yang di-Pertua, perkataan sial yang diperkatakan tempoh hari adalah satu bahasa yang cukup kesal dan cukup mendalam, menghiris bukan untuk orang-orang Melayu memang ia satu perkataan yang saya rasa tak patut dikeluarkan.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih.

Dato' Sri Ikmal Hisham bin Abdul Aziz [Tanah Merah]: Kedua Tuan Yang di-Pertua, saya hendak minta juga Tuan Yang di-Pertua dalam waktu yang sama Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Khalid bin Abd. Samad [Shah Alam]: Perkataan yang sebelum itu bagaimana? Perkataan yang sebelum itu bagaimana?... [*Dewan riuh*]

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat duduk Yang Berhormat.

Dato' Sri Ikmal Hisham bin Abdul Aziz [Tanah Merah]: Selalu berlaku demonstrasi. Saya minta Tuan Yang di-Pertua juga boleh memastikan bila masuk ke dalam Parlimen ini juga dapat kita pastikan- kita tak mahu. Saya tengok hendak masuk ke Parlimen ini setiap kali ada demonstrasi, banyak gangguan dan hendak lalu pun tak boleh macam semalam huru-hara Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih, terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah membawa perhatian saya kepada peraturan mesyuarat tadi dan akta-akta peruntukan Perlembagaan dan Kanun Keseksaan, *I will take note. Thank you very much for that* dan sebagai makluman juga, tadi sebelum saya masuk, saya telah dijumpai oleh Yang Berhormat Shah Alam dan melaporkan kepada saya apa yang terjadi sebelum pun dibangkitkan oleh Yang Berhormat Parit Buntar tadi.

Jadi saya memberitahu kepada Yang Berhormat Shah Alam untuk menulis surat secara *official* kepada saya apa yang terjadi dan pada masa yang sama tadi sebelum masuk juga, saya telah memanggil pihak keselamatan yang berada di tempat kejadian. Jadi, sekarang ini mereka sedang membuat laporan terperinci, termasuk dengan CCTV yang telah pun dirakam. Jadi, apabila nanti saya terima segala laporan-laporan, jadi kita akan membuat tindakan daripada situ. Okey terima kasih.

Sila Yang Berhormat Marang, oleh sebab tadi ada tergendala sikit. Terima kasih.

MENGUBAH ISI-ISI SESUATU USUL DI BAWAH P.M. 28 & MENYAMBUNG USUL DALAM MESYUARAT AKAN DATANG DI BAWAH P.M. 15(5)

■1220

12.20 tgh.

Dato' Seri Haji Abdul Hadi bin Awang [Marang]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Tuan Yang di-Pertua, bahawa Dewan ini memberikan kebenaran menurut Peraturan Mesyuarat 49(1) dibaca bersama Peraturan Mesyuarat 28, Peraturan-peraturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat kepada Yang Berhormat bagi kawasan Marang untuk mencadangkan suatu Rang Undang-undang Ahli Persendirian bernama Rang Undang-undang Mahkamah Syariah (Bidang Kuasa Jenayah) (Pindaan) 2016 seperti berikut:-

Pindaan Seksyen 2 - Akta Mahkamah Syariah (Bidang Kuasa Jenayah) 1965, [Akta 355] dipinda dalam proviso kepada seksyen 2 dengan menggantikan perkataan "*penjara selama tempoh melebihi tiga tahun atau denda melebihi RM5,000 atau sebatan melebihi enam kali*" dengan perkataan "*penjara selama tempoh melebihi 30 tahun atau denda melebihi RM100,000 atau sebatan 100 kali sebagaimana ditadbir selaras dengan tatacara jenayah syariah*".

Memandangkan pindaan ini memerlukan pemahaman yang jelas, walaupun sudah ada secara bertulis yang diedarkan namun masih ada lagi kekeliruan dan berbagai-bagai polemik di luar Dewan ini melibatkan semua pihak. Walaupun rang undang-undang ini khusus bagi penganut Islam sahaja, berkait dengan bidang kuasa Raja-raja, namun masih ada pertikaian dan perbincangan yang hangat maka saya pohon untuk membuat huraian pada sesi akan datang selaras dengan Peraturan Mesyuarat 15(5). Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Baiklah Yang Berhormat, saya izinkan usul ini disambung ke Mesyuarat akan datang. Ini Ahli-ahli Yang Berhormat sebagai makluman. Ini belum pun sampai kepada bacaan kali pertama. Belum pun sampai kepada bacaan kali pertama. Kalau kerajaan yang bawa usul untuk rang undang-undang seperti begini, tidak pun dibahas, tidak pun disokong, cuma dia sebut sahaja *title*. Itu Bacaan Pertama. Yang ini cuma Usul yang akan nanti dibincang.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua, saya mohon Peraturan Mesyuarat 22(1).

Tuan Yang di-Pertua: Sila.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Ini adalah berkenaan dengan kepentingan iaitu 22(1), saya minta supaya ada pertanyaan saya ini kepada apa yang telah dibentangkan oleh Yang Berhormat Marang tadi, boleh? 22(1)... [*Dewan riuh*] Tak, bukan saya begini, saya ada alasan untuk kepentingan orang ramai. Pada, pada..

Tuan Yang di-Pertua: Cuba baca dulu. Cuba dulu baca 22...

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Pada sesi yang lalu Tuan Yang di-Pertua, perkara yang sama berlaku.

Tuan Yang di-Pertua: Okey.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Tidak dibahas dan benda itu bila turun di bawah, dia jadi masalah. Dia membawa masyarakat kita jadi perdebatan tidak sihat kerana apa, bukan sebab yang di bentang itu tidak bagus tetapi kerana pihak kerajaan yang sepatutnya membawa *bill* ini tidak meletakkan satu kaedah bagaimana perkara ini hendak dibawa.

Oleh sebab itu saya hendak jaminan kali ini, kali ini saya minta jaminan. Apa yang dibentangkan, saya setuju kalau dia di bahas ke depan dan ini sudah tentu akan menimbulkan *gap* yang cukup besar di bawah sana sehingga sesi hadapan Tuan Yang di-Pertua. Maka saya cadangkan dalam hal ini kerajaan ambil tindakan proaktif buat satu jawatankuasa. Kalau tidak, benda yang sama akan berulang enam bulan yang lalu... [*Tepuk*] Benda yang sama akan berulang enam bulan yang lalu di bawah *public discourse* membawa kepada *divisive*. Membawa kepada kebencian, membawa kepada kekeliruan dan sebagainya. Saya tidak ada masalah ini. Itu hak yang ada kepada Yang Berhormat Marang. Akan tetapi saya minta kerajaan jangan biarkan perkara ini berlarutan, nanti di bawah dia ulang balik masa sesi yang dahulu, huru-hara di bawah ini.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Saya minta jaminan itu sahaja.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat, terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Kalau tidak, saya tak jamin di bawah itu akan ada satu perdebatan yang sihat dan pihak kerajaan perlu bertanggungjawab...

Dato' Takiyuddin bin Hassan [Kota Baharu]: Peraturan mesyuarat...

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: ...Dalam memastikan ada jawatankuasa...

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih Yang Berhormat, saya faham, saya faham.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Saya rasa jangan ambil tidak serius benda ini. Yang bawah ini *divisive* sedang berlaku di bawah ini kerana tidak ada satu ketetapan dan pendekatan untuk menyelesaikan apa yang diusulkan. Saya tidak ada masalah dengan usul.

Dato' Takiyuddin bin Hassan [Kota Baharu]: Peraturan mesyuarat.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Pendekatan itu saya ingat pihak Yang Berhormat Menteri kena ambil tindakan yang tegas.

Dato' Takiyuddin bin Hassan [Kota Baharu]: Peraturan mesyuarat.

Tuan Yang di-Pertua: Sila Yang Berhormat Kota Bharu.

Puan Hajah Fuziah binti Salleh [Kuantan]: Peraturan mesyuarat.

Dato' Takiyuddin bin Hassan [Kota Baharu]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih. Sebelum, saya ingin merujuk kepada Peraturan Mesyuarat 28 yang telah disebut oleh Tuan Yang di-Pertua tadi. Namun yang demikian sebelum itu saya dengan jelas ingin menyokong cadangan Yang Berhormat Parit Buntar, kerajaan boleh menubuhkan apa-apa bentuk jawatankuasa, *caucus* kah, *select committee* dan sebagainya untuk masalah ini, tidak ada masalah.

Cuma saya ingin menarik perhatian kita di sini Tuan Yang di-Pertua, apa yang disebut oleh Tuan Yang di-Pertua tadi ialah mengenai Peraturan Mesyuarat 28 yang jelas *expressly stated* secara jelas menyatakan bahawa seseorang Ahli yang membawa sesuatu usul. Sekarang ini di peringkat usul, peringkat *motion*, boleh dan dibenarkan oleh peraturan untuk meminda dengan syarat dipersetujui oleh Yang Berhormat Tan Sri sebagai Tuan Yang di-Pertua dan perkara ini adalah *proper* yang berani. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua... [Tepuk]

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Puan Hajah Fuziah binti Salleh [Kuantan]: Tan Sri.

Tuan Yang di-Pertua: Sila Yang Berhormat Kuantan. Selepas itu saya respons, selepas itu berakhir di situ, sila.

Puan Hajah Fuziah binti Salleh [Kuantan]: Ya, terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua. Tadi Tuan Yang di-Pertua mengatakan bahawa ini belum sampai kepada peringkat bacaan kali pertama. Jadi saya pohon penjelasan di sini dan pengesahan daripada Yang Berhormat Menteri yang berkenaan sama ada bacaan kali yang pertama akan diambil oleh pihak kerajaan bila akan dibacakan Bacaan Kali Pertama, bila akan dibentuk jawatankuasa khas untuk membincangkan perkara ini dan sama ada akan dilibatkan semua Ahli Parlimen daripada semua parti untuk kita sama-sama meneliti kerana perkara ini melibatkan semua, walaupun ianya kita kata tidak ada kena-mengena dengan yang bukan Islam tetapi Ahli-ahli Parlimen kita mewakili orang Islam dan bukan Islam.

Jadi Ahli Parlimen bukan Islam juga ada *constituent* yang Islam... [Tepuk] Jadi mereka juga harus tahu Tuan Yang di-Pertua, dan saya pohon penjelasan pada hari ini sekarang supaya Yang Berhormat Menteri jelaskan bila bacaan kali pertama, bila penubuhan jawatankuasa khas itu dan bagaimana melibatkan kita semua supaya kita boleh lihat dan angkat baik-baik usul ini. Terima kasih.

Tuan Khalid bin Abd. Samad [Shah Alam]: Tuan Yang di-Pertua, sedikit sahaja Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, saya telah mengharungi satu kumpulan samseng untuk hadir hendak bahas. Saya datang untuk hendak bahas Tuan Yang di-Pertua. Saya sudah bersedia untuk hendak bahas. Ini merupakan kali kedua, ini merupakan kali kedua. Bila ia di tangguh perbahasan itu seperti mana yang disebut oleh Yang Berhormat Parit Buntar, banyak kekeliruan yang akan terhasil kerana ramai. Sekarang ini zaman *social media* Tuan Yang di-Pertua. Dalam *Facebook*, dalam *WhatsApp* macam-macam tafsiran. Itulah sebabnya saya minta kalau boleh kita bahas hari ini. Saya sokong kita bahas hari ini.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih.

Tuan Khalid bin Abd. Samad [Shah Alam]: Saya sudah mengharungi samseng-samseng tadi Tuan Yang di-Pertua, hendak bahas.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih.

Tuan Ng Wei Aik [Tanjong]: Ya, peraturan mesyuarat.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih.

Tuan Ng Wei Aik [Tanjong]: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua. Peraturan mesyuarat.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, sudah saya cakap tadi, selepas Yang Berhormat Kuantan sudah. Selepas itu saya tak benarkan lagi, sudahlah Yang Berhormat, sudah. *I am going to respond first* Yang Berhormat..

Tuan Ng Wei Aik [Tanjong]: ...Ini berkenaan dengan usul pindaan ini, Tuan Yang di-Pertua. Peraturan Mesyuarat 33(4)(a) di mana saya berasa ini bukan satu usul pindaan kerana usul pindaan ini perlu dibuat mengikut Peraturan Mesyuarat 33(4)(a)(b)(c) dan (d) kerana ianya ini satu usul yang baru, ini bukan satu usul pindaan. Maka dia tidak boleh dibentangkan sebagai usul pindaan. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih [Ketawa] Ahli-ahli Yang Berhormat, untuk respons kepada *point of order* yang tadi dibangkitkan oleh siapa tadi? Yang Berhormat Parit Buntar, selepas itu Yang Berhormat Kota Bharu, selepas itu tadi Yang Berhormat Shah Alam demikiannya.

Untuk memahami Yang Berhormat, proses rang undang-undang persendirian ini semua Ahli-ahli Yang Berhormat dibekalkan dengan Peraturan Mesyuarat. Baca, fahami tetapi kadang-kadang apabila kita baca Peraturan Mesyuarat dengan perkataan-perkataan *legal* itu, susah difahami. Cuma orang yang duduk di atas sini sahaja yang boleh faham... [Tepuk]

■1230

Ini kerana yang menasihati saya itu adalah daripada *Hansard* dahulu daripada peraturan mesyuarat, daripada yang kita buat. Jadi peraturan mesyuarat, proses rang undang-undang persendirian, perhatikan Peraturan Mesyuarat 49(1). Selepas itu baca Peraturan Mesyuarat 49(2). Selepas itu baca Peraturan Mesyuarat 49(3), selepas itu baca Peraturan Mesyuarat 49(4).

Ini kerana apa yang disebut oleh Yang Berhormat Parit Buntar tadi akan sampai di situ juga kalau sekiranya sudah dibahaskan. Selepas itu dikemukakan kepada Majlis. Apabila dikemukakan kepada Majlis, selepas itu kalau ada belah bahagian, buat belah bahagian. Apabila sudah dapat keputusan, kalau umpamanya Majlis mengizinkan kepada rang undang-undang yang dibawa oleh Yang Berhormat Marang ini, maka barulah dicap. Bermakna apabila dicap, barulah disebut bahawa sudah sah dibacakan kali pertama.

Belum lagi berakhir di situ Ahli-ahli Yang Berhormat. Tadi rang undang-undang yang telah dicap itu, diagih-agihkan kepada Ahli-ahli Yang Berhormat semua. Ia akan diangkat kepada Yang Berhormat Menteri yang bertanggungjawab dengan rang undang-undang itu untuk pula Yang Berhormat Menteri buat satu penyata. Penyata yang dibuat itu melibatkan juga mesyuarat-mesyuarat yang akan diadakan untuk nanti apa yang dibincangkan, ditokok tambahan, dikurangkan dan sedemikiannya.

Apabila Yang Berhormat Menteri yang bertanggungjawab itu buat pernyataan diangkat di Dewan, baru ada perbahasan lagi. Selepas itu, baru nanti diangkat kepada bacaan kedua. Bacaan kedua itu kalau dirujuk kepada Jawatankuasa lagi sebelum dimuktamadkan bacaan kedua, bolehkan dibuat jawatankuasa. Panjang lagi proses Ahli Yang Berhormat.

Akan tetapi masalahnya sekarang ialah persepsi daripada luar sana apabila sudah buat liputan, *with all due respect to the media*, mereka tidak faham bila bacaan pertama, bila bacaan kedua dan bila bacaan kali ketiga.

Tadi Yang Berhormat berdiri penghabisan mengatakan usul ini bukan *proper* di bawah Peraturan Mesyuarat 28. Peraturan Mesyuarat Yang Berhormat sebut tadi itu adalah apabila usul itu sudah dibacakan kali yang kedua, baru buat dan peringkat Jawatankuasa usul pun boleh juga dipinda.

Jadi dalam semua itu pun, harus Peraturan Mesyuarat 15 diambil perhatian. Jadi apabila ditanya kalau sama ada jaminan daripada kerajaan dan sedemikiannya, itu tidak betul untuk beri jaminan kerana yang menentukan nanti apabila datang usul daripada kerajaan pun adalah Tuan Yang di-Pertua juga, bukan siapa-siapa.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Tuan Yang di-Pertua, kalau Tuan Yang di-Pertua menyebut itu jaminan Tuan Yang di-Pertua, bolehkah kami dapat jaminan Tuan Yang di-Pertua bersetuju ada jawatankuasa?... [Dewan riuh]

Saya minta, saya mohon. Ini sebab begini, saya ada alasan. Tuan Yang di-Pertua, saya ada alasan. Ini kerana kalau Tuan Yang di-Pertua sebut macam itu, kenapa apabila Yang Berhormat Marang bentang pada sesi yang sudah, tidak diambil tindakan untuk membentuk Jawatankuasa dan sebagainya? Sekarang ini. Maksud saya dari pihak Tuan Yang di-Pertua, bukan Yang Berhormat Menteri. Pihak Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, belum sampai ke tahap itu. Belum sampai ke tahap itu Yang Berhormat... [Dewan riuh]

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Tidak. Tadi Tuan Yang di-Pertua kata kuasa ada pada Tuan Yang di-Pertua. Jadi kalau ...

Tuan Yang di-Pertua: Maksud saya Yang Berhormat, untuk menentukan sama ada sesuatu usul itu dimasukkan dalam *order paper* ataupun tidak. Itu kuasa saya. Jadi apabila Yang Berhormat, kalian minta kerajaan untuk kasi jaminan bahawa ia akan dibahas, akan datang dan sedemikian, kerajaan tidak boleh buat begitu kerana belum lagi ada usul-usul datang kepada saya.

Ini kerana kalau mereka buat jaminan, selepas itu datang pula kepada saya, tidak menuruti peraturan mesyuarat, macam mana boleh mereka kasi jaminan?

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Kalau bagi pihak?

Tuan Yang di-Pertua: Ini kerana usul kerajaan pun saya boleh tolak Yang Berhormat.

Dato' Sri Bung Moktar bin Raden [Kinabatangan]: Dia macam makan nasi. Belum jadi nasi dia bubur lagi. Tidak faham.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Saya mengambil kira sebab pada sesi yang lalu, benda yang sama berulang. Sekarang benda ini berulang balik. Takkan kita hendak biarkan peraturan tanpa kita mengambil satu proaktif supaya benda ini tidak menjadi satu lagi masalah. Itu sahaja *concern* saya Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih.

Dato' Takiyuddin bin Hassan [Kota Bharu]: [Bangun]

Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Setiu]: Yang Berhormat.

Tuan Yang di-Pertua: Duduk, duduk dahulu.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Itu saya punya keprihatinan. Bukan soal...

Tuan Yang di-Pertua: Ya, ya. Yes, yes.

Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Setiu]: *Point of order, point of order.*

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Kota Bharu. Selepas Yang Berhormat Kota Bharu kita beredar kepada agenda seterusnya. Sila.

Dato' Takiyuddin bin Hassan [Kota Bharu]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya bersetuju dengan cadangan Yang Berhormat Parit Buntar tadi. Apabila sampai di peringkat kerajaan mengambil alih, sekarang ini, ini adalah *Private Members' Bill*... [Dewan riuh]

Takkanlah Yang Berhormat Marang ini boleh membuat apa-apa jawatankuasa. Sebagaimana Peraturan Mesyuarat 49, apabila lulus bacaan kali pertama, kerajaan mengambil alih pengendalian bil ini, barulah kerajaan menubuhkan jawatankuasa. *Not at this stage*... [Tepuk] Saya bersetuju dengan Tuan Yang di-Pertua tadi. Terima kasih.

Dato' Sri Bung Moktar bin Raden [Kinabatangan]: Ya Tuan Yang di-Pertua, saya sokong pandangan Yang Berhormat Kota Bharu.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih.

Dato' Sri Bung Moktar bin Raden [Kinabatangan]: Nasi belum masak, takkan kita boleh kaut. Tunggulah dia masak dahulu.

Dr. Mansor bin Haji Abd. Rahman [Sik]: Saya sokong pandangan anak saudara saya.

Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Setiu]: Sedikit penjelasan, Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Setiu]: Minta penjelasan sedikit. Salinan usul ini ...

Tuan Yang di-Pertua: Jangan terlampau banyak Ahli-ahli Yang Berhormat. Bingung nanti saya terlampau banyak penjelasan. Nanti tersasul saya buat petua macam mana. Sila.

Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Setiu]: Untuk mengurangkan kekeliruan... *[Dewan riuh]*

Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang]: Tuan Yang di-Pertua, ini mengelirukan orang ini.

Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Setiu]: Saya hendak tanya sedikit sahaja sama ada usul yang dibentangkan oleh Yang Berhormat Marang sekejap tadi...

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat lain, saya tidak dengar pun apa Yang Berhormat Setiu hujah. Tolong diam.

Seorang Ahli: Diamlah.

Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Setiu]: Sama ada usul yang dibentangkan oleh Yang Berhormat Marang tadi, salinannya telah diberikan kepada SUDR ataupun tidak? Itu persoalan saya. Peringkat awal itu sudah dimulakan atau belum? Oleh sebab kuasa SUDR boleh menolak, kalau tidak mengikut atau tidak tepat.

Jadi kalau tepat, barulah dimulakan. Itu maksud saya. Boleh, faham semua? Peringkat permulaan belum lagi... *[Dewan riuh]*

Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Setiu]: Bagi faham. Mungkin keliru, ia ada peringkat. Apa hendak keliru. Dia kena faham.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, bertenang Yang Berhormat. Sudah, sudah. Yang Berhormat Setiu, sudah Yang Berhormat Setiu.

Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang]: Semakin berbelit.

Tuan Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Setiu]: Masalahnya, peringkat SUDR belum selesai lagi.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat Setiu, terima kasih.

Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang]: Semakin berbelit Tuan Yang di-Pertua, berbelit-belit.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Setakat ini Tuan Yang di-Pertua, di manakah jaminan kerajaan seperti soalan... *[Dewan riuh]*

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Bukan. Maksud saya, bila kerajaan akan terima, ambil alih tajuk ini? Itu soalan saya. Bilakah kerajaan? Kalau kerajaan diam begini, ia berlaku setahun, dua tahun, tiga tahun. Itu sahaja.

Tuan Yang di-Pertua: Sudah Yang Berhormat, sudah, sudah.

Dato' Dr. Mujahid bin Yusof Rawa [Parit Buntar]: Kerajaan perlu bagi jaminan.

Tuan Yang di-Pertua: Sudah kita buat keputusan Yang Berhormat.

Tuan Khalid bin Abd. Samad [Shah Alam]: Tuan Yang di-Pertua, apakah jaminan usul ini tidak dipinda lagi? *[Ketawa]*

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Dato' Sri Bung Moktar bin Raden [Kinabatangan]: Kalau ada pindaan daripada Yang Berhormat Shah Alam, tidak ada yang lain tidak dipinda?

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Kinabatangan sudah. Ahli Yang Berhormat.

Dato' Sri Bung Moktar bin Raden [Kinabatangan]: Tidak faham-faham juga Yang Berhormat Shah Alam. Itulah gengster datang.

Tuan Yang di-Pertua: Sudah, terima kasih. Sudah, sudah Yang Berhormat.

Dato' Dr. Mohd. Khairuddin bin Aman Razali [Kuala Nerus]: *[Bangun]*

Tuan Yang di-Pertua: Duduk, duduk Ahli Yang Berhormat. Sudah. Peraturan Mesyuarat 12(1) usul Yang Berhormat Menteri. Sila.

Dato' Raja Kamarul Bahrin Shah [Kuala Terengganu]: Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Tuan Yang di-Pertua...

USUL

WAKTU MESYUARAT DAN URUSAN DIBEBASKAN DARIPADA PERATURAN MESYUARAT

12.38 tgh.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Razali bin Ibrahim]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih juga atas pencerahan transformasi yang Tuan Yang di-Pertua hendak buat. Banyak pendidikan untuk kita peroleh pagi ini.

Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan:

"Bahawa mengikut Peraturan Mesyuarat 12(1), Majlis Mesyuarat pada hari ini tidak akan ditangguhkan sehingga selesai dibahas dan diputuskan usul Yang Berhormat Menteri Jabatan Perdana Menteri nombor 1 dan usul-usul Menteri Kewangan dan di nombor 2 hingga 5 seperti yang tertera dalam Aturan Mesyuarat hari ini, dan selepas itu Majlis Mesyuarat akan ditangguhkan sehingga satu tarikh yang tidak ditetapkan."

Tuan Yang di-Pertua: Ada sesiapa yang menyokong?

Timbalan Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar [Datuk Ir. Dr. Haji Hamim bin Samuri]: Saya mohon menyokong.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis untuk diputuskan. Masalahnya ialah usul seperti yang dikemukakan tadi hendaklah disetujui.

[Usul dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui]

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Tuan Yang di-Pertua ...

Tuan Yang di-Pertua: Sila.

■1240

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Minta penjelasan. Saya telah kemukakan satu usul di bawah 18(1) untuk membincangkan masalah rakyat Orang Asli di Gua Musang, Kelantan. Akan tetapi saya telah terima surat daripada Tuan Yang di-Pertua mengatakan bahawa dan saya baca, *"Pada hari ini usul penangguhan Mesyuarat telah dibawa oleh Yang Berhormat Kuala Terengganu"*. Saya telah bincang dengan Yang Berhormat Kuala Terengganu dan beliau mengatakan kepada saya bahawa usul beliau pun telah ditolak.

So, saya tidak faham mengapa usul saya tidak boleh dibaca pada hari ini. Oleh sebab ini merupakan isu yang penting, yang berkait dengan satu golongan yang begitu tertindas di Malaysia dan juga mereka datang ke Parlimen untuk mengeluarkan rintihan mereka iaitu mereka akan hilang pencarian mereka, kebudayaan mereka dan juga pelajaran mereka dan sebagainya. So, saya minta supaya Tuan Yang di-Pertua untuk ulang kaji sebab Yang Berhormat Kuala Terengganu ditolak. Mungkin saya boleh diberi peluang untuk bincang isu ini.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat. Yang Berhormat, bukan ditolak oleh kerana atas fasal apa, ini cuma teknikal di mana sekarang ini Yang Berhormat *Special Chamber* ramai yang mahu untuk baca Peraturan Mesyuarat 18. Jadi kalau...

Fasal Yang Berhormat Kuala Terengganu ada satu usul kan? Jadi kalau sudah ada satu usul, bermakna Yang Berhormat Kuala Terengganu terdahulu. Jadi kita cuma boleh bincang dalam satu hari, satu usul sahaja. Itu sebab Yang Berhormat punya kena tolak.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Saya faham Tuan Yang di-Pertua. Akan tetapi apa yang saya katakan ialah, oleh kerana Yang Berhormat Kuala Terengganu punya usul telah ditolak, mungkin saya boleh diberikan peluang untuk bincang isu Orang Asli di Gua Musang, Kelantan. Itu saya minta. Oleh sebab ini merupakan isu yang harus disegerakan sebab mereka mengalami apa yang dipanggil boikot di sana. Mereka ini telah mencemaskan kehidupan mereka. *There is actually what do you call an economic blockade against them in Gua Musang, Kelantan. This is definitely what you call* kepentingan orang ramai.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, saya tahu Yang Berhormat. Akan tetapi belum— kalau ada perkara begini berlaku, jadi bermakna belum saya terpaksa buat lagi *submission* yang satu Yang Berhormat. Kalau saya sudah tolak begitu, tidak lagi boleh saya kaji.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Akan tetapi Tuan Yang di-Pertua, hari ini merupakan hari yang terakhir untuk...

Tuan Yang di-Pertua: Ya, saya tahu Yang Berhormat. Saya tahu.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Juga kita dapati 40 orang daripada Orang Asli di Kelantan datang ke Parlimen untuk membincangkan isu ini dengan wakil-wakil Parlimen. So, saya fikir saya telah bertanggungjawab untuk bangkit isu itu di Parlimen supaya dapat dibincang, dapat satu penyelesaian kepada masalah mereka. Ini tanggungjawab Parlimen saya fikir Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Tuan M. Kulasegaran [Ipoh Barat]: Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Raja Kamarul Bahrin Shah [Kuala Terengganu]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon berucap.

Tuan Yang di-Pertua: Sila, sila.

Dato' Raja Kamarul Bahrin Shah [Kuala Terengganu]: Bolehkah saya merujuk juga kepada peraturan ya, bawah Peraturan Mesyuarat 18(1). Di mana saya di sini ingin merakamkan kekecewaan saya dan rakyat Malaysia atas penolakan usul untuk berbincang tentang masyarakat Rohingya sekarang yang telah terkorban melibatkan tentera rasmi Myanmar kerana ini melibatkan angkatan tentera yang boleh menjuruskan kepada satu *genocide*.

Ini adalah satu perkara yang amat serius di mana Kerajaan Malaysia mesti membuat satu pendirian tidak ada tolak ansur lagi kerana apabila pihak tentera rasmi negara membunuh rakyat-rakyat Rohingya, saya rasa satu tindakan tegas lebih daripada hendak menarik pasukan bola sepak sahaja. Saya minta diberi *priority* isu ini, setidaknya kerajaan memberi satu pandangan yang amat serius kepada pembunuhan secara *organized killing or genocide* oleh tentera Myanmar yang menggunakan helikopter hari ini secara rasmi. Saya mohon untuk diberi satu *urgency* dalam perkara ini. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Yang Berhormat, saya terpaksa bertindak mengikut peraturan mesyuarat walaupun perasaan peribadi saya itu mengatakan perkara lain. Umpamanya apabila saya menimbang untuk menolak usul Yang Berhormat di bawah 18(1), saya- memang saya ketahui dan saya ikuti perkembangan Rohingya Yang Berhormat sebutkan itu.

Akan tetapi saya baca peraturan mesyuarat supaya Yang Berhormat faham apa yang saya maksudkan iaitu Peraturan Mesyuarat 23(1) yang mengatakan, "*Tiap-tiap pertanyaan itu hendaklah menepati peraturan-peraturan yang tersebut di bawah ini.*" Peraturan Mesyuarat 23(1)(k), "*Sesuatu pertanyaan itu tidak boleh mengandungi apa-apa sebutan kurang adab berkenaan dengan sesebuah negeri asing yang baik perhubungannya dengan Malaysia.*"

Bermakna Malaysia dengan negara yang berkenaan itu ada hubungan diplomatik yang baik. Peraturan Mesyuarat 23(1)(l), "*Sesuatu pertanyaan itu tidak boleh mengandungi perkara-perkara yang berkehendakkan penerangan berkenaan dengan hal ehwal dalam sesebuah negeri asing.*" Jadi kalau saya benarkan usul Yang Berhormat itu, mesti ada penjelasan daripada Menteri yang berkenaan iaitu Yang Berhormat Menteri Luar Negeri. Maka terpaksa dia melanggar apabila beri penjelasan, Menteri yang berkenaan melanggar Peraturan Mesyuarat 23(1)(k) dan Peraturan Mesyuarat 23(1)(l). Jadi biar mereka Menteri, mereka juga melanggar peraturan mesyuarat. Itu sebab kenapa saya tidak- kenapa saya menolak usul Yang Berhormat.

Saya rasa juga dan saya ketahui bahawa dalam ASEAN ini ada persatuan ASEAN, ada Summit ASEAN. Saya faham bahawa perkara ini telah pun ditimbulkan oleh Yang Berhormat Menteri Luar Negeri dalam mesyuarat-mesyuarat tersebut. Bukan tidak ada tindakan yang dibuat. Sekarang ini pun jadi polemik di luar sana bahawa ada yang mencadangkan supaya jangan itu timbullah pergi di sana dan sedemikianya. Itu Yang Berhormat saya tidak mahu melibatkan diri dengan itu. Saya cuma *fix* kepada peraturan mesyuarat. Ya?

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Saya tidak ada masalah kalau Tuan Yang di-Pertua kata penolakan itu sebab memandang, menimbang bahawa Yang Berhormat Menteri Luar sudah ambil tindakan. Akan tetapi tafsiran yang sebelum itu, atas ayat peraturan yang kita tidak boleh menyentuh perkara-perkara luar yang menjejaskan hubungan baik, ini akan menyekat Parlimen kita untuk membincangkan apa-apa *issues* yang berkaitan dengan *international relation*.

Saya agak kalau Tuan Yang di-Pertua tafsirkan secara sempit ini, jadi kita tidak boleh berfungsi sebagai Ahli Parlimen. Saya harap ada kelonggaran dalam perkara ini. Sudah tentu apabila kita bangkitkan isu pelanggaran hak asasi, baik pun di Palestin atau di Afghanistan. Ia sedikit sebanyak menyentuh perhubungan luar tetapi tidak semestinya dia bermaksud kita menjejaskan perhubungan baik dengan negara-negara lain. Jadi saya mohon Tuan Yang di-Pertua untuk tafsirkan secara yang lebih liberal. Terima kasih.

Beberapa Ahli: Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Isu apa?

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Atas isu yang sama Tuan Yang di-Pertua, saya minta izin.

Tuan Yang di-Pertua: Kalau isu yang sama, sudah pun saya buat keputusan...

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Betul Tuan Yang di-Pertua, tetapi saya rasa, dalam kita sebagai Ahli Parlimen membawa suara rakyat. Kini suara rakyat negara kita amat marah dengan Myanmar kerana ini adalah *state terrorism* ke atas manusia. Sekiranya kita tidak menyatakan apa-apa...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat.

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Dalam Parlimen kita Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat.

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Seolah-olah Ahli Parlimen kita bersekongkol.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Yang Berhormat. Yang Berhormat, baru juga kita meluluskan Rang Undang-undang Bajet 2017. Jadi pada ketika itu soal-soal macam begini Ahli-ahli Yang Berhormat boleh timbulkan dan Yang Berhormat Menteri boleh menjawab, tidak ada halangan. Sila.

Tuan M. Kulasegaran [Ipoh Barat]: Tuan Yang di-Pertua, saya hendak ulas mengenai apa yang dibawa oleh Yang Berhormat dari Klang tadi. Pada pandangan saya Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua *must adopt the purposive interpretation*. Di mana ada *discretion* yang banyak dengan Tuan Yang di-Pertua. Apabila satu usul ditolak, lagi satu usul yang sedia ada pada hari itu patut diberi perhatian. *So, there is some meaningful act of Parliament*. Kalau tidak, tidak ada...

Tuan Yang di-Pertua: *Thank you, I will revisit that. While he was talking just now I was already thinking.*

Tuan M. Kulasegaran [Ipoh Barat]: So Tuan Yang di-Pertua, *agree with me? So, please do that. Thank you.*

Tuan Yang di-Pertua: *I will revisit.*

Beberapa Ahli: *[Bangun]*

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: *[Berucap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, *like I said* apabila Yang Berhormat sebut itu bermakna saya berfikir, sama ada pada masa-masa akan datang saya akan tengok macam mana perkara begini *on the critical matters*. Yes, Yang Berhormat Kluang.

Tuan Liew Chin Tong [Kluang]: Tuan Yang di-Pertua, saya ada dua *point* yang ringkas. Satu ialah saya ingat dalam perbincangan pembaharuan Parlimen antara reformasi Parlimen fasa satu, Tuan Yang di-Pertua ada kata di 18(1) ini akan diberi kelonggaran yang lebih banyak supaya isu boleh dibawa sana tanpa sekatan. Saya harap Tuan Yang di-Pertua boleh ambil sikap yang bahawa apa sahaja isu, diberikan peluang untuk dibahas di Kamar Kedua, *Second Chamber*.

■1250

Isu antarabangsa adalah penting kerana di *Westminster* di mana *Westminster* akan memberi kelonggaran di *Second Chamber* supaya apa isu yang tidak semestinya berkaitan dengan pendirian kerajaan tetapi dibahas di sana. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, sila Setiausaha.

USUL**PENYATA JAWATANKUASA DEWAN
MAJLIS MESYUARAT DEWAN RAKYAT**

12.50 tgh.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Sri Azalina Dato' Othman Said]:
Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan:

“Bahawa mengikut Peraturan Mesyuarat 86(5), maka Penyata Jawatankuasa Dewan yang dibentangkan di atas Meja Mesyuarat di dalam Dewan ini sebagai Kertas Dewan Rakyat D.R.14/2016 hendaklah diterima dan dipersetujukan.”

Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Dewan yang mulia ini, Ahli-ahli Jawatankuasa Dewan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat, Parlimen Ketiga Belas terdiri daripada:

- (i) Yang Berhormat Tan Sri Datuk Seri Panglima Pandikar Amin Haji Mulia iaitu Tuan Yang di-Pertua Dewan Rakyat sebagai Pengerusi;
- (ii) Yang Berhormat Datuk Dr. Abd. Latiff Ahmad, Ahli bagi kawasan Mersing;
- (iii) Yang Berhormat Dato' Seri Tiong King Sing, Ahli bagi kawasan Bintulu;
- (iv) Yang Berhormat Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh, Ahli bagi kawasan Putatan;
- (v) Yang Berhormat Datuk Zahidi bin Zainul Abidin, Ahli bagi kawasan Padang Besar;
- (vi) Yang Berhormat Tuan Loke Siew Fook, Ahli bagi kawasan Seremban; dan
- (vii) Yang Berhormat Dato' Haji Mahfuz bin Haji Omar, Ahli bagi kawasan Pokok Sena.

Tuan Yang di-Pertua, lanjutan daripada transformasi Parlimen oleh Yang di-Pertua Dewan Rakyat pada fasa pertama yang telah berjaya dilaksanakan, kini usaha berkenaan diteruskan ke fasa kedua iaitu mewujudkan semula Akta Perkhidmatan Parlimen melalui rang undang-undang.

Selaras dengan hasrat itu saya Mesyuarat Jawatankuasa Dewan Bilangan 1/2016 telah diadakan pada Selasa, 22 November 2016 yang dipengerusikan oleh Tan Sri Datuk Seri Panglima Pandikar Amin Haji Mulia, Yang di-Pertua Dewan Rakyat.

Tuan Yang di-Pertua, perwujudan semula Akta Perkhidmatan Parlimen adalah bertujuan untuk mengembalikan kuasa autonomi kepada Parlimen Malaysia dengan perkara urus tadbir dan perkara-perkara yang berkaitan dengannya. Akta Perkhidmatan Parlimen 1963 telah dimansuhkan melalui perbahasan Rang Undang-undang Perlembagaan Persekutuan (Pindaan) 1992 di Dewan Rakyat pada Selasa, 20 Oktober 1992 dan Rabu, 21 Oktober 1992. Rang undang-undang ini telah dibentangkan oleh Yang Berhormat Tan Sri Dato Seri Syed Hamid bin Syed Jaafar Albar iaitu Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Undang-undang pada ketika itu.

Rang undang-undang tersebut seterusnya telah diluluskan di Dewan Rakyat pada Rabu, 21 Oktober 1992. Akta ini telah berkuat kuasa pada 20 November 1993. Susulan daripada pemansuhan Akta Perkhidmatan Parlimen 1993, Perlembagaan Persekutuan telah dipinda dalam Perkara 65 dan Perkara 132.

Pewujudan semula Akta Perkhidmatan Parlimen akan mengakibatkan struktur perjawatan Parlimen Malaysia akan berubah bagi bentuk Perkhidmatan Tertutup Parlimen dan bukan lagi Perkhidmatan Awam Persekutuan.

Tuan Yang di-Pertua, secara konsepnya Akta Perkhidmatan Parlimen akan memberikan kuasa kepada Parlimen Malaysia untuk melantik pegawai dan kakitangannya sendiri. Dalam hal ini perjawatan sedia ada di Parlimen yang telah diisi oleh pegawai dan kakitangan daripada perkhidmatan awam akan dirombak semula dan berkemungkinan dijumlahkan dan digantikan dengan perjawatan baru di bawah perkhidmatan tertutup Parlimen Malaysia.

Dalam hal ini tempoh masa yang bersesuaian adalah diperlukan untuk melantik pegawai dan kakitangan yang baru dalam Perkhidmatan Tertutup Parlimen bagi memastikan kecekapan dalam pengurusan dan pentadbiran Parlimen adalah di tahap maksimum dan tidak terkesan dalam tempoh peralihan kepada perkhidmatan tertutup Parlimen. Ini kerana kekangan tenaga kerja yang berkemahiran dan berkebolehan boleh berlaku sekiranya pegawai dan kakitangan sedia ada tidak dikekalkan di Parlimen bagi membantu dalam pengurusan dan pentadbiran Parlimen Malaysia.

Bagi memastikan wujudnya kesinambungan dalam urus tadbir, menambah baik dan memantapkan perwujudan semula perkhidmatan Parlimen, pegawai dan kakitangan Perkhidmatan Awam Persekutuan yang masih dan sedang berkhidmat di Parlimen diberikan lantikan secara pinjaman atau apa-apa kaedah lain dalam perkhidmatan. Selain itu perlu dipertimbangkan juga implikasi lain seperti kenaikan pangkat, tindakan tatatertib dan lantikan pegawai dan kakitangan ke atas pegawai dan kakitangan Parlimen apabila perkhidmatan tertutup Parlimen diperkenalkan kelak.

Berlandaskan huraian di atas, saya mohon mencadangkan supaya Penyata Jawatankuasa ini diterima dan dipersetujui. Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan.

Tuan Yang di-Pertua: Ada sesiapa yang menyokong?

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Razali bin Ibrahim]: Saya mohon menyokong.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, masalah sekarang ini terbuka untuk dibahas. Sila, sila.

12.55 tgh.

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya yakin bahawa tiada adanya orang lain yang bangun untuk membahaskan usul oleh Yang Berhormat Menteri ini menandakan bahawa Dewan ini secara umumnya amat bersetuju menyokong dan menyambut baik apa yang kita dengar, dibentangkan tadi dan apa yang ada di atas meja kita ini iaitu Laporan Penyata dan Laporan Prosiding. Jadi Tuan Yang di-Pertua, ini saya rasa suatu semua Ahli-ahli Parlimen memperjuangkan. Oleh itu kita mengharapkan ia dapat dalam Mesyuarat Parlimen yang akan datang dibentangkan dalam bentuk Rang Undang-undang dan dalam bentuk pindaan Perlembagaan nanti.

Tuan Yang di-Pertua, walau bagaimanapun saya ada tiga perkara yang saya ingin ketengahkan untuk difikirkan bersama iaitu pertamanya perkhidmatan Parlimen yang kita akan pulihkan kembali ini sebagaimana bentuk yang lalu meliputi pegawai-pegawai yang bekerja di Parlimen Malaysia ini sahaja. Saya pernah dalam ucapan perbahasan beberapa tahun yang lalu mencadangkan kalau boleh difikirkan untuk juga melibatkan dan meliputi perkhidmatan Parlimen ini kepada pekerja-pekerja di dewan-dewan undangan negeri.

Ini saya fikir suatu cadangan bukan sahaja bertujuan nanti akhirnya untuk meningkatkan dan menaikkan taraf profesionalisme pegawai yang bekerja di Parlimen kita ini tetapi pada masa yang sama dengan menyerapkan pekerja-pekerja di dewan-dewan undangan negeri yang saya fikir secara umumnya kecuali negeri tidak bersekutu, Kelantan, Terengganu, Kedah, Perlis, Johor mungkin yang ada perkhidmatan negeri mereka sendiri. Oleh itu mungkin pegawai-pegawai DUN itu daripada kalangan perkhidmatan negeri-negeri mereka. Akan tetapi daripada kalangan pekerja-pekerja di DUN Selangor, DUN Perak, DUN Pulau Pinang, DUN Negeri Sembilan, DUN Pahang dan sebagainya yang mana perkhidmatan mereka adalah sebahagian daripada perkhidmatan awam.

Maka kalau kita besarkan lagi skop perkhidmatan Parlimen ini meliputi juga yang bekerja di DUN, maka di masa ini dengan itu kita dapat menaikkan taraf profesionalisme dan peluang naik pangkat dan sebagainya kepada yang bekerja di Parlimen kita tetapi juga yang bekerja di DUN yang terlibat itu. Ini saya fikir secara umumnya adalah penambahbaikan dan ini menunjukkan bahawa kita di Parlimen ini Tuan Yang di-Pertua bukan sahaja memikirkan profesionalisme dan kenaikan taraf perkhidmatan kita di Parlimen tetapi juga di peringkat DUN yang mampu kita angkat.

Dato' Johari bin Abdul [Sungai Petani]: Pencelahan sedikit Yang Berhormat Tumpat, Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Tumpat adakah ini bermaksud Yang Berhormat Tumpat tadi maknanya daripada satu DUN, pegawai yang bertugas katakanlah DUN di Pahang boleh dipindahkan ke Selangor ataupun di Terengganu. Itu maksud Yang Berhormat Tumpat tadi?

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: Betul dan begitu Yang Berhormat Sungai Petani. Bererti pegawai yang bekerja di Parlimen ini boleh ditukarkan menjadi pegawai di DUN Selangor, DUN Negeri Sembilan atau Melaka. Ini akan menjadikan pegawai kita ini ada pendedahan yang baik, ada peluang naik pangkat yang mungkin baik dan menjadikan mereka ini ahli-ahli profesional yang berkhidmat di Parlimen dan DUN lebih baik daripada yang kalau kita mungkin hadkan hanya kepada tugas dan perkhidmatannya di Parlimen sahaja.

Point kedua saya Tuan Yang di-Pertua ialah dalam kita mewujudkan dan mengangkat taraf anggota perkhidmatan Parlimen kepada suatu perkhidmatan yang khusus ini kita perlu mengulangi sekali lagi harapan kita bahawa anggota-anggota Parlimen ini diberikan juga kemudahan-kemudahan yang setimpal dan yang sama rata sama ada Ahli Parlimen pembangkang atau Ahli Parlimen kerajaan. Saya maksudkan seperti peruntukan-peruntukan pembangunan seharusnya kita terapkan dalam apa-apa pindaan yang boleh kita lakukan supaya tidak ada diskriminasi bahawa hanya Ahli Parlimen kerajaan sahaja yang ada peruntukan RM1 juta, RM2 juta, RM3 juta dan RM4 juta setiap tahun, Ahli Parlimen macam kami di pembangkang ini tidak ada langsung kemudahan seperti itu. Saya fikir ini perlu mendapat pemahaman, simpati dan sokongan daripada kerajaan untuk ianya boleh dilaksanakan.

Keduanya kemudahan-kemudahan asas. Ini Tuan Yang di-Pertua, kita mengiktiraf apa yang sudah pun dilakukan oleh kerajaan dan sudah tentu dengan desakan oleh Tuan Yang di-Pertua supaya elaun dan sebagainya dinaikkan pada kadar yang saya rasa adalah amat baik sekali dalam setahun dua yang akhir ini. Akan tetapi kalau bolehlah perkhidmatan atau perkhidmatan kemudahan itu melibatkan pembayaran yang khusus kepada misalnya setiap Ahli Parlimen untuk setiausahaanya, untuk pegawainya dan sebagainya, penyelidikanya. Ini saya fikir akan memberikan peluang untuk kita meningkatkan lagi perkhidmatan kita sebagai Ahli-ahli Parlimen.

Ketiganya Tuan Yang di-Pertua, dalam Peraturan Mesyuarat...

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Yang Berhormat Tumpat, sebelum itu, saya hendak tanya hendak ambil kesempatan ini untuk mendapatkan penjelasan bahawa bangunan Parlimen dan pejabat-pejabat baru ini untuk Ahli-ahli Parlimen. Kalau kita berkunjung ke negara lain, hampir setiap negara Ahli Parlimen ada biliknya sendiri di dalam Parlimen seperti mana buku-buku kita ini tidak payah setiap kali kita angkat kerana tidak tahu hendak simpan di mana dan juga boleh ada pertemuan yang boleh mengelakkan kesesakan di lobi Parlimen ini.

Jadi kalau kita ambil contoh Indonesia dengan DPR nya, dengan 500 lebih ahli anggota Parlimen, mereka boleh muatkan setiap Ahli Parlimen ada pejabat sendiri. Jadi kalau negara kita yang mengamalkan demokrasi dengan lebih awal lagi sepatutnya mempunyai keupayaan yang sama.

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: Saya amat bersetuju dengan pandangan Yang Berhormat Batu itu Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, saya juga sebagaimana yang Tuan Yang di-Pertua cuba selesaikan tadi masalah antarabangsa ini saya juga ingin mencadangkan supaya Parlimen kita mempunyai pejabat antarabangsa yang lebih besar daripada yang ada sekarang ini.

Saya tahu ada pejabat protokol dan sebagainya tetapi di Parlimen, DPR Indonesia, di Kongres Filipina yang saya faham mereka mempunyai jabatan antarabangsa yang agak besar dan ini membolehkan Parlimen dan kongres dan DPR mereka mempunyai hubungan yang baik dengan anggota-anggota Parlimen peringkat antarabangsa. Jadi ini perlu saya fikir perlu difikirkan.

Terakhir sekali Tuan Yang di-Pertua sebelum kita tamat ialah saya ingin supaya Tuan Yang di-Pertua memikirkan sekali lagi tentang peruntukan Peraturan Mesyuarat berkaitan dengan had perbahasan kepada masalah yang disebut sebagai *sub judice* itu. Saya fikir Tuan Yang di-Pertua, kalau kita ambil pengertian tafsiran yang terlalu *rigid* dan *strict* maka sudah tentu dalam sistem mahkamah kita ada ribuan kes-kes mahkamah dan itu menjadikan seolah-olah sudah tentu banyak perkara yang kita tidak boleh sentuh kalau ianya dibangkitkan ini ada kes di mahkamah itu, itu ada kes di mahkamah.

Saya cadangkan supaya kita longgarkan pemahaman kita dan kita beri pengiktirafan dan penghormatan yang tertinggi kepada hakim-hakim bahawa mereka tidak mungkin akan terpengaruh dengan apa yang kita bahaskan di sini kerana masalah *sub judice* ini mengikut peraturan kita ialah kita tidak mahu mempengaruhi prosiding dan keputusan hakim dalam kes-kes mahkamah yang berlaku. Jadi saya mencadangkan begitu Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat, Mesyuarat Majlis ditangguhkan sekarang ini dan kita akan bersidang semula pada jam 2.30 petang nanti. Terima kasih.

[Mesyuarat dtempohkan pada pukul 1.03 tengah hari]

[Mesyuarat disambung semula pada pukul 2.30 petang]

[Timbalan Yang di-Pertua (Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said) mempengerusikan Mesyuarat]

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Yang Berhormat Tumpat sudah habis belum? Sudah habis ya? Kita kewangan sekarang ya?

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Eh, bukan. Ini belum lagi habis.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ada lagi?

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Ya Tuan Yang di-Pertua, ada.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Saya beranggapan selepas Yang Berhormat Tumpat, tak ada lagi sudah yang hendak bahas.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Tadi sudah beberapa yang bangun.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya, selepas Yang Berhormat Subang, Yang Berhormat Kluang. Selepas itu Menteri jawab. Lima minit cukup kan?

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Ya. Tidak panjang.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Tidak panjang ya? Lima minit seorang ya. Terima kasih.

2.32 ptg.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, perbahasan saya tidak akan panjang. Saya bangun untuk seperti mana yang dibuat oleh Yang Berhormat Tumpat untuk menyokong syor jawatankuasa yang tertera di muka surat empat. Di mana memang mereka syorkan bahawa Akta Perkhidmatan Parlimen 1963 dihidupkan semula melalui satu rang undang-undang dan apa-apa pindaan kepada Perlembagaan dan sebagainya dan kepada peraturan-peraturan dibuat untuk sebagai penyelarasan.

Hanya saya ingin bangkitkan isu- saya harap bila satu hari tidak lama lagi bila kita hidupkan balik apa yang dulu dikenali dengan izin, *Parliamentary Service Bill*. Kita akan melihat perubahan-perubahan dari segi sumber-sumber manusia yang dibekalkan kepada setiap anggota Parlimen dan juga sumber-sumber dari segi sumber bantuanlah *or support services* dengan izin, dari segi pejabat dan sebagainya.

Apabila saya sekali sekala saya dapat jumpa anggota-anggota Parlimen daripada negara-negara lain, bukan daripada negara yang jauh, di rantau sini contoh di Indonesia, Filipina, Thailand, Cambodia dan sebagainya. Apabila saya, kita dapat berkongsi pengalaman kita dalam situasi di Parlimen masing-masing. Saya terpaksa sebut di sini, saya kadang-kadang rasa bukan sahaja rasa kesal Tuan Yang di-Pertua, saya rasa macam malu sedikit. Apabila saya dapat tahu bila mereka terangkan, macam contoh di Indonesia, setiap anggota Parlimen, di pihak mereka dibekalkan pejabat, dibekalkan kakitangan. Bukan seorang kakitangan, empat ke lima kakitangan dan dibayar semua gaji yang sewajarnya. Mereka dibekalkan penyelidik, mereka dibekalkan bantuan setiausaha dan sebagainya.

Begitu juga di Filipina. Filipina memang sistem mereka lebih macam sistem *presidential* betul, mereka ada *Congress* dan *Senate* macam sistem Amerika Syarikat. Akan tetapi untuk *Congressmen*, mereka juga sama dengan kita, mereka juga dapat bantuan begitu ya. Kakitangan yang sesuai dan cukup bilangannya untuk supaya wakil rakyat di Filipina dan di Indonesia dan di negara lain boleh melaksanakan tugas dan tanggungjawab mereka. Benda ini bagi saya adalah sangat-sangat penting.

Di dalam Dewan yang mulia ini, kita ada 222 anggota Parlimen yang rakyat nampak sebagai cukup layak dari segi pengalaman mereka, kelayakan akademik mereka dan sebagainya untuk mewakili kawasan-kawasan masing-masing dan mengutarakan isu-isu bagi faedah negara secara keseluruhan. Tetapi pada masa yang sama, kita tidak memperuntukkan sumber manusia bagi mereka, *human resources*, bantuan pejabat dan sebagainya. Ini yang tidak masuk akal. *Why we have sufficiently qualified people here* dengan izin, tetapi kita tidak *maximize* potensi mereka dengan bekalkan sumber-sumber manusia yang mereka memerlukan dan jelas apabila kita melihat amalan di negara-negara yang lain, kita jauh ke belakang.

Negara Indonesia dan negara Filipina sebagai contoh tadi bukan negara-negara yang kaya. Saya tidak mahu buat perbandingan dengan Australia, atau Kanada atau Amerika Syarikat. Saya pergi kepada negara jiran sahaja. Tentu kita boleh lihat sumber kekayaan atau dana kekayaan dalam negara ini kalau kita ambil dari segi per kapita, jauh lebih besar daripada mereka. Akan tetapi, sumber di Parlimen jauh kekurangan daripada mereka, mereka macam hormati dan menghargai anggota-anggota Parlimen, jauh lebih daripada negara kita.

Begitu juga di Thailand, begitu juga di *Cambodia*. Bayangkan, di *Cambodia* negara yang saya tidak boleh sebutlah boleh dikatakan miskin juga, masih dari segi tahap pembangunan dia dan sebagainya. Sistem dia, *Parliamentary system* macam kita, tetapi sumber yang diberi kepada setiap anggota Parlimen jauh lebih besar dari segi *staffing* dia.

So, bagi saya, saya harap kita bukan sahaja syorkan bahawa undang yang baik ini dihidupkan balik, dibatalkan dulu dan kita harapkan dihidupkan balik tidak lama lagi. Akan tetapi pada masa yang sama, kerajaan memberikan komitmen supaya selepas kita alihkan kuasa untuk pengurusan kepada Parlimen di bawah *Parliament Service Bill* ini tapi peruntukan yang sewajarnya diberikan. Bagi saya secara peribadi dan saya yakin rakan-rakan saya di sini akan sokong. Kita tidak minta duit bagi kita bukan, itu saya hendak tegaskan. Kita tidak minta peruntukan duit.

Apa yang kami perlu, macam dibuat di negara-negara lain, peruntukan diberi supaya kakitangan boleh dilantik dan digaji, diberikan gaji yang sewajarnya dan dibayar terus daripada dana yang mungkin akan diuruskan di bawah Parlimen, itu yang kita perlukan. Jadi kerajaan harus tetapkan setiap anggota Parlimen akan diberikan sebagai contoh empat kakitangan, seorang penyelidik, dua orang setiausaha dan sebagainya atau apa-apa jumlah.

Sistem di Malaysia kita ialah wakil rakyat ataupun yang mewakili kawasan-kawasan masing-masing, dengan izin, *we're constituency MPs*. Bukan dalam sistem lain di mana sistem *proportional representation*, mereka tidak mewakili kawasan, mereka dilantik.

So, bila anggota Parlimen yang mewakili satu kawasan, kita pun memerlukan *constituent* pejabat di kawasan itu ataupun *constituency offices* dan itu pun penting. Di negara Thailand kita lihat macam itu, negara Amerika Syarikat ada peruntukan yang diberi kepada anggota Parlimen untuk membiayai pejabat di kawasan dengan staf yang sesuai. Jadi, itu sebab mereka, selepas mereka dipilih sama ada daripada pihak kerajaan ataupun daripada pembangkang, mereka boleh memberi khidmat yang sewajarnya kepada pengundi atau penduduk di kawasan itu yang sudah memilih mereka sebagai wakil rakyat.

Jadi, saya harap Tuan Yang di-Pertua, keadaan sekarang, di mana langsung tiada sumber-sumber begini yang diberi kepada anggota Parlimen. Saya rasa daripada kerajaan pun, anggota Parlimen daripada kerajaan pun akan mendapat manfaat daripada ini.

■1440

Ini patut dibuat secara sama rata kepada semua. Kita tidak mahu diskriminasi di antara yang anggota Parlimen daripada kerajaan, atau anggota Parlimen daripada pembangkang yang saya lihat di negara-negara yang jiran ini sebagai contoh yang saya sebut tadi Indonesia, Filipina, Thailand dan juga *Cambodia* semua sama. Sama rata.

Timbalan Yang di-Pertua, [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Sebenarnya, masa Yang Berhormat Subang sudah habis.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Minta penjelasan. Silakan.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Yes, Yang Berhormat Seputeh.

Puan Teresa Kok Suh Sim [Seputeh]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya tertarik dengan ucapan Yang Berhormat Subang tadi. Kita lihat bagi kerajaan di Pulau Pinang dan juga Selangor. Kerajaan memberi peruntukan kepada pembangkang itu Barisan Nasional, dan juga malah di Selangor, Ketua Pembangkang dinaikkan gaji, diberi kereta sama taraf dengan Exco tapi ditolak oleh Barisan Nasional. Jadi macam mana kah, apa pandangan Yang Berhormat tentang penolakan Ahli Yang Berhormat Barisan Nasional terhadap tawaran peruntukan diberi oleh Kerajaan Negeri Pakatan kepada mereka.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Terima kasih Yang Berhormat Seputeh. Bukan sahaja mereka menolak peruntukan mereka juga di Selangor sebagai contoh, mereka menolak jawatan Pengerusi Jawatankuasa Kira-kira Negeri. Itu pun bagi saya adalah satu situasi yang tidak memuaskan, tapi itulah mereka tolak jawatan Ketua Pembangkang juga.

Puan Teresa Kok Suh Sim [Seputeh]: Akan tetapi kami di sini mahu, Ahli Parlimen mahu.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Ya, memang dan amalan itu, amalan di mana di Parlimen seorang wakil daripada pembangkang dilantik sebagai Pengerusi Jawatankuasa Kira-kira Wang itulah satu amalan di seluruh dunia, untuk Parlimen-parlimen yang melakukan sistem *ala Westminster* tetapi malangnya, tidak dilakukan di dalam Parlimen kita.

Jadi Tuan Yang di-Pertua, saya rumuskan *point* saya sekali lagi, apa yang kita perlu memang adalah seperti mana yang dicadangkan oleh Jawatankuasa Dewan dalam kertas penyata ini, di mana mereka cadangkan bahawa Akta Perkhidmatan Parlimen 1963 dihidupkan balik dan kita sokong itu dengan penuh. Akan tetapi, kita ingin tegaskan itu tidak cukup. Kita mesti juga ada peruntukan yang sewajarnya daripada kerajaan dan saya harap kita boleh dapat komitmen itu secara dasar, *at least* sekurang-kurangnya bahawa itu akan dilakukan oleh kerajaan supaya Parlimen kita boleh dibandingkan dengan Parlimen-parlimen yang lain di rantau ini yang telah maju jauh ke depan dan kita tidak lagi selalu ketinggalan. Sekian. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Yang Berhormat Kluang.

Tuan Liew Chin Tong [Kluang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ucapkan tahniah kepada kerajaan kerana setuju dengan memulang balik *Parliamentary Service Act 1963*. Ini adalah arah yang betul, *we are on the right direction*. Akan tetapi, saya minta Yang Berhormat Menteri untuk jelaskan, apa status atau kedudukan 'Ketua Pengarah' Jabatan Parlimen?

Sebelum tahun 2005, tidak ada Jabatan Parlimen. Pengurusan Parlimen di bawah Setiausaha Dewan Rakyat dan Setiausaha Dewan Negara sebagai Timbalan Ketua Pengurusan bagi Parlimen. Saya minta Yang Berhormat Menteri jelaskan, apa kedudukan selepas *Parliamentary Service Act* dibawa balik dan saya rasa *it has to be a whole change in the sense that* kita bawa balik kepada sistem sebelum tahun 2005, supaya pengurusan Parlimen bukan sahaja dalam Dewan, tapi di luar Dewan, dalam sistem Parlimen kita diuruskan oleh Setiausaha Dewan Rakyat dibantu oleh Setiausaha Dewan Negara.

Dalam konteks ini, saya minta apabila kita memikir untuk membawa balik *Parliamentary Service Act 1963*, diperlukan ialah peruntukan yang lebih banyak untuk Parlimen. Parlimen sekarang mendapat RM113 juta untuk tahun 2017, tetapi Jabatan Perdana Menteri dapat RM16 bilion. Di antara Jabatan Perdana Menteri dengan Parlimen memang tidak seimbang dan kita perlukan satu Parlimen yang diberikan lebih banyak peruntukan dan Ahli-ahli Parlimen diberikan peruntukan dan kemudahan-kemudahan yang disebutkan tadi oleh Yang Berhormat Tumpat dan Yang Berhormat Subang.

Satu cadangan ialah kita mesti menambah baik Perpustakaan Parlimen, supaya Perpustakaan Parlimen menjadi institusi yang dihormati oleh semua dan juga diguna pakai oleh Ahli-ahli Parlimen dengan penyelidik yang berwibawa, penyelidik yang fasih dengan pelbagai isu domestik dan isu antarabangsa.

Dalam konteks ini, saya juga ingin sebut tentang hari sidang. Untuk tahun 2017, kami sudah dimaklum bahawa tahun depan kita ada 57 hari persidangan. Hanya 57 hari persidangan. Apabila saya dilantik pada tahun 2008, biasanya sekurang-kurangnya setiap tahun ada 75 hari persidangan. Saya minta kerajaan untuk kembalikan sekurang-kurangnya 75 sampai 80 hari setahun untuk sidang.

Alasan bahawa Dewan ini perlu diguna pakai oleh Dewan Negara dan Dewan Rakyat ini sepatutnya boleh dikendalikan seperti, kita boleh ada sidang Dewan Negara di Istana lama. Atau pun di tempat lain, tetapi perlunya kita ada sekurang-kurangnya 80 hari atau 75 hari setahun untuk sidang Parlimen supaya kita jangan setiap malam sidang sampai jam 12 malam, 11.30 malam, dan ini tidak memanfaatkan sesiapa. Kakitangan kerajaan, Ahli Parlimen semua tidak ada apa ini...

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya, Yang Berhormat Batu.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Saya ringkas sahaja. Saya on sidang Parlimen dalam Eropah, ia ada tradisi untuk bersidang di tempat lain. Adakah Yang Berhormat Kluang setuju kalau kita memupuk perpaduan. Kita ada di Sabah dan Sarawak untuk setengah-setengah sesi.

Tuan Liew Chin Tong [Kluang]: Minta masuk dalam ucapan saya. Saya juga dalam konteks pembaharuan Parlimen, saya minta izin masa sedikit, untuk menilai fasa 1 - Pembaharuan Parlimen. Ada tiga komponen untuk Fasa 1:

- (i) MQT;
- (ii) Kamar Khas; dan
- (iii) Jawatankuasa.

Dikesali bahawa Jawatankuasa Parlimen yang dicadangkan dalam fasa 1 telah ditolak oleh Jawatankuasa Kabinet pada bulan Januari 2016. Saya minta Yang Berhormat Menteri menyatakan kedudukan komponen fasa 1, adakah kita akan *revisit* atau pun membawa balik isu penubuhan Jawatankuasa-jawatankuasa Parlimen yang seperti dicadang oleh *House Committee* atau Jawatankuasa Dewan pada tahun lepas. Saya rasa penting dan baik untuk kerajaan membawa balik *Parliamentary Service Act* tetapi juga penting untuk menubuhkan Jawatankuasa-jawatankuasa Dasar dalam Parlimen.

■1450

Kalau tidak ada Jawatankuasa, saya rasa pembaharuan ini *piecemeal* dan tidak membawa pembaharuan atau reformasi yang besar. Saya juga hendak cadangkan untuk MQT, untuk soalan Menteri, eksperimen atau kajian yang kita buat sekarang ini, tiga soalan, sebenarnya semua soalan.

Saya cadang semua soalan dihadkan kepada sepuluh minit supaya semua soalan Parlimen dihadkan sepuluh minit mulai tahun depan dan secara prinsipnya semua soalan Parlimen harus dijawab oleh Menteri penuh selain daripada keadaan di mana Menteri penuh tidak dapat datang, Timbalan Menteri datang jawab bagi pihak. Saya rasa konsep MQT ini haruslah dikembangkan untuk merangkumi semua soalan Parlimen dan semua soalan Parlimen kalau boleh dengan dua hari notis. Dua hari notis kita kendalikan semua soalan Parlimen, itu lebih baik daripada sistem yang sedia ada.

Untuk Kamar Khas, saya cadang secara prinsip, Speaker tidak harus tolak usul untuk perbincangan. Ini satu, apa yang dicadangkan oleh Speaker sebelum ini dan saya rasa pihak Speaker tidak harus tolak usul yang dibentangkan untuk Kamar Khas, selain isu yang serius yang tidak boleh dibincangkan. Akan tetapi ruang mesti diberi di Kamar Khas dan ini satu isu yang saya rasa penting supaya Speaker tidak tolak usul-usul di bawah Peraturan Mesyuarat 18(1).

Akhirnya, saya cadang, sebenarnya kita ada 2 jam untuk Kamar Khas setiap hari. Sekarang ini kita hanya membenarkan dua Ucapan Penangguhan di Kamar Khas. Akan tetapi kalau kira 1 jam untuk Usul, 1 jam untuk Ucapan Penangguhan di Kamar Khas, kita boleh memberikan ruang untuk empat ucapan. Saya minta ini dipertimbangkan supaya kita memberikan lebih banyak ruang untuk Ahli-ahli Parlimen membahaskan isu di Parlimen dan juga di Kamar Khas. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya, sila Yang Berhormat Menteri.

2.52 ptg.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Sri Azalina Dato' Othman Said]: Tuan Yang di-Pertua, saya ucapkan terima kasih dan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua Ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbincangan di atas Penyata Jawatankuasa Dewan yang telah dibentangkan sebentar tadi. Sesungguhnya pihak kerajaan akan meneliti setiap cadangan dan pandangan yang dikemukakan dalam perkara ini.

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, saya akan membawa perkara ini kepada perhatian Jemaah Menteri esok untuk diperbincangkan dan diteliti secara lebih lanjut dan kerajaan juga akan merujuk perkara ini kepada Jawatankuasa Kabinet, dengan izin, *Cabinet Committee for Parliamentary Reform* yang dipengerusikan oleh Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri untuk dikaji secara lebih mendalam. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa Usul Yang Berhormat Menteri di Jabatan Perdana Menteri seperti yang tertera dalam Aturan Urusan Mesyuarat hari ini di bawah Perkara 1 hendaklah disetujui.

[Masalah dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui]

USUL-USUL MENTERI KEWANGAN

AKTA TATACARA KEWANGAN 1957 [AKTA 61]

2.54 ptg.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Othman bin Aziz]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan;

“Bahawa Majlis ini mengambil ketetapan iaitu menurut kuasa yang ditetapkan padanya oleh subperenggan 8(3)(a)(iv) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], mengambil ketetapan bersetuju supaya Kerajaan Malaysia melalui Menteri Kewangan (Diperbadankan), membuat pelaburan dengan menukarkan sebahagian pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Malaysia sebanyak RM500 juta kepada Small Medium Enterprise Development Bank Malaysia Berhad (SME Bank), sebuah syarikat yang dimiliki oleh Menteri Kewangan (Diperbadankan) kepada ekuiti bersamaan dengan lima ratus juta (500,000,000) unit saham biasa pada RM1 bagi satu unit saham.”

Tuan Yang di-Pertua, mengikut peruntukan di bawah seksyen 8(3)(a)(iv) Akta Tatacara Kewangan 1957, wang dalam kedudukan kredit Persekutuan dengan mana-mana bank atau selainnya dipegang oleh Persekutuan boleh dilaburkan oleh Menteri dengan resolusi Dewan Rakyat. Sehubungan ini, persetujuan Dewan yang mulia ini adalah dipohon bagi membolehkan Kerajaan Malaysia membuat pelaburan dalam SME Bank dengan menukarkan status pinjaman Kerajaan Malaysia berjumlah RM500 juta kepada ekuiti. Tujuan pinjaman ini ditukarkan kepada ekuiti adalah bagi membolehkan SME Bank meningkatkan tahap keupayaan modalnya melalui Pelan Induk PKS 2012/2020, kerajaan menyasarkan untuk meningkatkan sumbangan perusahaan kecil dan sederhana (PKS) terhadap Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK) kepada melebihi 40 peratus menjelang tahun 2020.

Bagi membantu hasrat kerajaan dalam mencapai sasaran ini, SME Bank perlu menyediakan pembiayaan baru bernilai RM10 bilion menjelang tahun 2020 kepada pemain industri PKS yang sukar untuk mendapatkan pembiayaan di bank komersial. Selain memenuhi hasrat kerajaan dalam Pelan Induk PKS 2012 hingga 2020, pembiayaan baru ini juga amat penting bagi merencanakan lagi penglibatan SME Bank dalam pembangunan industri PKS di Malaysia. Penambahan modal sebanyak RM500 juta ini akan meningkatkan modal SME Bank kepada RM1.85 bilion di samping akan memberikan SME Bank lebih ruang untuk memperluaskan portfolio pinjamannya di pasaran. Jumlah pinjaman sebanyak RM500 juta ini yang disalurkan di bawah akaun Kumpulan Wang Pembangunan telah pun dipersetujui oleh kerajaan bagi ditukar kepada ekuiti.

Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan. Terima kasih.

Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani [Dato' Nogeh anak Gumbek]: Saya menyokong.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalah sekarang terbuka untuk dibahas. Ada? Yang Berhormat Rompin. Selepas Yang Berhormat Rompin, Yang Berhormat Menteri jawab.

2.57 ptg.

Dato' Sri Hasan bin Arifin [Rompin]: Satu sahaja?

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Sila.

Dato' Sri Hasan bin Arifin [Rompin]: Tuan Yang di-Pertua, pada prinsipnya saya menyokong usaha kerajaan untuk memperbesarkan lagi *paid-up capital* bank ini. Akan tetapi sebelum itu saya ingin mengetahui dan menganggap ini bukan satu *bail out*.

Bolehkah Yang Berhormat Menteri menyatakan, keuntungan bank ini untuk tiga tahun yang lepas iaitu tahun 2015, 2014 dan 2013. Apakah keuntungan dividen yang diberi oleh bank ini kepada kerajaan untuk tiga tahun kebelakangan ini?

Saya juga ingin mengetahui, berapakah kadar NPL bank ini supaya penambahan modal ini tidak dianggap satu usaha untuk menutup kelemahan bank dalam mengendalikan urusannya jika bank ini mengalami NPL yang begitu tinggi? Apakah usaha-usaha yang dilakukan oleh bank untuk mengurangkan kepada satu standard NPL yang rendah, sebagaimana amalan bank-bank komersial?

Begitu juga, berapakah kadar pertumbuhan *loans*? Oleh kerana bila langkah bank untuk menambah *paid-up capital*nya, sudah pasti ia ada usaha-usaha untuk memberi *loans* yang lebih besar. Apakah pertumbuhan pinjaman bank ini untuk jangka masa tahun ini, tahun lepas dan tahun sebelumnya supaya ada justifikasi untuk kita untuk menyokong pertambahan pinjaman ini sebagai tambahan modal.

■1500

Saya menyokong kerana dalam keadaan ekonomi dunia yang begitu mencabar, Bank-bank Pembangunan seperti SME Bank ini harus memainkan peranan yang lebih untuk memberi pinjaman kepada peniaga-peniaga dalam negara supaya dengan kadar *interest* yang lebih kompetitif berbanding dengan bank-bank komersial yang lain dan supaya memberi pertumbuhan usahawan bumiputera dan juga SME secara keseluruhannya dengan...

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya, Yang Berhormat Tumpat bangun.

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih, Yang Berhormat Rompin. Saya mengikuti apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat Rompin tadi bertanyakan tentang prestasi SME Bank ini. Mungkin saya ingin mencadang atau bertanya kepada Yang Berhormat Rompin sama ada beliau ingin bertanya juga nilai pembelian atau pertukaran ini daripada RM500 juta pinjaman menjadi ekuiti RM500 juta unit saham yang bererti bahawa SME Bank itu diberi nilai satu saham RM1.

Adakah ini saham dan penilaian saham RM1 satu saham ini bertepatan dengan keadaan sebenar ekonomi atau kekuatan perniagaan SME Bank ataupun kita beli dengan nilai yang murah, sepatutnya hanya 50 sen satu saham atau sebagainya. Mungkin Yang Berhormat Rompin ingin bertanyakan itu.

Dato' Sri Hasan bin Arifin [Rompin]: Ya, boleh juga Menteri menjelaskan RM500 juta itu bersamaan berapa ekuiti dalam SME Bank ini supaya memberi gambaran sebenar berapa *paid-up capital* bank ini sekarang ini. Seperti saya katakan tadi dalam usaha-usaha dalam nampaknya bank-bank komersial sekarang ini berlumba-lumba untuk mengaut keuntungan. Kalau kita perhatikan daripada pengumuman-pengumuman bank-bank komersial perniagaan-perniagaan mereka begitu menguntungkan dan mereka kurang memikul tanggungjawab dalam usaha untuk menolong, umpamanya perkembangan dan pembangunan industri SME dan juga bumiputera.

Bank-bank kita harus bersedia untuk bukan sahaja SME, malah bank-bank pembangunan yang lain seperti Bank Industri, Exim Bank, Bank Pertanian, BSN harus juga bersedia dan kalau boleh, kalau bank-bank ini menunjukkan prestasi yang baik, saya menyokong jika bank-bank ini ditambahkan lagi modal *paid-up* mereka supaya memberi peluang mereka untuk memberi satu kadar pinjaman yang lebih besar.

Pendek kata, dalam ekonomi keadaan seperti Amerika telah pun mengumumkan mereka tidak akan bersetuju dengan TPPA dan dasar yang saya katakan dalam Dewan ini, Dasar Amerika yang *Domestic Centric Agenda* memperlihatkan apa juga dasar adalah *centric* kepada kepentingan Amerika. Dia juga telah mengumumkan bahawa mereka akan melebarkan defisit bajet mereka, makna dia akan melebarkan defisit dan akan menggunakan kewangan itu untuk melabur dalam negara sudah pasti langkah yang akan dilakukan oleh Perbendaharaan Amerika ialah menaikkan kadar faedah.

Bila mereka menaikkan kadar faedah, maka *capital outflow* dikalangan pelabur-pelabur akan pergi ke Amerika dan ini sedikit sebanyak akan menjejaskan *capital inflow* kepada negara kita. Inilah keadaan yang tepat di mana...

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Sedikit sahaja.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya, sila.

Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua [Batu]: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Saya hendak tumpang di dalam isu TPPA ini. Sebelum ini kami telah memberi amaran ada kemungkinan Amerika akan tarik *handbrake* dan *reverse* dalam isu TPPA. Saya hendak- ingin dapat penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri apakah *adjustment* yang kita harus buat sekarang memandangkan kita telah meluluskan TPP tetapi sekarang Amerika secara unilateral akan menghentikan perjanjian ini. Apakah persediaan kita untuk menghadapi *setback* yang kemungkinan berlaku. Terima kasih.

Dato' Sri Hasan bin Arifin [Rompin]: Pada pandangan saya, ini adalah sebahagian daripada langkah-langkah kerajaan untuk menyediakan Bank-bank Pembangunan kita dengan modal yang lebih besar. Walaupun *President-elect* Amerika telah mengumumkan bahawa dia akan menamatkan TPPA tetapi kita rasa kita ada alternatif-alternatif lain seperti aset dan secara keseluruhannya bolehlah saya katakan bahawa kita telah bersedia lebih awal walaupun kita telah memulakan usaha-usaha yang begitu lama, bertahun-tahun membuat persediaan dan kita tidak menganggap itu persediaan sia-sia.

Adalah pengalaman kita untuk menghadapi apa juga keadaan tetapi yang jelasnya sebagai kesimpulan saya pada petang ini, dengan izin, "*Atlantic is the ocean of the past, Pacific is the ocean of the present, South China Sea is the ocean of the future*". Dasar perdagangan negara, dasar luar negara, dasar perdagangan kita untuk memperlihatkan, telah memperlihatkan kesediaan kerajaan untuk menghadapi apa juga yang berlaku pada masa akan datang. Saya menyokong usul ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Sila Yang Berhormat Timbalan Menteri.

3.06 ptg.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Othman bin Aziz]: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Rompin dan juga sahabat dari Tumpat serta Yang Berhormat Batu yang telah pun turut membahaskan sedikit berkaitan dengan usul ini. Izinkan saya untuk menerangkan secara ringkas berkaitan dengan tujuan pertukaran pinjaman kepada ekuiti.

SME Bank merupakan sebuah institusi bank ataupun Institusi Kewangan Pembangunan IKP, DFI milik kerajaan yang telah dimandatkan untuk memenuhi keperluan pembiayaan. Pembiayaan di samping memberi khidmat nasihat kepada usahawan-usahawan perusahaan kecil dan sederhana bagi menyokong agenda pembangunan industri negara atau PKS.

Ditubuhkan pada tahun 2005, SME Bank telah pun membantu hampir 15,000 perusahaan kecil dan sederhana pelbagai cabang perniagaan dengan pembiayaan hampir RM25 bilion. Jadi, melalui pertukaran ini akan tingkatan tahap modal daripada 18.5 peratus ke 24.5 peratus iaitu melebihi paras yang diperlukan minimum oleh Bank Negara sebanyak 16 peratus.

Selain daripada itu, SME Bank adalah menjadikan satu agensi ataupun *vehicle* yang menyokong penuh Pelan Induk PKS 2012-2020. Kita mensasarkan untuk mencapai sumbangan PKS dalam KDNK Negara sehingga 41 peratus pada menjelang 2020. Jadi, sudah tentulah peranan yang dimainkan ini memerlukan pembiayaan yang bertambah untuk memastikan supaya PKS pemain-pemain industri ini akan dapat dibantu.

Seperti yang diminta dimaklumkan oleh Yang Berhormat Rompin tadi, adakah ini sejenis *bail out*? Saya *confirmkan* ianya bukan *bail out* tetapi untuk mempertingkatkan lagi kapasiti pembiayaan SME Bank. Berdasarkan kepada keadaan ekonomi terkini, pendekatan yang terbaik adalah melaksanakan penukaran pinjaman kepada ekuiti untuk membolehkan SME Bank menjalankan mandatnya untuk memberi pinjaman.

Seterusnya daripada faedah-faedah penukaran, *conversion* ini iaitu dana kerajaan menjadi ekuiti ianya akan memberi impak yang positif seperti yang saya sebut tadi dalam hasrat untuk mencapai *target* 41 peratus sumbangan PKS dalam KDNK. Selain daripada itu penukaran pinjaman ini juga akan memperkukuhkan lagi kedudukan modal SME Bank, di mana ianya berupaya untuk meningkatkan lagi kapasiti pembiayaannya dengan tambahan sebanyak RM3 bilion tanpa memerlukan suntikan modal baharu dalam bentuk tunai.

SME Bank juga dapat meneruskan mandat untuk memberi perhatian kepada sektor-sektor tertentu dan juga meluaskan capaian kepada PKS yang layak tetapi kurang ataupun tidak mendapat bantuan dari bank-bank komersial seperti yang disebut oleh Yang Berhormat Rompin tadi.

■1510

Selain daripada itu, kita juga kena sedar perkembangan perniagaan ini akan menyumbangkan kepada *multiplier effect*, iaitu menaikkan sumber hasil kerajaan yang akan dijana dengan peningkatan daripada penglibatan PKS ini.

Untuk makluman secara ringkas kepada Yang Berhormat Rompin dan juga Yang Berhormat Tumpat, saya boleh maklumkan di sini sehingga penghujung tahun 2015, *net income* ataupun pendapatan bersih bank adalah sebanyak RM261.2 juta, *operating profit* ataupun keuntungan operasi RM76 juta, PBT ataupun *profit before tax* dan zakat RM50.1 juta, *share capital* RM1.35 juta, jadi lepas ini ia akan menjadi RM1.85 bilion, *shareholders fund* RM1.245.2 bilion, *total asset* ataupun jumlah aset yang ada dalam pegangan SME Bank adalah RM10.227 bilion, *total liabilities* ataupun tanggungan adalah sebanyak RM8.982 bilion dan kedudukan RWCR ataupun *risk-weighted capital ratio* pada penghujung tahun 2015 adalah 19.8 peratus.

Jadi, saya mengharapkan sokongan daripada semua rakan untuk membolehkan SME Bank ini dapat bergerak lanjut untuk memastikan rancangan kita ini akan berhasil. *Insyallah* kita yakin bahawa SME Bank akan meneruskan usaha membantu pemain-pemain industri kecil dan sederhana yang dapat juga seterusnya membantu menjadi pemangkin kepada pembangunan ekonomi negara keseluruhan terutama dalam sumbangan sekurang-kurangnya 40 peratus kepada KDNK negara menjelang tahun 2020. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan.

Masalahnya ialah bahawa Usul Yang Berhormat Menteri Kewangan seperti yang tertera dalam Aturan Urusan Mesyuarat hari ini di bawah Perkara 2 hendaklah disetujui.

[Masalah dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui]

AKTA KASTAM 1967

Perintah Duti Kastam

3.12 ptg.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Othman bin Aziz]: Terima kasih Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua. Saya mohon mencadangkan:

“Supaya Majlis ini mengambil ketetapan iaitu menurut kuasa yang ditetapkan kepadanya oleh subseksyen (2) seksyen 11, subseksyen (2) seksyen 155, subseksyen (2) seksyen 163B dan subseksyen (2) seksyen 163K Akta Kastam 1967 supaya Perintah Duti Kastam yang dibentangkan di hadapan Majlis ini sebagai Kertas Statut Bil. ST.69/2016, ST.78/2016, ST.79/2016, ST.80/2016, ST.81/2016, ST.86/2016, ST.99/2016, ST.100/2016, ST.101/2016, ST.115/2016, ST.116/2016 dan ST.117/2016 disahkan. “

Pertama, Perintah Kastam (Duti Anti-Lambakan) (Pelanjutan) 2016, Kertas Statut Bil. 69/2016. Perintah ini diwartakan bertujuan melanjutkan duti anti lambakan sementara ke atas *polyethylene terephthalate* (PET) yang diimport dari negara Thailand. Berkenaan duti anti lambakan ini dilanjutkan selaras dengan peraturan di bawah subseksyen 28(7) Akta Duti Timbal Balas dan Anti-Lambakan 1993 dan subseksyen 11(2) Akta Kastam 1967 dan berkuat kuasa selama 180 hari mulai 21 April 2016 hingga 18 Oktober 2016.

Kedua, Perintah Duti Kastam (Barang-barang Berasal dari Negeri-negeri ASEAN) (Tatanama Tarif Berharmonis ASEAN dan Perjanjian Perdagangan Barangan ASEAN) (Pindaan) (No.2) 2016 Kertas Statut Bil. ST.78/2016. Perintah ini diwartakan bertujuan untuk membuat pindaan editorial ke atas *preamble*, dan Jadual Kedua, Perintah Duti Kastam (Barang-barang Berasal dari Negeri-negeri ASEAN) (Tatanama Tarif Berharmonis ASEAN dan Perjanjian Perdagangan Barangan ASEAN 2012) selaras dengan komitmen asal di bawah Perjanjian Perdagangan Barangan ASEAN (R3). Perintah ini berkuat kuasa mulai 28 April 2016.

Ketiga, Perintah Duti Kastam (Barang-barang di bawah Perjanjian Rantau Kerjasama Ekonomi Komprehensif antara ASEAN dan China) (Tatanama Tarif Berharmonis ASEAN) (Pindaan) 2016 Kertas Statut Bil. 79/2016. Pindaan ke atas perintah ini bagi menyelaraskan dengan Perintah Duti Kastam (Barang-barang Berasal dari Negeri-negeri ASEAN) (Tatanama Tarif Berharmonis ASEAN dan Perjanjian Perdagangan Barangan ASEAN) (Pindaan) (No.2) 2016. Perintah ini juga berkuat kuasa mulai 28 April 2016.

Keempat, Perintah Duti Kastam (Barangan Berasal dari Negeri-negeri ASEAN) (Tatanama Tarif Berharmonis ASEAN dan Perjanjian Perdagangan Barangan ASEAN) (Pindaan) (No. 3) 2016 Kertas Statut Bil. ST.80/2016. Perintah ini diwartakan bagi melaksanakan penghapusan, pengurangan duti import ke atas produk berasaskan teknologi maklumat ICT melibatkan 36 barisan tarif selaras dengan komitmen Malaysia di bawah Deklarasi *Expansion of Trade in Information Technology* (ITA2). Perintah ini berkuat kuasa mulai 1 Julai 2016.

Kelima, Perintah Duti Kastam (Pindaan) (No. 2) 2016 Kertas Statut Bil. ST.81/2016. Perintah ini merupakan pindaan susulan, *consequential amendment* ke atas Perintah Duti Kastam (Barang-barang Berasal dari Negeri-negeri ASEAN) (Tatanama Tarif Berharmonis ASEAN) (Pindaan) (No.3) berhubung komitmen Malaysia di bawah Deklarasi *Expansion of Trade in Information Technology* berkuat kuasa mulai 1 Julai 2016.

Tuan Yang di-Pertua. Keenam, Perintah Kastam (Duti Anti-Lambakan) (Kajian Semula Pentadbiran) 2016 Kertas Statut 86/2016. Perintah ini diwartakan mengenai penentuan muktamad bagi kajian semula pentadbiran ke atas Duti Anti-Lambakan yang dikenakan ke atas import *cellulose fiber reinforced cement flat* dan *pattern sheets* (FCB) dari syarikat Mahaphant Fibre Cement Public Limited Thailand yang telah dipinda daripada 31.14 peratus kepada 19.74 peratus. Berkenaan Duti Anti-Lambakan ini dibuat selaras dengan peraturan di bawah seksyen 30(4) Akta Duti Timbal Balas dan Anti Lambakan 1993 dan subseksyen 11(1) Akta Kastam 1967 dan berkuat kuasa mulai 14 September 2016 hingga 20 Mac 2016.

Ketujuh, Perintah Kastam (Duti Anti-Lambakan) (No. 2) 2016 Kertas Statut Bil.99/2016. Perintah ini diwartakan bertujuan mengenakan duti anti-lambakan ke atas produk keluli, aloi dan bukan aloi gegelung dan gelulung sejuk yang diimport dari China, Korea dan Vietnam, China pada kadar 3.06 peratus hingga 23.78 peratus. Berkenaan Duti Anti-Lambakan ini dibuat selaras dengan peraturan di bawah seksyen 25 Akta Duti Timbal Balas dan Anti-Lambakan 1993, dan subseksyen 11(1) Akta Kastam 1967 dan berkuat kuasa selama lima tahun mulai 24 Mei 2016 hingga 23 Mei 2021.

■1520

Kelapan, Perintah Kastam (Duti Pelindung Sementara) (No.2) 2016 Kertas Statut ST.100/2016. Perintah ini diwartakan bertujuan mengenakan duti pelindung sementara ke atas produk batang penulangan konkrit keluli (*steel concrete reinforcing bars*) yang diimport dari 40 buah negara pada kadar 13.42 peratus. Penggunaan duti pelindung sementara ini dibuat selaras dengan peraturan di bawah seksyen 22 Akta Pelindung 2006 dan subseksyen 11(1) Akta Kastam 1967 dan berkuat kuasa selama 200 hari mulai 26 September 2016 hingga 13 April 2017.

Kesembilan, Perintah Kastam (Duti Pelindung Sementara) (No. 2) 2016 Kertas Statut ST.101/2016. Perintah ini diwartakan bertujuan mengenakan duti pelindung sementara ke atas produk rod dawai keluli (*steel wire rods*) yang diimport dari 40 buah negara pada kadar 13.9 peratus. Pengenaan duti pelindung sementara ini dibuat selaras dengan peraturan di bawah seksyen 22 Akta Pelindung 2006 dan subseksyen 11(1) Akta Kastam 1967 dan berkuat kuasa selama 200 hari mulai 27 September 2016 hingga 14 April 2017.

Kesepuluh, Kertas Statut Bil. ST.115/2016.

Kesebelas, Kertas Statut Bil. ST.116/2016.

Kedua belas, Kertas Statut ST.117/2016.

Perintah-perintah Statut No. 115, 116 dan 117 bertujuan untuk mengenakan duti import mengikut kadar seperti yang dinyatakan dalam ruang empat Jadual Pertama Perintah Duti Kastam yang sedang berkuat kuasa ke atas pengimportan masuk bagi produk-produk *liquor* yang memabukkan dan produk tembakau serta produk rokok di Pulau Bebas Cukai Labuan, Langkawi dan Tioman.

Pengenaan Duti Kastam ke atas pengimportan masuk produk tersebut dalam Pulau Bebas Cukai adalah selaras dengan penstrukturan semula saluran jualan rokok dan minuman keras di Pulau Bebas Cukai tersebut. Tindakan ini adalah selaras dengan pengumuman pengubahsuaian Bajet 2016 oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri pada 28 Januari 2016.

Melalui pewartaan ini, produk rokok dan *liquor* yang memabukkan akan tertakluk kepada cukai melainkan ia dijual menerusi kedai-kedai bebas cukai yang dilesenkan oleh Jabatan Kastam Diraja Malaysia sahaja dan kuantitinya adalah dihadkan. Langkah yang telah berkuat kuasa mulai 1 November 2016 ini juga bertujuan bagi memastikan jualan rokok dan *liquor* yang memabukkan dapat dikawal dengan lebih rapi untuk membanteras aktiviti penyeludupan yang seterusnya menyumbang kepada ketirisan hasil negara ke atas kedua-dua produk tersebut di Pulau Bebas Cukai.

Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya, ada sesiapa yang menyokong?

Timbalan Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar [Datuk Ir. Dr. Haji Hamim bin Samuri]: Tuan Yang di-Pertua, saya menyokong.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalah sekarang terbuka untuk dibahas.

Ya, Yang Berhormat Kuala Krai. Sila.

3.23 ptg.

Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli [Kuala Krai]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Selalunya kita bahas ini pukul 3 pagi, Tuan Yang di-Pertua. Jadi hari ini awal sedikit.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya. Sekarang 3.23 petang.

Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli [Kuala Krai]: Ya, pukul 3.00 petang. Pertamanya, Menteri yang menandatangani sebahagian daripada Kertas Statut ini sudah tidak jadi Menteri dah. Tidak apa ya? Yang Berhormat Tambun sudah tidak jadi Menteri tetapi masih tandatangan dia ada di sini. Bolehkah?

Saya hanya ingin menyentuh mengenai yang terakhir disebut oleh Menteri tadi mengenai pengenaan cukai di Langkawi dan juga Labuan dan antara hujah yang diberikan adalah untuk memastikan tidak berlaku ketirisan akibat daripada penyeludupan. Betul Menteri ya? So, tumpuannya adalah penyeludupan. Saya masih lagi mengharapkan bahawa hujah yang dibawa oleh Menteri adalah daripada sudut kesihatannya. Ini kerana biasa kita dengar, kenaikan cukai baik arak ataupun rokok adalah untuk tidak menggalakkan orang menghisap rokok dan juga meminum minuman keras tetapi hari ini, pelarasan ini dibuat untuk memastikan tidak ada ketirisan kerana penyeludupan.

Penyeludupan ini Tuan Yang di-Pertua, adalah di bawah tanggungjawab pihak-pihak yang telah diamanahkan untuk mengawal sempadan kita daripada masuk barang-barang seperti rokok keretek dari Indonesia ataupun keluarnya barangan-barangan kita seperti minyak masak dan gula ke negara-negara lain. Apa yang kita harapkan, pihak-pihak berkenaan dapat melaksanakan tanggungjawab mereka dengan baik supaya tidak berlaku ketirisan ini. Menaikkan cukai atau mengenakan cukai hanya mengurangkan sedikit keuntungan bagi penyeludup-penyeludup.

Ia tidak akan menghalang penyeludup, melainkan kita naikkan harga sampai satu peringkat harga di negara-negara asing itu lebih rendah daripada kita. Itu satu hal lah tetapi kalau sekadar menaikkan secara sederhana atau sebagai token sahaja, maka saya berkeyakinan orang yang memang kerjanya menyeludup, tidak akan berhenti. Cuma mereka kena *reviselah* mereka punya margin.

Jadi saya masih lagi mengharap kerajaan memberikan tumpuan kepada aspek kawalan *sin product* ini bukan daripada sudut tinggi mana *tax*-nya. Kalau kita beranggapan rokok ini berbahaya, *by all means*, dengan izin, kita cuba hentikan pengedarannya. Begitu juga perkara-perkara lain yang kita anggap merosakkan. Ini adalah perkara-perkara asas yang saya harap diberikan perhatian oleh kementerian kerana kita serius. Kita sudah berbincang dalam perbincangan sebelum ini, isu kawalan ini, isu untuk menjaga kesihatan rakyat. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya. Selepas Yang Berhormat Tumpat, Menteri jawab.

3.27 ptg.

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Dia beritahu saya, dia sudah balik. Hendak bersiap-siap untuk makan malam ini.

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: Ringkas sahaja Tuan Yang di-Pertua, iaitu bahawa yang dicadangkan oleh Yang Berhormat Menteri tadi sebagaimana tiap-tiap tahun ialah penerusan biasanya ataupun pertukaran sedikit sebanyak khususnya sebagaimana Yang Berhormat Kuala Krai telah sebutkan tadi.

Akan tetapi biasanya, sebagaimana yang kita dengar tadi iaitu bagaimana hendak mengawal negara-negara pengeluar yang murah daripada melakukan lambakan atau *dumping* kepada negara kita. Biasanya negara yang mampu mengeluarkan bahan-bahan dengan nilai harga yang murah dan mampu dengan baik menandingi apa yang ada dalam negara ini adalah negara khususnya seperti negara China.

Ini adalah apa yang kita lakukan dan saya fikir ini sudah tentu boleh kita fahami untuk mempertahankan ekonomi kita, untuk mempertahankan perniagaan kita, usahawan-usahawan kita tetapi ini bukan suasana biasa Tuan Yang di-Pertua. Ini dunia yang mana Presiden akan datang Amerika Syarikat ialah Donald Trump dan Donald Trump dalam kempenya- Yang Berhormat Lumut ada atau tidak ada? Okey Yang Berhormat Lumut ada. Penyokong kuat Donald Trump ada di belakang saya ini. Dalam kempen mereka mengatakan bahawa polisi Donald Trump nanti ialah Brexit *plus, plus, plus* dan sebagainya. Maknanya suatu dasar dan ini telah pun diumumkan bila beliau menang bahawa dia kata pada *on day one*, dengan izin, iaitu pada hari pertama dia angkat sumpah sebagai Presiden 20 Januari nanti, dia akan batalkan cadangan TPPA itu.

Jadi yang saya hendak tanya secara umum kepada Yang Berhormat Menteri ialah bahawa lambakan dan cukai dan sebagainya ini ialah satu ciri yang penting dalam dunia perdagangan bebas, lebih kurang begitulah. *Free trade scenario* tetapi yang terlibat sekarang ini ialah suatu kuasa besar yang mana kita mengeksport barang-barang kita ke Amerika Syarikat.

Jadi kalau Amerika Syarikat membuat keputusan *protectionists* dengan izin, menyulitkan barang-barang daripada dunia luar untuk dieksport ke Amerika Syarikat dengan mengenakan cukai-cukai yang tinggi dan akan menjadikan perniagaan kita tidak lagi menguntungkan ataupun tidak boleh langsung dieksport ke Amerika Syarikat.

■1530

Saya hendak tanya kementerian, adakah kita bersedia untuk itu? Bayangkan Britain misalnya secara mengejut, referendum mereka menolak *European Community* dan memutuskan keluar daripada *European Community*. Kelam kabut Kerajaan Britain hari ini untuk menyesuaikan undang-undang, peraturan, ekonomi, kewangan dan nilai *Pound Sterling*nya kerana keputusan seperti itu.

Adakah kita ingin bersedia daripada sekarang untuk memastikan bahawa Malaysia bersedia 20 Januari 2017 nanti, apa sekali pun dasar ekonomi Amerika yang tidak membolehkan kita pulang. Kalau ini China yang membuat lambakan ke Malaysia, sekarang ini Malaysia tidak boleh membuat lambakan daripada pengertian menjual barangan dan mengeksport barangan kita dengan Amerika yang mudah. Adakah kita mempunyai *plan* 'B' untuk pakatan ekonomi dan kerjasama ekonomi yang lain dalam suasana Amerika Syarikat yang baru di bawah Presiden sekarang ini. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya, sila Yang Berhormat Menteri.

Dato' Othman bin Aziz: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih rakan-rakan Yang Berhormat Kuala Krai dan Yang Berhormat Tumpat yang turut memberi pandangan dalam tajuk ini. Yang Berhormat Kuala Krai berkaitan dengan rokok dan *liquor* di Pulau Bebas Cukai. Kita tahu bahawa Pulau Bebas Cukai ini adalah kita wujudkan untuk menjadi satu daya tarikan terutama daripada segi pelancongan, pelancong asing, kita kena ingat pelancong asing. Ada juga pelancong tempatan dan ada juga rakyat tempatan. Jadi kita kena ingat juga di kalangan pelancong tempatan dan rakyat tempatan ini, adalah datangnya dari pelbagai kaum dan juga agama. Jadi kita sedarlah soal daripada segi kawalan, bab-bab yang berkaitan dengan orang Islam itu ada satu perkara yang kita sedar.

Berbalik kepada tajuk dalam konteks hari ini, kita sedar bahawa sebelum ini terdapat apabila Pulau Bebas Cukai di Langkawi contohnya, daripada segi jualan rokok dan *liquor* yang memabukkan ini, daripada segi rekod jualan itu terlalu jauh lebih tinggi daripada segi deklarasi Kastam. Akan tetapi bila kita tengok balik daripada segi jualan tidak seperti mana yang di *declare* ataupun diisytiharkan. Jadi daripada situlah kita melihat bahawa kita perlu mengambil langkah yang sesuai untuk mencari jalan bagaimana hendak mengatasi masalah ketirisan ini.

Oleh sebab itulah kerajaan melalui satu keputusan bermula 1 November baru ini, kita membenarkan jualan rokok dan *liquor* di Langkawi ini hanya melalui 56 buah kedai bebas cukai. Jadi betul, ada macam Yang Berhormat Langkawi ada sebut dalam hari pelaksanaan dua minggu ke-tiga minggu pertama ini memang jadi kelam kabut sikit sebab antara 56 buah kedai bebas cukai yang boleh menjual barangan-barangan yang dibenarkan itu, tanpa cukai itu pun mungkin sesetengah pelancong tidak tahu, mungkin masih tercari-cari manakah kedai-kedai yang telah pun termasuk dalam senarai itu.

Maka sudah tentulah pihak Kastam, semua ini perlu membuat promosi, membuat iklan dan sebagainya bagi memastikan supaya orang terutama pelancong asing dan juga pelancong tempatan yang ke Langkawi tidak menghadapi masalah. Kemudian kita tahu bahawa melalui kedai bebas cukai ini kita akan dapat melihat adakah barangan yang diisytiharkan kepada Kastam dan kita banding pula dengan jualan sebenar, kita *tally* pula dengan ketibaan pelancong sama ada dalam dan luar negara ini baru kita dapat melihat bahawa ada satu angka yang agak *fair* ataupun agak boleh kita yakini dengan bilangan pelancong dan sebagainya.

Balik kepada rakan kita dari Tumpat...

Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad [Langkawi]: Tuan Yang di-Pertua, boleh celah sikit?

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ya, sila Yang Berhormat Langkawi.

Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad [Langkawi]: Saya hendak tanya Yang Berhormat Timbalan Menteri, adakah format yang ada sekarang ini di mana tiap-tiap kedai bebas cukai itu ada kastam dua orang menunggu daripada pukul 10 pagi sampai 10 malam untuk mencatat semua pembelian arak dan rokok dari kedai itu menggunakan *IC* ataupun pasport bagi pelancong.

Saya hendak tanya Yang Berhormat Menteri, adakah proses ini akan berterusan selama-lamanya ataupun kerajaan hanya akan mengambil masa beberapa bulan ataupun sampai akhir tahun ini untuk memastikan kuantiti masuk dengan keluar itu tidak sama dan akhirnya kerajaan boleh dapat satu nilai yang mana Langkawi kata pakai 10 ribu buah kontena.

Jadi maksudnya kerajaan hanya boleh luluskan 10 ribu buah kontena setahun contohnya. Apa yang saya faham sekarang ini, di pulau-pulau ini digunakan 300 juta batang rokok setahun tapi yang masuk tiga ribu juta. Perbezaan yang terlampau tinggi. Jadi saya hendak tanya Yang Berhormat Menteri adakah proses kastam ini akan berterusan sehingga bila-bila ataupun ada satu limit yang diberikan oleh kastam untuk menyelesaikannya.

Dato' Othman bin Aziz: Kita ketika ini peringkat Tuan Yang di-Pertua ketika ini di peringkat peralihan, peringkat kita ambil satu langkah baru dan kita menggunakan pegawai kastam ini untuk memastikan kedai-kedai bebas cukai yang 56 buah ini akan mengikut format yang perlu dibuat pelaporan. Contohnya ada borang-borang tertentu yang mereka perlu buat. Contoh barangan yang dibeli, kemudian jumlah yang dijual dan sebagainya. Jadi memang kalau daripada segi *practicality*, memang tidak praktikal. Sebanyak 56 buah kedai bebas cukai ini kita memerlukan 102 orang pegawai kastam tiap-tiap hari. Jadi sudah tentu daripada segi tenaga kerja pun tidak mencukupi.

Akan tetapi kita akan, sudah tentulah macam semalam kita sebut ada satu penggunaan alat ataupun peranti tertentu yang kita akan *introduce*, kita perkenalkan untuk kita hendak dapatkan a *fair*, dengan izin, satu angka yang boleh dipercayailah. Kalau tidak ini kita tidak ini macam tadi Yang Berhormat sendiri kata yang *declare* mungkin 300 juta batang rokok tapi yang dijual mungkin hanya 30 ribu batang. Jadi mana selebihnya? Inilah isu-isu yang kita hendak kena tangani. Jadi saya ingat itu dapat menjelaskan. Maksudnya kita tidak akan buat terus-terusnya sebab kita sendiri pun tidak mampu untuk menyediakan tenaga kerja sebanyak itu selama-lamanya.

Berbalik kepada rakan kita dari Tumpat berkaitan dengan *dumping* tadi ataupun anti lambakan. Memanglah, ini perjanjian yang kita buat melalui ASEAN+3 dan sebagainya. ini amalan yang kita buat ialah salah satu lagi adalah untuk memastikan kita tidak akan menerima barangan-barangan yang sudah tentulah akan menjejaskan industri tempatan. Saya ingin juga hendak sentuh sedikit apa yang kita semua sebut termasuk Yang Berhormat Tumpat sebentar tadi berkaitan dengan dasar-dasar yang dibawa oleh Donald Trump, *President-elect* Donald Trump yang sudah tentu kita sebut, kita dengar berkaitan dengan kononnya TPPA, US tidak terlibat lagi dan sebagainya.

Akan tetapi saya ingat apa diputuskan atau dasar kerajaan kita kita tunggu dulu sehingga 20 Januari tahun depan, sehingga beliau menjadi Presiden yang sebenar-benarnya dan kita pun sudah tentulah bagaimana seperti Yang Berhormat Tumpat lontarkan, dia kata, "*Are we ready to move on?*" dengan izin dengan dasar-dasar yang mungkin kita tidak tahu, kita boleh hendak menjangka dengan dasar yang dibawa oleh Donald Trump ini.

Akan tetapi saya rasa, saya pun dengar juga katanya *American first protectionist*, dan sebagainya. Jadi sudah tentulah sebagai sebuah yang berdaulat, sebagai sebuah negara yang ingin meneruskan perjalanan perjuangan hidupnya, kita perlu *adjust* dengan suasana dan keadaan yang sesuai mengikut suasana dan ketika itu. Jadi pada pendeknya kita kata *we have to be pragmatic* sebagai sebuah *government* yang *pragmatic*. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa Usul Yang Berhormat Menteri Kewangan seperti yang tertera dalam *Aturan Urusan Mesyuarat* hari ini, di bawah Perkara 3 yang telah dibentangkan sebagai Kertas Statut Bil. ST.69/2016; ST.78/2016 sehingga ST.81/2016; ST.86/2016; ST.99/2016 hingga ST.101/2016; ST.115/2016 hingga ST.117/2016; disahkan hendaklah disetujui.

[Usul dikemukakan bagi diputuskan; dan disetujui]

■1540

AKTA EKSAIS 1976**Perintah Duti Eksais****3.40 ptg.**

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Othman bin Aziz]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya mohon mencadangkan:

“Bahawa Majlis ini mengambil ketetapan iaitu menurut kuasa yang diletakkan padanya oleh subseksyen (2) seksyen 91DA, subseksyen (2) seksyen 90A dan subseksyen (2) seksyen 91I, Akta Eksais 1976 supaya Perintah Duti Eksais yang dibentangkan di hadapan Majlis ini sebagai Kertas Statut, bilangan ST.118/2016, ST.119/2016 dan ST.120/2016 disahkan”.

Perintah-perintah ini bertujuan mengenakan Duti Eksais mengikut kadar seperti yang dinyatakan dalam ruang (4) Jadual Perintah Duti Eksais yang sedang berkuat kuasa di Pulau Bebas Cukai iaitu Pulau Langkawi, Labuan dan Tioman bagi produk-produk seperti berikut:

- (i) *liquor* yang memabukkan;
- (ii) produk tembakau serta produk rokok.

Penggunaan duti eksais ke atas pengimportan masuk produk tersebut ke dalam Pulau Bebas Cukai (Langkawi, Labuan dan Tioman) adalah selaras dengan pengumuman pengubahsuaian Bajet 2016 yang telah diumumkan pada 28 Januari 2016 oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri Malaysia berhubung penstrukturan semula saluran jualan rokok dan minuman keras di Pulau Bebas Cukai. Melalui pewartaan ini, produk rokok dan *liquor* yang memabukkan akan tertakluk kepada cukai melainkan ia dijual menerusi kedai-kedai bebas cukai yang telah dilesenkan oleh Jabatan Kastam Diraja Malaysia sahaja dan kuantitinya juga adalah dihadkan.

Langkah telah berkuat kuasa mulai 1 November 2016. Ini juga adalah antara bertujuan bagi memastikan jualan rokok dan *liquor* yang memabukkan dapat dikawal dengan lebih rapi. Untuk membanteras aktiviti penyeludupan ke atas kedua-dua produk tersebut di Pulau Bebas Cukai yang berkenaan yang seterusnya menyumbang kepada ketirisan hasil negara. Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan.

Timbalan Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar [Datuk Ir. Dr. Haji Hamim bin Samuri]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalah sekarang terbuka untuk dibahas.

[Tiada perbahasan]

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah bagi diputuskan.

[Usul dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui]

AKTA CUKAI BARANG DAN PERKHIDMATAN 2014**Perintah Akta Cukai Barang dan Perkhidmatan****3.43 ptg.**

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Othman bin Aziz]: Yang Berhormat, Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan:

“Bahawa Majlis ini mengambil ketetapan iaitu menurut kuasa yang diletakkan padanya oleh subseksyen (5) seksyen 17, subseksyen (2) seksyen 56 dan subseksyen (2) seksyen 160, Akta Cukai Barang dan Perkhidmatan 2014 supaya Perintah Akta Cukai Barang dan Perkhidmatan yang dibentangkan di hadapan Majlis ini sebagai Kertas Statut, bilangan ST.121/2016, ST.122/2016 dan ST.123/2016 disahkan”.

Pertama, Perintah Cukai Barang dan Perkhidmatan (Pengenaaan Cukai Bagi Pembekalan Berkenaan Dengan Kawasan Ditetapkan) (Pindaan) 2016, Kertas Statut Bil. 121/2016. Perintah ini dipinda bertujuan untuk mengenakan GST ke atas minuman keras dan produk tembakau selaras dengan langkah penyesuaian Bajet 2016. Melalui pindaan ini minuman keras yang memabukkan dan produk tembakau akan tertakluk kepada cukai melainkan ia dijual menerusi kedai-kedai bebas cukai yang dilesenkan oleh Jabatan Kastam Diraja Malaysia sahaja dan kuantitinya adalah dihadkan. Pindaan ini juga adalah merupakan satu mekanisme pengawalan memandangkan minuman keras dan produk tembakau adalah merupakan barangan berisiko tinggi.

Tuan Yang di-Pertua, kedua Perintah Cukai Barang dan Perkhidmatan (Pembekalan Berkadar Sifar) (Pindaan) (Nombor 2) 2016 Kertas Statut 122/2016. Perintah ini diwartakan bertujuan untuk menggantikan butiran 3 Jadual Pertama Perintah Cukai Barang dan Perkhidmatan (Pembekalan Berkadar Sifar) 2014 dengan butiran yang baharu.

Pindaan yang dibuat bertujuan memperjelaskan layanan GST ke atas barangan yang dibekalkan dari Malaysia ke kawasan ditetapkan bagi produk petroleum, minuman keras dan produk tembakau yang dibekalkan ke Langkawi, Labuan dan Tioman serta kenderaan bermotor yang dibekalkan ke Tioman. Pindaan ini juga adalah selaras dengan pindaan yang dibuat pada Perintah Cukai Barang dan Perkhidmatan (Pengenaaan Cukai Bagi Pembekalan Berkenaan Dengan Kawasan Ditetapkan) (Pindaan) 2016 di mana minuman keras dan produk tembakau adalah menjadi barang yang tertakluk kepada kenaaan GST.

Tuan Yang di-Pertua, akhir sekali Perintah Cukai Barang dan Perkhidmatan (Pelepasan)(Pindaan) 2016 Kertas Statut 123/2016. Perintah ini diwartakan bertujuan untuk meminda butiran sedia ada dan menambah butiran baharu di bawah Jadual Pertama Perintah Cukai Barang dan Perkhidmatan (Pelepasan) 2014. Pindaan yang dibuat adalah seperti berikut:

- (i) butiran 13 dipinda dalam ruang (4) dalam perenggan (d) dengan memotongkan perkataan *‘30 days per trip, subject to a maximum period of’*. Pindaan ini dibuat untuk membenarkan kenderaan bermotor dari Langkawi atau Labuan untuk berada di Kawasan Utama Kastam (KUK) dalam tempoh maksimum 90 hari setahun tanpa mengambil kira bilangan lawatan dibuat; dan
- (ii) butiran baru iaitu butiran 32 hingga 38 dimasukkan bertujuan untuk memberi pelepasan daripada pembayaran GST daripada membayar GST ke atas pembelian minuman keras dan produk tembakau di Kedai Bebas Cukai (KBC) dan gudang berlesen di dalam kawasan ditetapkan. Pelepasan yang diberi merangkumi transaksi berikut:
 - (a) pembelian minuman keras dan produk tembakau dari orang berdaftar dan dipindahkan terus dari tempat yang dilesenkan dan di bawah seksyen 20, 24 atau 25, Akta Eksais 1976;

- (b) pembelian atau pemindahan minuman keras dan produk tembakau dari Zon Perdagangan Bebas (FCZ);
- (c) pembelian minuman keras dan produk tembakau dari orang berdaftar dan dipindahkan dari gudang berlesen di bawah seksyen 65, Akta Kastam 1967;
- (d) pengimportan minuman keras dan produk tembakau ke dalam kawasan ditetapkan; dan
- (e) pembelian minuman keras dan produk tembakau oleh rumah awam (*public house*) atau rumah bir (*beer house*) yang dilesenkan di bawah subseksyen 35(1)(a) dan (b), Akta Eksais 1976.

Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan. Terima kasih.

Timbalan Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar [Datuk Ir. Dr. Haji Hamim bin Samuri]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalah sekarang ini terbuka untuk dibahas. Kalau tiada bahas, kita boleh balik awal.

[Tiada perbahasan]

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah bagi diputuskan.

[Usul dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui]

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat sidang Mesyuarat Ketiga, Penggal Keempat, Parlimen Ketiga Belas telah berlangsung selama 25 hari mulai 17 Oktober 2016 sehingga 24 November 2016. Saya bagi pihak Tuan Yang di-Pertua, ingin merakamkan ucapan setinggi-tinggi terima kasih kepada semua Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah memberi kerjasama bagi membolehkan perjalanan Majlis Mesyuarat kali ini dapat disempurnakan.

Saya juga mengambil kesempatan ini untuk mengucapkan terima kasih dan penghargaan kepada semua pegawai kerajaan, pegawai Parlimen Malaysia, wakil media massa serta semua pihak yang turut terlibat dalam pengendalian urusan Majlis Mesyuarat sepanjang tempoh Dewan kali ini bersidang.

Sebelum saya menutup tirai persidangan Mesyuarat Ketiga ini, ingin saya ingatkan kepada Ahli-ahli Yang Berhormat bahawa pada malam ini akan diadakan Majlis Santapan Menjunjung Kasih sempena tamat tempoh pemerintahan Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong yang ke-14 bertempat di Hotel Majestic Kuala Lumpur dan semua Ahli Yang Berhormat dijemput hadir. Akhir kata saya mengucapkan selamat pulang dan selamat sampai ke destinasi masing-masing. Sekian. Terima kasih... *[Tepuk]*

Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli [Kuala Krai]: Pihak sebelah sini pun ucap terima kasih juga kepada Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Seri Panglima Abdul Azeez bin Abdul Rahim [Baling]: Pihak BNBB terima kasihlah kepada semua. Tahun depan jangan gaduh-gaduh lagi.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Sri Haji Ismail bin Haji Mohamed Said]: Ahli-ahli Yang Berhormat, Mesyuarat Dewan hari ini ditangguhkan sehingga suatu tarikh yang tidak ditetapkan.

[Dewan ditangguhkan pada pukul 3.50 petang]